

Проект „Фантастично читалище“

Сборник от научно-фантастични произведения

Списание „Космос“

1965 г.

София, 2013

Библиография

[Робот-старец](#)

Фантастичен разказ-шега. Автор Владимир Григориев. Преведе от руски Цвета Христова. Списание „Космос“, брой 1 от 1965 г.

[Тайната на старата шахта](#)

Научно-фантастичен разказ. Автор Артър Конан Дойл. Преведе от руски Цвета Христова. Списание „Космос“, брой 2 от 1965 г.

[Слаба конструкция](#)

Фантастичен феилетон. Автор Антон Донев. Списание „Космос“, брой 2 от 1965 г.

[Безсмъртният от Вега](#)

Научно-фантастичен разказ. Автор Конрад Фиалковски. Преведе от руски Цвета Христова. Списание „Космос“, брой 3 от 1965 г.

[Колко им е било весело](#)

Научно-фантастичен разказ. Автор А. Азимов. Преведе от руски Цвета Христова. Списание „Космос“, брой 3 от 1965 г.

[Честността е най-добрата политика](#)

Научно-фантастичен разказ. Автор Джон Гордън. Преведе от руски Цвета Христова. Списание „Космос“, брой 4 от 1965 г.

[„Лунна-4“](#)

Научно-фантастичен разказ. Автор Христо Гешанов. Списание „Космос“, брой 5 от 1965 г.

[Ден на гнева](#)

Научно-фантастичен разказ. Автор Север Гансовски. Преведе от руски Цвета Христова. Списание „Космос“, брой 5 от 1965 г.

[Честността е най-добрата политика](#)

Научно-фантастичен разказ. Автор Джон Гордън. Преведе от руски Цвета Христова. Списание „Космос“, брой 5 от 1965 г.

[Не оставящият следа](#)

Научно-фантастичен разказ. Автори М. Емцов и Е. Парнов. Преведе от руски Цвета Христова. Списание „Космос“, брой 6 от 1965 г.

[Чудовището от залива Флуру](#)

Научно-фантастичен разказ. Автор Цончо Христов. Списание „Космос“, брой 7 от 1965 г.

[Не оставящият следа](#)

Научно-фантастичен разказ. Автори М. Емцов и Е. Парнов. Преведе от руски Цвета Христова. Списание „Космос“, брой 7 от 1965 г.

[Сфероидът](#)

Научно-фантастичен разказ. Автор Артър Порджис. Преведе от английски Сп. Х.. Списание „Космос“, брой 8 от 1965 г.

[Не оставящият следа](#)

Научно-фантастичен разказ. Автори М. Емцов и Е. Парнов. Преведе от руски Цвета Христова. Списание „Космос“, брой 8 от 1965 г.

[Слушайте, слушайте](#)

Фантастичен разказ. Автор Ен Грифит. Преведе от руски Цвета Христова. Списание „Космос“, брой 9 от 1965 г.

[Ало, Парнас!](#)

Фантастичен разказ. Автор Валентин Берестов. Преведе от руски Цвета Христова. Списание „Космос“, брой 10 от 1965 г.

Робот-старец

Фантастичен разказ-шега

Владимир Григориев

Как стана наставник

Старецът пощрака с превключвателите, изпусна няколко електрически искри и едва тогава се почувствува напълно отрегулиран. „Напоследък все по-трудно и по-трудно се регулирам – с тревога си помисли той. – Не би било зле да се отбия в ремонтната база.“

Старецът беше мнителен, обичаше да се оплаква от живота, вслушваше се във всяко изскърцване на механизмите си. Ето и сега, вместо да поучава наобиколилите го хлапаци-роботи, дощя му се да поседи с някой старец като него и да сподели съмненията си.

Доскоро той се чувствуваше зареден с енергия като нова лайденска стъкленица. Вслушваха се в решенията му, към пропуските му се отнасяха снизходително.

Но онзи ден, включвайки се за нощно зареждане, той по навик умножи две осемзначни числа и – о, ужас! – сбърка с три единици. А днес дойде нареждане, че го изпрацат в детска градина за обикновен възпитател.

– Да, не е на добре!

Той вдигна глава и погледна изпитателно палавниците. Закачливо святкащите им зрителни анализатори горяха от нетърпение. Момчетата, наелектризирани от мълчанието на наставника, не знаеха как да изразходват електроенергията си.

Старецът спря разсеяно инфрачервения си поглед на един от роботите. Спомни си собствената младост, оня тържествен момент, когато той, сглобен по най-новата схема, миришещ още на полимери, не дочака реда си, скочи сам от конвейера и се понесе към отдела за технически контрол. Там припряно отговаряше на въпросите, поставени му с цел да се определи неговата годност, решаваше ребуси, предсказваше времето, превеждаше бързо от един език на друг, изслушваше музикални произведения и ги възпроизвеждаше – с една дума демонстрира нормални реакции и обратна връзка.

– Закъде бързате? – запита го един от членовете на комисията, като удряше последния печат на гърба му.

– Бързам да живея! – извика той, изсвирвайки за поздрав, и се понесе към изхода покрай купчината бракувани кретени, върнати за преработване.

Изскочи на улицата, спря зад ъгъла и първото, което направи – изчисли бъдещето си за следващите десет години. Пет минути събиране, умножение, диференциране, интегриране – и готово, бъдещето е известно. По-далечните години не го интересуваха: бъдеще без изненади, скучно бъдеще. Така смяташе тогава.

Изминаха месеци в учение. Младият робот напълно потъна в работата си. Работа! Именно тя му донасяше най-висшата наслада. Стана разсеян, понякога забравяше навреме да се включи към захранващия акумулатор.

Един ден приятел му разказа, че била моделирана нова система работи, с по-добри избирателно-разрешаващи способности. Той дръпна раздразнено лоста и се изключи.

– Голямо чудо! Способности! Толкова грижи имам, че нямам време да мисля за глупости.

Но веднъж се опита, както в първите дни, да изчисли бъдещето си. Мина време – изчисленията му не се оправдаха.

Хукна да разбере каква е работата. Обясниха му, че наистина са се появили нови

модели с доста голяма свобода на действие. И че на него, макар и не стар робот, но все пак не и в първа младост, ще му бъде трудно да установи точно действията им, а следователно и да изчисли собствените си координати в общото движение.

– Чакайте! Та това е анархия и хаос! – извика нещастникът.

– Не е хаос, не е анархия, а природен закон – възрази му студено.

От този ден той започна да мисли за развитието на своето изчислително-решаващо общество. „Докъде ли ще ни доведе техническият прогрес? – ето кой въпрос го направи постоянен абонат на списание „Кибернетика и робот“.

...Мислите течеха, времето също, а все по-нови и по-съвършени системи се появяваха. И ето, най-сетне сметнаха, че единственото, на което е способен, е да се грижи за новопроизведените работи.

Старецът хвърли още един поглед към възпитаниците си. Ясно бе, че напрежението им е достигнало връхната си точка: по матовата повърхност на хлапаците прескачаха с пукане електрически искри.

– Е, деца, след час да сте готови. Ще отлетим към Земята – с тази фраза ветеранът прекъсна паузата.

Парадоксът на информация № 1

Трябва ли да се описва краткото пътешествие на групата роботи от детската градина от тяхната планета до Земята? Всичко беше като в стандартните космически пътешествия, протоколирани в многобройните фантастични разкази. Бучаха ли ракетните мотори на кораба им? Да, бучаха. Извика ли гледащият напред също като морякът на Колумб: „Земя“ при появяването ѝ? Да, извика. Да, траекторията на движението се определяше автоматично. Да, да, да!

Пътешествието бе предприето за традиционното запознаване на младежта с мястото, където е бил изобретен първият робот, с мястото, където бе почнало масовото им производство.

Старецът разведжаше групата из старинните градове, показваше им океана, тропиците. Океанът както винаги лижеше с вълните си бреговете, в джунглите ревяха хищници. И само градовете мълчаха. Старецът можеше да им покаже всичко друго, но не и човек.

Човек! Как да говори за него? Някъде вътре нервно затрептя електронна линия. Трябваше да изчака, докато се успокои: историята за изчезването на хората бе

болното място за роботите от всички системи.

– А сега всички да се настроят на „внимание“ – отсече старецът.

Дисциплинирано изщракаха превключвателите, всички се настроиха на една вълна. И на младите пътешественици, превърнали се цели във внимание, думите за човека им се сториха така печални и далечни като вест за незнайна звезда.

– Много, много отдавна на тази планета живели чудни същества – хора. Ние, роботите, още не сме съществували. Хората били гъвкави, темпераментни и предприемчиви. Говорят – ако щете вярвайте, ако щете – не, – че прародител им била маймуната. И точно те ни измислили, за да ни поставят на станове, пред пултовете на автоматичните линии, на кормилото на автомобила. И нямало по-голяма радост от тая, да се угоди на човека.

Но една сутрин, когато шумните тълпи работи се отправяли към захранващите станции, се разбрало, че хората изчезнали. Всички до последния човек! – гласът на стареца трепна, от всяка очна кухня се търкулна по една едра капка смазка. Споменът за това беше с един порядък по-силен от всички други спомени.“

Младите роботи засумтяха: проявяваше се любовта към човека, вложена в тях като информация № 1.

– Ето тази хартийка хвърли известна светлина върху загадката. От нея става ясно, че им било омръзнало нашето общество! – ремонтираният високоговорител на стареца издрънча. – Слушайте какво е написано тук.

„Скъпа Мари! Утре сутрин отлитаме. Накъде? Още не се знае. Ти ще попиташ защо? Впоследствие мнозина ще се чудят защо сме изчезнали. А всичко е все заради тия непоносими работи. Не ти дават да мръднеш. Заложихме в тях твърде силна любов към човека, като се надявахме, че тя ще бъде най-добрият стимул за самовъзпроизвеждането им. И естествено сега те виждат целта на съществуването си в избавянето на човека от всякакви трудности.

Освободиха ни от труда – така изчезна насладата от творческия процес, най-голямото наше удоволствие. Появи ли се някакво, макар и съвсем незначително желание у човека и – готово, то вече е изпълнено. Не можем да проявяваме вече никаква активност. Още малко и мозъкът ни ще започне да се атрофира. Трябва да започнем нов живот. Космичните ни плантации са безкрайни. Все ще успеем да

се скрием някъде от съседите ни. Но трябва тъй да отлетим, че тези нехранимайковци да не подушат накъде се отправяме. Затова новите координати ще уточним по пътя.

Вземи със себе си само най-необходимото: четка за зъби, кърпа, генератор за безтегловност, не семейния, а портативния и електрическа батерийка за хиляда киловатдни.

Това решение бе взето от Висшия Съвет преди два часа.

Скъпа Мари...“

Тук писмото прекъсваше. Старецът грижливо сгъна листчета..

През това време на пода се бе образувала маслена локва: роботите плачеха. Наставникът изтича до единия от тях, извади сондата за измерване на маслото – от смазката не бе останало почти нищо. Старецът завъртя диска на телефона, разположен на тила му, и избра необходимия номер. Извика веднага цистерна със смазка. А за да прекрати по-нататъшното изтичане на ценния продукт, натисна на всеки копчето за създаване на добро настроение. Всяко забавяне можеше да предизвика травма в младите, неукрепнали механизми. И когато пристигналата цистерна напопа във всеки порядъчно количество смазка, старецът с

облекчение премести реостатите си на малък ампераж.

– Започна ерата, в която се разкриха нашите потенциални възможности. Появяваха се все по-фантастични технически проекти. Някои от тях бяха просто такива, че искри изскачаха от очите ни. Въздухът гъмжеше от идеи.

Тъкмо стана дума за въздуха... Този разяждащ продукт ни създаваше много грижи. От него ръждаеха металните ни части, а пластмасите след време се разлагаха. И ако случайно нещо се разпоеше, трябваше преди запояване да се смазва с колофон. Тогава се състоя Великото преселение на планетата, където вие се родихте, планета, чиято атмосфера се състои само от инертен аргон.

Струваше ни се, че сега ни остава само едно – да живеем. Но скоро стана ясно, че да се живее, не е тъй просто! Да, натъкнахме се на проблема за смъртта. Новите образци роботи, които периодично се появяваха в лабораториите, правеха безсмислен ремонтът на по-старите образци. И старците отидоха на боклука!

Тогава за първи път позавидяхме на хората. Те отдавна бяха открили тайната на вечната младост. Тази несправедливост наведе един от нас на смелата мисъл: ако

искаме да живеем колкото ни се ще, трябва новите модели да се направят като човека!...

Новата идея ни озари като светкавица. По всеки робот тогава премина такъв ток, сякаш се бе докоснал до линия с високо напрежение. Аргонният вятър през тоя ден ни се струваше чудно свеж.

Тайната на биокамерата

Като изрече последните думи, старецът бързо изчисли времето. До началото на телевизионното предаване от научния център на аргонната планета оставаха няколко минути. Сферата на походния екран, край която се бе събрала цялата група, вече слабо фосфоресцираше, настройвайки се на нужната вълна. По повърхността ѝ стремително пробягваха тънки линии. Изведнъж те се преплетоха и изчезнаха. В същия миг се появиха контурите на голяма зала, препълнена с роботи. На подиума се качи председателят.

– Другари! Роботи! – започна той.

В залата стана тихо като във вакуум. Роботът-магнетофон започна да стенографира.

– Нашият дружен колектив от работи-учени се събра тук, за да присъствува при завършването на един от експериментите по синтезиране на човек. Както показват изчисленията, обикновеният човек (хомо

вулгарис) по енергетичната си икономичност значително ни превъзхожда. Затова за нас е по-изгодно дори от енергетични съображения да създаваме човекообразни роботи. Пък и съвременният човек по своето развитие стои значително по-високо от нас. Това знаем съвсем точно. Ето откъде.

Вие знаете, че от момента, когато хората ни напуснаха, те не ни изпратиха никаква вест, макар по някои признаци и да личеше, че ни наблюдават. И ето съвсем наскоро от тях пристигна телеграма.

Ревът, вдигнал се в залата след съобщението на председателя, съдържаше толкова енергия, колкото е необходима за седмичното хранене на столичните роботи. – Бе задействувала информация № 1. От звуковото претоварване още в същия миг се счути роботът-магнетофон.

– Хората съобщават – продължи председателят, щом стабилизаторите уравнили състоянието на роботите, – че прекрасно са се настанили и че пак използват роботи, които много повече им прилягат от нас. Изпратен е и графикът на скоростта, с която хората се усъвършенствуват. Ясно се вижда, че скоростта на развитието им значително превъзхожда нашата.

Някога ние се научихме да синтезираме белтъците. Вие помнете оня радостен момент, когато получихме по изкуствен начин амеба. Ето сега пред вас е биологичната камера, в която преди минута завърши формирането на неизвестно засега същество.

Вратичките на биокамерата в този миг се разтвориха, от вътре изскочи косматото същество с дълги ръце. Всеки, който е посещавал зоологическа градина, веднага би познал, че това е орангутан.

Отново засъскаха стабилизаторите, успокояващи учените.

– Човек не получихме – невъзмутимо продължи председателят, – но резултатът показва, че сме на верен път. Разбира се, ние още сега можем да развъдим стада маймуни и да чакаме кога те сами ще се превърнат в хора. Но това е труден, мъчителен процес както за нас, така и за тях. Пък и не е сигурно дали този естествен човек, като ни зърне, няма пак да поиска да се скрие от нас. Не, ние сами ще си създадем човек и ще вложим в него нашата информация номер едно – любов към роботите и механизмите въобще. Според мен – експериментите трябва да продължат...

Старецът изключи телевизора и излезе на въздух. Небето бе вече потъмняло, звездите приятно гъделичкаха с върховете на лъчите си светлочувствителните гърди на стареца. Лекият бриз носеше вълни от свеж озон и старецът чувствуваше как мъчително сладко се разлагат полимерните връзки на ставите

му. Вслуша се в шума на морето, нагласи очулярите си и се изтегна на гъстата влажна трева.

От небето му намигаха милиони светещи точки. Някъде там, на една от тях, братята му работи трескаво синтезираха човек. На друга – хората конструираха работи.

[«](#)

Тайната на старата шахта

Научно-фантастичен разказ

Артур Конан Дойл

Записките, с които ще се запознаете по-долу, бяха намерени сред книгата на достопочтения доктор Джеймс Хардкастъл, починал от туберкулоза на 4 февруари 1908 година в Южен Кенсингтън.

Всички, които са познавали добре покойния, твърдят, че докторът, човек с аналитичен ум и твърде благоразумен, едва ли е бил способен на празно фантазиране или мистификации. Затова съвсем изключено е той да е измислил тази във всеки случай загадъчна история.

Записките на покойния бяха сложени в плик с надпис: „Кратко описание на събитията и фактите, станали през есента на миналата година близо до фермата на мис Елертън в северозападен Дербишайър.

„Драги Ситън!

Може би ще се заинтересувате, а може и да се огорчите, когато узнаете, че иронията, с която посрещнахте моя разказ, ми попречи да го разкажа на някой друг. Може би чуждите хора щяха да проявят към мен повече доверие, отколкото най-добрият ми приятел.“

Направените справки не ни дадоха възможност да открием личността на тайнствения Ситън. Мога само да добавя, че бе установено с абсолютна достоверност както пребиваването на мистър Хардкастъл във фермата на Елертънови, така също и тревогата, обхванала по онова време населението из тия места.

Предавам разказа на доктора без каквито и да било поправки. Той е във формата на дневник. Едни записки са много подробни, а други – само в общи черти.

„17 април. Вече чувствавам благотворното влияние на прекрасния планински въздух. Фермата на Елертънови се намира на 1420 фута над морското равнище. Климатът е здравословен и ободряващ. Като се изключи обикновената сутрешна кашлица, друго нищо не ме безпокои. Току-що издоеното мляко и прясното овнешко ме карат да се надявам, че ще понапълнея.

Двете мис Елертън са много забавни и мили. Те са дребнички трудолюбиви стари моми. Цялата топлина на сърцата си, предназначена за мъжа и децата, те с

готовност отдават на мен, чуждия за тях инвалид.

Фермата е разположена в най-уединеното място на окръга: околността е поразително живописна. От всички страни е заобиколена с хълмове от варовик с най-причудливи форми. Цялата местност представлява огромна падина. Струва ти се, че ако я удариш с огромен чук, тя ще закънти като барабан. А може би ще хлътне и под нея ще се открие огромно подземно море. Но че там има голямо езеро, в това съм уверен, защото поточетата, които се събират тук от всички страни, изчезват в недрата на планината. Между скалите има много проломи. Като минаваш през тях, ще откриеш широки пещери, водещи надолу към земните дълбочини.

Аз имам мъничко велосипедно фенерче. Голямо удоволствие ми доставя да обикалям с него из тия тайнствени, пустинни места и да се любувам на приказните сребристочерни отблясъци, играещи по стените на пещерите, когато насочвам лъча на фенера към сталактитите, украсяващи величествените сводове. Изгасиш фенера и пред теб възникват видения от арабските приказки.

Една от тия пещери ме заинтересува особено, защото не е създадена от природата. а от човешки ръце.

Преди никога не бях чувал за „Синия Джон“. Така се нарича един особен минерал с чуден виолетов оттенък. Има го само на едно-две места по земното кълбо. Извънредно рядък е. Обикновена ваза, направена от „Синия Джон“, струва много скъпо.

Римляните открили с чудния си нюх в тази долина редкия метал. Добивайки го, те изкопали хоризонтална шахта в недрата на планината. Входът към рудника, който тук всички наричат каньона Синия Джон, представлява изсечена в скалата арка. Сега тя е обрасла с гъсти храсти.

Римските миньори изкопали внушителен тунел. Той пресича няколко дълбоки падини, по които тече вода. Между впрочем, когато влизате в каньона Синия Джон, не забравяйте да поставите знаци по пътя и, разбира се, да се запасите със свещи, иначе никога не ще намерите обратния път.

В шахтата още не съм влизал. Но оня ден, когато стоях до нейния вход и се вглеждах в черната няма бездна, се зарекох щом здравето ми се възстанови, да посветя няколко дни за изследване на тези тайнствени дълбочини и да разбера колко навътре са проникнали древните римляни в недрата на Дербишайърските хълмове.

Чудно, колко са суеверни селските жители! Аз например имах по-добро мнение за младия Армитедж, човек с известно образование, твърд характер и въобще славен момък.

Още разглеждах входа на каньона Синия Джон, когато той прекоси пасбището и се приближи към мен.

– О, докторе! – възкликна развълнуван той. – Не се ли боите?

– Да се боя? Че от какво? – удивих се аз.

– От страшилището, което живее в шахтата.

Колко лесно се раждат легендите в тия затънтени селски краища! Разпитах го защо е тъй развълнуван. Оказа се, че понякога от пасбището изчезват овце. Според Армитедж нещо ги отвлича. Той просто не искаше и да слуша предположението ми, че овцете са могли да избягат и да се заблудят в планината.

– Веднъж открихме локва кръв и кичур козина – рече той.

Аз забелязах:

– Но това може да се обясни много просто. Кръвта и кичурът козина още нищо не означават.

– Овцете изчезват само в тъмни, безлунни нощи.

– Но и обикновените похитители на овце по правило избират също такива нощи за нападенията си.

– Някога някой – настояваше Армитедж – е пробил скалата и изхвърлил огромните камъни на порядъчно разстояние.

– Това вече е наистина дело на човешка ръка – съгласих се аз.

Доводите си Армитедж завърши с твърдението, че и той сам бил чувал рев на някакъв звяр и че всеки, който постои по-дълго край шахтата, също може да чуе далечен невероятно силен рев.

Този довод ме накара да се усмихна – известно е, че подобни звуци могат да се предизвикат от разрушителната дейност на подземните води.

Моята недоверчивост ядоса Армитедж. Той рязко се извърна и си отиде. Тогава се случи нещо загадъчно. Все още стоях пред входа на шахтата и си мислех върху думите на Армитедж, когато изведнъж от дълбочината и до мен достигна необикновен звук.

Как да го опиша! Преди всичко стори ми се, че звукът дойде от много далеч, някъде от самите недра на земята. Второ, въпреки това той беше много силен. И накрая това не беше бучене, трясък, грохот или нещо друго, напомнящо падане на вода или камъни. Това

беше вой – трептящ и вибриращ като цвилене на кон.

Почаках още около половин час край каньона Синия Джон, а може би и повече. Но звукът не се повтори. Бях извънредно заинтригуван и си тръгнах към къщи, решил твърдо в най-близко време да разгледам шахтата. Разбира се, доводите на Армитедж бяха твърде абсурдни, за да повярвам. Но този странен звук!... Още звучи в ушите ми.

20 април. През последните три дена предприех няколко излета до каньона Синия Джон и дори навлязох на известно разстояние в шахтата, но за съжаление фенерчето ми е доста слабо и не рискувах да отида по-навътре.

Реших да действам по-методично. Не чух повече никакви звуци и започвам да мисля, че съм станал жертва на обикновена халюцинация. На двете мис Елертън нищо не казах – те и без това са достатъчно суеверни. Купих няколко свещи и смятам сам да се заема с по-нататъшни изследвания.

Тази сутрин забелязах, че един от кичурите козина, останали по храстите край шахтата, е изцапан с кръв. Разбира се здравият смисъл ми подсказва, че щом овцете скитат по стръмните скали, могат лесно да се наранят. И все пак кървавото петно така ме потресе, че се отдръпнах

ужасен от древната арка. От черната бездна сякаш долиташе зловонно дихание. Може би наистина там долу се крие неизвестно, загадъчно същество?

Подобни мисли едва ли биха ми минали през ума, ако не бях болен. Но когато здравето е разстроено, човек става мнителен и по-податлив на всякакви фантазии.

Бях почти готов да се откажа от опитите си да разбуля тайната на изоставената шахта, но тази нощ интересът ми към загадъчната история отново се разпали. А и с нервите съм по-добре. Утре смятам да се заема по-сериозно с разглеждането на шахтата.

22 април. Ще се постарая да изложа колкото се може по-подробно вчерашното необикновено произшествие. Към каньона Синия Джон тръгнах след пладне. Признавам, че щом надзърнах в шахтата, опасенията ми се възвърнаха. Много ми се искаше в изследванията да участва и някой друг.

Най-сетне се реших, запалих свещ, проврях се през гъстия храсталак и навлязох в шахтата. Тя се спускаше надолу под остър ъгъл на разстояние около петдесет фута. После започваше дълъг прав тунел, изсечен в скалата.

Не съм геолог, но веднага забелязах, че стените на тунела не са от варовик, а от по-

твърда скала. Навсякъде се забелязваха следи, оставени от кирките на древните рудокопачи.

Спъвайки се на всяка крачка, кретах надолу по тунела. Едва мъждукащата свещ осветяваше със слаба трептяща светлина само малък кръг около мене и от това сенките в далечината изглеждаха още по-тъмни и застрашителни.

Най-сетне стигнах до място, където тунелът навлизаше в пещера, в която течеше бърз поток. Това беше пещера-гигант. От таваните и от стените ѝ висяха дълги снежнобели висулки от варовик. От централната пещера започваха множество галерии, по които течаха криволичещи поточета, изчезващи някъде в дълбочините на земята.

Спрях, колебаейки се: да се върна ли обратно или да навляза по-навътре в опасния лабиринт? Неочаквано погледнах земята под краката си и замрях от изумление. По-голямата част от пода на шахтата бе осеян с камънаци или бе покрит с твърда кора от варовик. Но на това място от високия свод канеше вода, която бе разкаляла почвата наоколо.

Точно в центъра видях огромен отпечатък, много дълбок и широк, с неправилна форма, сякаш отгоре бе паднал голям камък. Но

наоколо нямаше такива камъни: не видях въобще нищо, което би могло да обясни появяването на загадъчната следа.

А отпечатъкът беше много по-голям от следата на което и да е от съществуващите животни. Отпечатъкът бе само един, а разкаляното място имаше такива внушителни размери, че едва ли някое от известните ми животни би могло да го прекрачи, оставяйки само една следа.

Вдигнах очи, вгледах се в обкръжаващите ме черни сенки и, признавам, сърцето ми замря, а ръката, стискаща свещта, неволно потрепна.

Но веднага възвърнах самообладанието си, след като размислих колко нелепо е да сравнявам безформения отпечатък в калта със следа от някакво животно. Даже слон не би могъл да остави такава следа.

Преди да тръгна по-нататък, се постарях добре да запомня някои подробности по стените, за да мога после да намеря пътя към тунела. Прегледах запаса си от свещи и кибрит и започнах бавно да се придвижвам напред по неравната камениста повърхност на една от галериите.

Пътят ми пресече широк около двадесет фута ручей. Известно време вървах покрай него, надявайки се да намеря място, за да премина на отвъдната страна, без да си

намокря краката. Най-последно намерих подходящо място; почти на самата среда на ручея стърчеше камък, на който можех да стъпя.

Но тази крачка ми струва много скъпо. Камъкът се разклати и аз полетях в ледената вода. Свещта ми, разбира се, изчезна. Озовах се в непрогледна тъмнина. С мъка се изправих на краката си. В първите минути това произшествие по-скоро ме забавляваше. Вярно, свещта угасна и падна в потока, но в джоба си имах още две свещи. Извадих една и кутията с кибрит, отворих я... И едва сега разбрах с ужас в какво положение съм изпаднал. Кутията се бе намокрила и клечките не се палеха.

Ледени пръсти сякаш стиснаха сърцето ми. Наоколо – непрогледен мрак.

Опитах се да възстановя по памет изминатия вече път. Припомних си горе-долу разположението на стените и се надявах, че като вървя покрай, тях, ще се добера пипнешком до изхода на древния римски тунел.

Движех се много бавно, като често се удрях в острите издатини на скалите. Впрочем скоро разбрах цялата безнадеждност на замисленото. В тъмнината човек веднага загубва всякаква представа за посоката. Не бях изминал и двадесетина

крачки, когато разбрах, че съм се заблудил. Бълбукането ми показваше, къде е потокът, но щом се отдалечавах от него, веднага губех ориентировка. Седнах на един камък и се замислих. Никому не бях казал за намерението си да отида в каньона Синия Джон и съвсем безполезно бе да се надявам, че някой ще се сети да ме търси тук. Трябваше да разчитам само на себе си.

Не губех надежда, че рано или късно кибритът ще изсъхне. Пъхнах кутията под мишницата си с намерение да я изсуша с топлината на тялото си. Но и в този случай знаех, че светлина ще мога да имам най-рано след няколко часа. Въобще не ми оставаше нищо друго освен да чакам. Потърсих по-удобно сухо място за почивка, седнах и протегнах подбитите си крака. Беше ужасно студено. Дрехите ми се бяха намокрили, зъбите ми тракаха, но се утешавах с мисълта, че за моята болест съвременната медицина препоръчва отворени прозорци и разходки при всякакво време. После, унесен от монотонното бълбукане на потока, съм заспал.

Колко дълго съм спал, не мога да кажа – може час, а може и няколко часа. Неочаквано се сепнах. Бях чул странен, всяващ ужас звук. О, това не беше спокойното бълбукане на ручея!

Може би ме търсят? Но хората щяха да викат, а звукът, който ме събуди, не приличаше на човешки глас.

Замрях, затаил дъх. Звукът се разнесе отново. После пак! Сега вече без прекъсване...

Зачуха се стъпки. Те безсъмнено принадлежаха на живо същество. Но какви стъпки? В тях се долавяше огромна тежест и меко стъпващи, много силни и пружиниращи крака.

Стъпките отекваха зловещо в черната гробовна тишина. Те се приближаваха бързо и неотвратимо.

Тръпки ме побиха, косата ми се изправи. Това беше някакво гигантско същество. Ако се съдеше по бързите крачки, то отлично се ориентираше в тъмнината.

Прилепих се до скалата, като, се мъчех да се слея с нея. Стъпките прозвучаха съвсем наблизко, после прекъснаха и аз чух енергични хълцания и кълколене. Огромното животно лочеше вода от ручей. После отново се възцари тишина, нарушавана само от сумтене и силно пръхтене.

Може би животното бе усетило присъствието ми?! Задушавих се, свят ми се виеше от отвратителната воня, идваща от това животно.

Но ето стъпките започнаха да се отдалечават. До мен достигна силен плясък на вода – животното преминаваше потока. Най-сетне звуците съвсем се отдалечиха и изчезнаха към изхода на шахтата.

Лежах дълго на камъните, скован от ужас. Мислех за рева, който бях чул преди от дълбочината на шахтата, за страха на Армитедж, сторил ми се смешен, за загадъчния отпечатък в калта. И ето току-що се бе потвърдила реалността на всичко това, което доскоро ми изглеждаше съвсем абсурдно. Някъде дълбоко в недрата на планината се криеше чудновато страшно същество. Но аз не го видях. Нищо не мога да кажа за него, освен че е с гигантски размери но удивително пъргаво и подвижно.

В мен се бореха чувствата, убедени в реалността на чудовището, с разума, който твърдеше, че такова животно не може да съществува.

Бях почти готов да повярвам, че случилото се е част от някакъв кошмар и че лошото ми здраве е причина за странната халюцинация. Боже мой, изминаха само две-три минути и съмненията ми се разпръснаха като дим!...

Извадих кибрита и напипах клечките. Те бяха съвсем сухи. Драснах една. Тя веднага пламна. Запалих свещ и озъртайки се изплашено, забързах към тунела.

По пътя трябваше да мина през мястото, където бях видял гигантската следа. Когато го наближих, застинах от изумление. В калта се бяха появили три нови отпечатъка! Те имаха невероятни размери, дълбочината и очертанията им свидетелстваха за огромната тежест на неизвестното чудовище.

Обхвана ме безумен страх. Прикривайки свещта с длан, хукнах към изхода на шахтата и не спрях, докато не оставих далеч зад себе си и римската арка, и храсталците. Задъхан от тичането, съвсем съсипан се проснах на тревата, осветена от кроткото блещукане на звездите.

Беше три часа през нощта, когато се прибрах в къщи. Днес се чувствавам съвсем отпаднал и треперя само при мисълта за ужасното приключение. Засега никому нищо не съм разказал. Какво ли ще си помислят бедничките мис Елертън и как ли ще възприемат това необразованите фермери, ако им разправа случая. Трябва да поговоря с някой, който може да ме разбере и да ми даде съвет.

25 април. На няколко мили от нас живее доктор Марк Джонсън. Препоръча ми го професор Саундърсън. Щом се посъвзех малко и започнах да излизам, отидох при него. Разправих на Джонсън подробно всичко. каквото ми се бе случило.

Изслуша ме внимателно, после ме прегледа най-старателно, като обърна особено внимание на рефлексите и на зениците на очите ми. След прегледа обаче докторът отказа да разискваме върху случая, като заяви, че това не влиза в неговата компетенция, но ми даде бележка до мистър Пиктън в Кастълтън и ме посъветва незабавно да отида при него и да му разкажа подробно цялата история. Според Джонсън Пиктън е именно човекът, който ми трябва и може да ми помогне.

Мистър Пиктън, изглежда, е важна личност. Това личеше от солидните размери на дома му, на чиято врата беше закована медна плочка с името му. Канех се вече да позвъня, когато някакво подозрение се промъкна в мозъка ми. Влязох в отсрещното дюкянче и запитах човека зад тезгяха какво може да ми каже за мистър Пиктън.

– О, мистър Пиктън е най-добрият психиатър в Дербишайър – възкликна той, – а това там е неговата лудница.

Разбира се, веднага напуснах Кастълтън и се върнах във фермата, проклинайки в душата си лишените от въображение педанти, неспособни да повярват в съществуването на нещо, което дотогава не е попадало пред ограничените им зрения.

Сега, след като се поуспокоих малко, виждам, че и аз самият се отнесох към Армитедж не по-добре, отколкото доктор Джонсън към мене.

27 април. Какво да правя? Ден и нощ мисля за това. Мълча ли – тайната ще остане неразгадана. Ако разкажа на всички за случилото се – веднага изниква алтернативата: или безумна паника в целия окръг, или пълно недоверие към разказа ми. Във втория случай могат и наистина да ме настанят в лудницата.

Мисля, че е най-добре да почакам и да се готвя за нова експедиция. Този път трябва да я обмисля и подготвя по-добре.

Като първа крачка заминах за Кастълтън и се снабдих с най-необходимото – голяма ацетиленова лампа и една солидна двуцевна пушка. Купих веднага и дузина едрокалибрени патрони, които биха могли да убият и носорог. Сега съм готов за срещата си с пещерния обитател.

Какво ли е това животно?... Този въпрос не ми дава мира. Премислях какви ли не версии и веднага ги отхвърлях.

Всичко е толкова фантастично! И в същото време – рев, следи от гигантски лапи, тежки, прокрадващи се стъпки в черната шахта.

Спомних си неволно за драконите от старинните легенди. Може би и те не са чак

толкова фантастични, колкото е прието да се мисли? Навярно в основата им лежат реални факти. Нима единствено на мен от всички смъртни ми се падна да открехна тази тайнствена завеса?!

3 май. Капризите на нашата английска пролет ме заставиха няколко дни да пазя легло. През тези дни се случиха събития, чийто зловещ смисъл навярно не може да обясни никой освен мен. Напоследък нощите бяха тъмни, безлунни; именно в такива нощи по думите на Армитедж изчезват овце. И представете си, наистина започнаха да изчезват овце. Четири за три нощи! Нито следа от тях. И целият окръг говори само за цигани-крадци.

Но случи се и нещо по-сериозно. Изчезна Армитедж. Излязъл от къщи късно вечерта в сряда и потънал вдън земя. Армитедж живее сам и изчезването му не било веднага забелязано. Всички са на мнение, че е задлъжнял на някого много пари и се е скрил; възможно е и да се е хванал на работа някъде другаде.

По този въпрос аз съм на по-особено мнение. Не е ли по-правилно да се предположи, че изчезването на овцете е накарало Армитедж да вземе някакви мерки, които са станали причина за гибелта му. Например, може да е дебнел край шахтата

звяра, нападащ овцете, и страшното чудовище да го е отвлякло. Какъв невероятен край за един англичанин през двадесетия век!

Но ако е така, то до известна степен аз съм отговорен за смъртта на този нещастник и за всички беди, които могат още да се случат.

Тази сутрин отидох в местната полиция и разказах цялата история. Инспекторът я записа в дебела книга и ми благодари с най-сериозен вид, но на излизане чух как зад гърба ми избухна смях. Явно инспекторът разправяше за моето приключение. Изглежда, ще трябва сам да взема някакви мерки.

10 юни. Лежа пак в легло. Преживях ужасни физически и душевни сътресения, но постигнах целта си. Ще се постарая да изложа събитията максимално ясно и пълно.

Нощта в петък на 3 май се случи безлунна, облачна. Според предположенията ми именно в такива нощи чудовището напуска шахтата и се измъква на повърхността. Към 11 часа излязох от къщи, взел със себе си лампата и пушката. Бях оставил бележка на масата в спалнята, в която съобщавах, че ако не се върна след известно време, да ме търсят в старата шахта. Когато стигнах каньона Синия Джон, се скрих между скалите

край входната арка и изгасил лампата, зачаках търпеливо със заредена пушка.

Времето течеше мъчително бавно. Часовникът на църквата в Чапъл Дейъл удари дванадесет, после един... Два... Това бе най-тъмният час на нощта. Трябваше да извикам цялото си мъжество, за да надвия страха си и желанието да сложа кръст на опасното начинание и да се прибера в къщи. Някъде изпищя кукумявка. И пак тишина.

И изведнъж го чух! От дълбочината на шахтата се зачуха приглушени стъпки – меки, прокрадващи се и в същото време такива тежки. Затрополяха камъни, свличащи се под могъщата походка на гиганта. Стъпките приближаваха. Чуваха се вече съвсем наблизко. Запрацяха храстите и в нощта изникнаха неясните очертания на фантастично първобитно чудовище.

Изумлението и ужасът ме парализираха. Очаквах да видя нещо страшно и все пак се оказах съвсем неподготвен за това, което се изпречи пред очите ми. Замрях, страхувах се да не помръдна, когато огромната черна маса профуча безшумно само на няколко ярда от мен и се скри в нощния мрак.

Но реших твърдо да дочакам завръщането на чудовището и да се сразя с него. Този път нервите ми няма да ми изменят. То няма да мине безнаказано край мен.

И все пак едва не го пропуснах отново. Появи се ненадейно, когато съвсем не го очаквах. Черната, бързо движеща се маса отново профуча край мен, насочвайки се към входа на шахтата. И волята ми пак бе парализирана – пръстът ми остана неподвижен върху спусъка на пушката.

С невероятни усилия се отърсих от вцепенението и стрелях по отдалечаващата се черна сянка. В светлината на изстрела. успях да забележа рунтава грамада: груба настръхнала козина, отгоре сива и почти бяла отдолу, огромно тяло на къси и много дебели криви лапи. Това видение продължи един миг, после се зачу грохот от камъни – чудовището се спусна в шахтата.

Запалих мощната лампа и хукнах след него.

Лампата заля тунела с ярка светлина. Чудовището препускаше с големи скокове, като се клатушкаше ту на една, ту на друга страна. Грамадното му тяло бе изпълнило цялото пространство между стените на тунела. То напомняше гигантска неостригана овца, но по ръст надвишаваше и най-едрия слон.

Забелязах, че тича много бързо и пъргаво. Уви! Твърде скоро трябваше да се убедя, че е и коварно. Въобразил си, че то панически бяга, дори и на ум не ми минаваше, че може да ме нападне.

Преди вече споменах, че тунелът води до голяма централна пещера. Нахълтах в нея крайно възбуден, страхувайки се само от едно – да не загубя от погледа си животното. И точно в този момент чудовището неочаквано се обърна към мен: след миг се озовахме един срещу друг. Това, което видях в ослепителната светлина на лампата, се запечата завинаги в мозъка ми. Звярът се изправи на задните си лапи като мечка и застана пред мен огромен, разярен. Най-страшни бяха грамадната му кървавочервена паст, пълна с големи остри зъби, и белите изпулени очища, святкащи от ослепителната светлина на лампата.

Над главата ми се извиха гигантски лапи и чудовището с рев се спусна към мен. Аз отскочих, изтървах лампата и се свлякох на камъните безсъзнание.

Дойдох на себе си във фермата на Елертънови. От страшното произшествие в каньона Синия Джон бяха минали два дена. Цялата нощ съм лежал в шахтата, за щастие на сутринта намерили оставената от мен бележка и група фермери хукнали да ме търсят. Намерили ме в безсъзнание и ме отнесли в къщи. Оказало се, че имам леко мозъчно сътресение, лявата ми ръка и две ребра били счупени. От чудноватия звяр нямало и следа. Не намерили дори и петна

от кръв, които можеха да свидетелствуват, че куршумът го е улучил.

Освен бедственото ми състояние и следите по калната почва в тунела нищо не потвърждаваше моите разкази.

Сега вече изминаха шест седмици, мога пак да излизам и да се грее на слънчице...

Учените и образованите интелегенти като доктор Джонсън могат да ми се смеят, но местните фермери, хора прости, нито за миг не се усъмниха в правдивостта на разказа ми.

На другия ден, след като съм дошъл в съзнание, край входа на каньона Синия Джон се събрали стотици фермери. Ето какво пише за това „Кастълтънски куриер“:

„Наш кореспондент, а така също някои предприемчиви и смели хора напразно настояваха да им се разреши да се спуснат в шахтата за да я изследват и да проверят веднъж завинаги разказа на доктор Джеймс Хардкастъл. Местните селяни обаче бяха взели друго решение. Още от сутринта започнаха да затрупват входа на шахтата. Стотици доброволци свличаха огромни камъни и скали по стръмния склон на хълма, докато барикадираха завинаги каньона. Така завърши трагичният епизод.“

Впрочем местните жители се разделиха по този въпрос на два лагера. Едни считат, че слабото здраве и може би известни

смущения в мозъка вследствие на туберкулозния процес са предизвикали у доктор Хардкастъл странни халюцинации. Според привържениците на тази теория той се е спуснал в шахтата обладан от натрапчивата идея да търси фантастично чудовище, а раняването му обясняват с падане от скала. Противната страна твърди, че легендата за загадъчното чудовище се е родила много преди пристигането на достопочтения мистър Хардкастъл в нашия край. Много фермери смятат, че разказът на доктора и раняването му само потвърждават реалната почва на тая легенда.“

Може би от страна на вестника би било по-разумно, преди да напечата тази статия, да изпрати при мен своя кореспондент. Аз – като непосредствен участник в тия събития – навярно бих спомогнал да се избягнат някои недоумения, възникващи неизбежно при обясняването на описаната драма, и с това по-скоро да се дойде до научното признаване на случая.

И тъй, ще се опитам да дам онова единствено вярно тълкуване, което според мен може да изясни случая.

Както се вижда от дневника ми, още преди събитията в каньона Синия Джон аз бях стигнал до мисълта, че в тази част на Англия трябва да има голямо подземно езеро, а може би и море, захранвано от множеството

ручей, губещи се сред варовитите скали. А щом има вода, трябва да има растителен и животински свят.

Предполагам, че е възникнал от ония видове флора и фауна, съществували през ранния период от историята на нашата планета, когато връзката между подземния и външния свят е била по-лесно осъществима. Впоследствие тази връзка се е нарушила и животинският свят в подземните дълбочини се е преобразил в съответствие с новите условия.

Може това да е древна пещерна мечка. Много векове надземните и подземните обитатели са били отделени един от друг, но ето образувала се пролука в дълбочините на земната кора, която дала възможност на един от обитателите на недрата да излиза през древната римска шахта на повърхността.

Като всички обитатели на подземния свят животното е загубило зрението си, но тази загуба безсъмнено е била компенсирана от

природата с нещо друго. Навярно с по-силно обоняние. Животното е могло да намира пътя в пълна тъмнина и да напада овцете, които пасат по склоновете на околните хълмове. Що се отнася до тъмните нощи, които е избирало за нападенията си, то според мен това може да се обясни с извънредно болезненото действие на светлината върху огромните му изпъкнали очи, свикнали с тъмнината. Най-вероятно е ярката светлина от лампата да е спасила и живота ми, когато се озовахме с него един срещу друг.

Такова е моето обяснение на тази загадка на природата. Оставям сами да прецените събраните от мен факти. Ако искате – вярвайте, ако искате – съмнявайте се. Вашето доверие или недоверие вече не може нито да измени изложените от мен факти, нито да оскърби този, чиято задача на тоя свят е изпълнена...“ Така завършва странният разказ на покойния доктор Джеймс Хардкастъл.

Слаба конструкция

Фантастичен фейлетон

Антон Донеv

Лавата кротко клокоchеше около колената му. Наоколо проблясваха синкави пламъци. Климатичната инсталация вътре в скафандъра поддържаше средноевропейски климат. Вулканологът Грррау се спускаше плавно в разтопената почва и кълнеше на ум.

– Тук намерили да кацнат. Малко площадки има, малко океани, а те...

Преди няколко дни бяха съобщили, че от системата Сириус идва космичен кораб, който предпочита меко-еластична почва за приземяване. В момента вулканът Етна отново бе изригнал и сирианците се натопиха точно в средата му. Къде да ги търси сега? Ами ако са минали през центъра на Земята и изскочат някъде към Исландия? Може ли да ги настигне пеша?...

Разтопената лава стигна до гърдите на скафандъра. Грррау разпери ръце и се гмурна. Вулканът продължаваше да пулсира и постоянно го изхвърляше нагоре. Макар и добър плувец, вулканологът трябваше да напргне всички сили, за да достигне до първия страничен канал. тук той си отпочина

и закуси с две газообразни свински пържолки, а след това продължи спускането надолу.

Лавата ставаше все по-рядка. На стереоскопичния радарен екран се виждаха стръмните стени на кратера. Тук-там вече започваха да се образуват диаманти, сапфири и други някогашни скъпоценности с тежест от два тона нагоре. Грррау подигравателно ги разглеждаше. Как е било възможно първобитните хора от двадесетия век да се карат за такива стъкълца!

При втората почивка вулканологът реши малко да поспи. Той се опря о един нажежен до бяло базалтов блок, който се топеше постепенно като масло и включи съносинхронния механизъм. В ушите му зашумя електронна музика и той се унесе.

Събуди го страшен тласък. Около него в лавата се образуваха огромни газови мехури. Грррау уплашено се притисна до стената на кратера. В предавателя на шлема му отначало нещо затреця, а след това засвири и накрая всичко заглъхна. Вулканологът бързо включи радарния екран и видя как някакво грамадно пуруобразно тяло се

издига покрай него нагоре. След това нов тласък го вкара на дълбоко в един от страничните канали.

– Идиоти! – изрева Грррау. – Сега пък намериха да излитат. Не ме дочакаха. Идиотиии!...

Никой обаче не го чуваше. Предавателният апарат бе повреден от голямото налягане на лавата...

Вулканологът отново забърза нагоре. Той кроулираше сред кипящия поток, като се издигаше все повече и повече. Едва когато движенията му се забавиха, защото лавата около него започна да се сгъстява, и външната температура спадна на някакви си 500°, той се спря объркан.

– Това пък какво е?

Продължи още малко нагоре и видя над себе си твърда почва. Заблудил се е! Попаднал е в глух проход. Бързо назад. Грррау отново се гмурна надолу, намери нов път, полетя нагоре и... пак достигна таван. Отмалял, с разтуптяно сърце, той се опита да влезе във връзка с външния свят, но апаратът му остана ням.

След няколко безуспешни опита да излезе отново на повърхността вулканологът се

отпусна към дъното на вулкана, седна на една неразтопена още буца и се замисли за...

Тук магнетофонният запис свършва. Интересно защо по това време хората са говорили само в трето лице. Интересно също как са се осмелявали да се спускат поединично във вулканите.

Записът бе намерен в добре запазения скафандър на Грррау от един вулканолет, който се бе отклонил малко встрани от редовния си курс до центъра на Земята. По изчисления това се случи приблизително петдесет години след пътешествието на вулканолога. Самият Грррау сигурно би дочакал спасението си, ако не съществуваше едно малко недомисляне от страна на конструкторите на тогавашните скафандри. Те бяха предвидили неизчерпаеми източници на храна, вода и енергия, бяха осигурили всевъзможни инсталации и апаратури, но бяха забравили само че човек, принуден да стои по-дълго в скафандъра, трябва и да се бръсне. И брадата на Грррау бе запълнила постепенно целия скафандър, бе притиснала гърлото му и го бе задушила.

Безсмъртният от Вега

Научно-фантастичен разказ

Конрад Фиалковски

Теропланът спря толкова плавно, че Томпи дори не усети. После забуча вакуумната камера.

– Привет, Томпи! – вратата се разтвори широко с трясък и Фукс провря рижавата си глава през люка.

Томпи се измъкна от кабината и те закрачиха по широкия коридор на външната галерия на спътника.

– Ония сигнали... продължават ли да пристигат? – запита Томпи.

– Да. Приемаме ги непрекъснато.

– И успяхте ли да установите откъде се изпращат?

– Да, още снощи. Източникът на сигналите се намира някъде в съзвездието Лира.

– Всичко като че ли съвпада...

– Аха... Но знаеш ли... – Фукс помълча малко. – Той изпраща още някакъв сигнал, допълнителен сигнал искам да кажа...

– Може да му са се повредили автоматите? Та толкова години вече изминаха...

– Възможно е, но е малко вероятно. По времето, когато е излетял, неврониката е била вече на доста високо ниво.

– А ти провери ли дали е наистина той?

– Че кой друг може да бъде?...

– Не знам... Трябваше да направиш справка в хрониките.

– Проверих. Според хрониките това е именно неговият сигнал.

– В хрониките е отбелязано, че космолетът му е изчезнал.

– Че какво от това, случва се и изчезнали космолети да се връщат...

– Да, но не след толкова години... В коя година трябваше той да се върне?

– Точно не помня. Сметни сам. Напуснал е Слънчевата система двадесет години преди тебе, Томпи.

– Виждаш ли, а е летял само до Вега.

– Говориш тъй, сякаш Вега е някъде тук зад орбитата на Плутон. Та до нея има все пак двадесет и шест светлинни години.

– Но аз летях значително по-далеч. Той е трябвало да се върне двадесет-тридесет години преди мен.

– Трябвало е, но не се е върнал – Фукс повдигна рамене.

– В това точно няма нищо странно. Космолетите понякога загиват... изгарят в облаците космичен прах или навлизат в атмосферите на неизвестни планети, за да не излязат никога от тях. Но той се връща – ето кое е абсолютно непонятно. Да допуснем, че се бе върнал пет, десет, дори петнадесет години по-късно... това се случва... Но след 100 години?

– Ами ако са го задържали изследванията му в системата на Вега? – Въпросът на Фукс прозвуча неуверено.

– Абсурд! Та това са цели сто години! Сто години активен живот, а не анабиоза. Би умрял много отдавна.

– А може времето там да е прекарал в състояние на анабиоза?

– В анабиоза? Не, това е безсмислица. Дори само за насочването на космолета към земята е необходимо да се излезе от състоянието на анабиоза. Трябва за много часове да се върне към нормален живот. Ще възразиш, че той е могъл да се съживи по-късно, след няколко години, когато е бил вече на Вега. Но и това е невъзможно. Нали е имал същия витализационен автомат като моя, когато лях за Регулус. А такъв автомат щом не е задействувал веднъж и не

го е съживил веднага след достигането на Вега, не ще стори това нито след десет, нито след сто години. Та ние не сме герои от някаква космическа приказка, че автоматите ни да се държат като капризни принцеси.

– Разбира се, ти си прав – съгласи се Фукс. – има нещо съвсем непонятно. И няма защо да се лъжем. Просто не знаем какво е могло да се случи. По петнадесет пъти на ден повтарям това на кореспондентите от видеотронията, но те не искат да повярват. В главата им не се побира, че ние и нашите автомати можем нещо да не знаем. Какви ли не предположения правят, едни от други понелепи, но не ми вярват.

– Тогава да им го кажем за шестнадесети път... Но нали не си ме извикал за това от Земята?

– Не, не за това. Касае се за друго. Виж какво, Томпи... Ти си сега единственият останал жив от неговите познати.

– Нима?!

– Да. Узнах, че си слушал няколко семейства лекции по космогония още в марсианския институт.

– Възможно, но какво от това? – Томпи погледна въпросително Фукс.

– Просто си помислих, че ще е по-добре да бъдеш тук, когато той се върне.

– Далече ли е сега?

– Космолетът му вече е навлязъл в Слънчевата система и сега се намира на около половин милион километра от Земята.

– Значи скоро ще имаме и визуална връзка с него.

– Да, ще можем да го видим на екрана, щом се изравни с Луната.

– А скоростта?

– Изключена е според програмата на полета.

Томпи се приближи до екрана на космопредавателя и тихо запита:

– А името му?... Как се казваше?

– Нима не помниш? – Фукс го погледна, откъсвайки за миг очи от екрана. – Казваше се Бан.

– Бан?... Да, сега си спомням. Наричахме го още Банан – Томпи неочаквано се усмихна.

– Банан? Какво е това?

– Плод. Можеш да му се полюбуваш в музея по ботаника. Да, по наше време, преди два века, освен изкуствени продукти случваше се да хапнем и истински банани...

– А той приличаше ли на този... как го каза... банан?

– Не, съвсем не. И като си помисля само! Старият Банан се приближава към Земята сега, когато имената на неговите ученици са забравени дори и от собствените им внуци!

– Безсмъртието е привилегия на космонавтите.

– Безсмъртие? Не, те далеч не са безсмъртни... Просто спят, затворени в тесните сандъци на космолетите, макар и да се отдалечават всяка секунда с десетки хиляди километри от звездата, която някога е била тяхно Слънце. Да, в анабиоза...

Колкото повече космолетът на Бан се приближаваше към Земята, толкова по-добра ставаше връзката и автоматите решиха, че може да се премине на видеовръзка. Томпи заедно с Фукс стояха пред екрана на видеотрона, когато той засвети слабо, показвайки кабината на космолета. Там, под плетеницата от жици в прозрачния херметически контейнер лежеше Бан. Автоматите бяха почнали вече да го съживяват. Главният координатор беше толкова претоварен, че предаваше само данните, необходими за коригиране полета на космолета.

– Всичко протича нормално. Автоматите не откриха никаква повреда... – Фукс мърмореше това по-скоро на себе си.

– В такъв случай дай сводката. Може би тогава кореспондентите най-сетне ще се успокоят и ще отлетят за Земята.

– Ще трябва да изчакаме Бан да заговори. Впрочем, те и без това няма да отлетят,

докато Бан не им обясни причините за стогодишното си закъснение.

– Интересно... – заговори отново Фукс след минутно мълчание. – Как мислиш, защо складовете са празни?

– Ти провери ли?

– Да. Още преди да преминем на видеовръзка.

– А може Бан да е сложил пробите на някое друго място.

– Къде? Космолетът не е лабиринт с хиляди потайни кътчета.

– Ами ако не е взел въобще никакви проби? – реши се да запита Томпи.

– Че какво е правил в такъв случай през тия сто години?

– Почакай още минута и ще чуеш всичко от самия Бан. Ако се съди по външността му, Бан не е живял активен живот повече от десет години. През цялото останало време вероятно е бил в състояние на анабиоза. Вгледай се по-внимателно в него. Та той изглежда явно по-млад от мен.

– Ти го виждаш на екрана. Не забравяй колко подмладява видеотронът.

През това време автоматите положиха Бан в креслото. Автовитализаторът се приближи до него и покри главата му с десетки електроди. Почти едновременно автоемиторът започна да повишава

температурата на тялото на Бан. Това продължи петнадесетина минути. Най-последно автоматите се отдръпнаха.

– Поздравяваме те с пристигането ти на Земята – произнесе Фукс традиционната формула, с която приветствуваха завръщащите се космонавти.

– Къде... къде съм?... – явно Бан не бе чул приветствието и смутено разглеждаше кабината на спътника, появила се на неговия екран.

– Ти се движиш по затворена орбита около Земята – съобщи му Фукс.

– А Вега?

– Какво Вега?

Бан помълча около минута, а после неуверено каза:

– Нали трябваше да отлетя за Вега. Защо ме върнахте на Земята?

– Тоест как така „върнахте“? – удиви се Фукс.

– Разбира се, върнахте, нали казваш, че се намирам в Слънчевата система.

– Естествено. Та ти се завръщаш...

– От къде се завръщам?

– От Вега, разбира се!

Този път мълчанието на Бан продължи дълго. Най-сетне той произнесе:

– Аз не съм бил на Вега.

– Как така не си бил?

– Не съм бил. Не съм видял системата на Вега...

– Че тогава откъде се връщаш?

– Не ми се подигравайте. Та вие знаете това по-добре от мен – по страните на Бан изби руменина.

– Нищо не знаем. От момента на излитането ти изминаха двеста години. Двеста години! Чуваш ли? Отде ще знаем какво се е случило с теб?

Фукс почти крещеше.

– Не може да бъде... Двеста години... Нима?

Томпи почувствува, че Бан не им вярва.

– Истина е. Поговори с някой от автоматите и веднага ще се убедиш – намеси се той... – Интересно само какво си правил през цялото това време...

– Нищо не помня. Не съм се съживявал нито веднъж и сигурно не съм видял Вега.

– Но кой е насочил тогава космолета ти към Земята, щом не си излизал ни за минута от състоянието на анабиоза? – поде Фукс.

– Не знам. Казвам ви, че не знам. Вие, вие трябва да ми обясните всичко, вие, които снабдихте тоя космолет с автомати...

– По-скоро нашите прадеди. Нали те са го построили преди два века – мрачно забеляза Фукс.

– Бан! – тихо го повика Томпи. – Бан! – извика той по-високо.

Бан седеше във витализационното кресло, вперил поглед в една точка. Най-сетне вдигна глава и погледна към него от екрана.

– Бан, някога аз слушах твоите лекции.

– Ти – моите лекции? Но ти си по-стар от мене.

– По-малко съм бил в анабиоза.

– Да, естествено... Някак все ти се изпарява от главата, че възрастта е нещо относително.

– Не можеш си представи, Бан, колко напредна космогонията. Пък и не само тя. И другите науки...

– Когато човек лети из космоса – намеси се Фукс, – той трябва да се подготви за това, че светът по време на неговото отсъствие ще отиде напред в развитието си. Това е цената, която се налага да плати за участието си в експедициите, цената за откриването на нови звезди.

– Аз нищо не съм открил – Бан произнесе тези думи външно съвсем спокойно.

– Да, не ти провървя. Изглежда, нещо се е случило, ей-сега ще узнаем. Ще проверим записите в запомнящите устройства на автоматите. Какво... какво е това? Бан!... Бан!...

Фукс и Томпи се взираха в сивия празен екран, от който допреди малко ги гледаше Бан. Образът му се бе свил като запален лист хартия и бе изчезнал.

– Радарът! Потърси го с радара! – извика Томпи.

– Не, всичко е наред. Той е тук – Фукс отпусна клавиша на радара.

– Да, тук съм. А какво всъщност се случи?

Двамата се обърнаха едновременно. От екрана ги гледаше Бан.

– Някакво смущение във връзката – отвърна Фукс.

– Свържи се с автомата за управление и го попитай все пак какво се случи – посъветва го Томпи.

Фукс кимна в отговор и натисна копчето за повикване. На пулта светна контролната лампичка.

– На апарата е координаторът за управление на полетите – гласът беше метален като на всички автомати, на които не се случва често да разговарят с хора.

– Доложете за причините за прекъсване на връзката.

Настъпи тишина и само мигането на червената лампичка свидетелствуваше, че координаторът подготвя отговора си.

– ... Облаче газове от атомен двигател на неизвестен селеноплан, с плътност от

порядъка на земната йоносфера... при навлизане на космолета в него аниhilация. Излъчване във всички честоти на спектъра... причина неизвестна.

– Ти разбираш ли нещо? – запита Томпи.

– Да. Той дава информацията в ускорен темп и не спазва граматичните правила. Непонятен ми е само истинският смисъл... Изглежда, става дума за нещо като ядрена реакция...

– Къде? В реактора?

– Не, на бронята на космолета. И това е най-странното.

– Тоест как така на бронята? – запита Бен.

– Сам не разбирам... Почакай! – и Фукс натисна копчето за повикване.

– Концепциотрон – изкомандува той в микрофона.

– Земният концепциотрон. Слушам ви – отговорът прозвуча почти мигновено.

– Изследвайте възможните причини за ядрената реакция на бронята на космолета. Основните данни вземете от мнемотроните на нашия спътник. Бързо! – подчерта Фукс. – Сега ще узнаем причината – Фукс се усмихна на Бан – Концепциотронът е истинско произведение на нашата епоха. Той изпълнява задачи, с които преди са могли да се занимават само великите учени.

– Значи сега вече не са нужни велики учени? – запита от екрана Бан.

– Е, не е точно така. Нали някой трябва да създава концепциотрони.

– А космолетите също ли си имат концепциотрони?

– Да.

– Моят няма.

– Естествено: преди двеста години те никому дори не са се и присънвали. Космолетът ти сега е годен само за музея по история на техниката.

Бан нищо не отвърна. Томпи го разбираше в тоя момент много добре.

– Бан, та това е в реда на нещата. Техниката се развива – опита се той да утеши някак си Бан.

– А аз?... И аз ли съм годен само за музея? – попита Бан.

– Какво говориш! Та ти си човек.

– Ще свикнеш бързо – прибави Томпи.

От пулта се зачу бръмченето на зумера. Фукс бързо заговори:

– Извинявай, Бан. Налага се за минута да прекъснем връзката. Трябва да се заемем с твоето приземяване.

Екранът изгасна. Фукс веднага скочи от креслото и се спусна покрай редиците зелени екрани към пулта за управление. Там натисна някакво копче.

– Готово – каза той в микрофона.

– Какво е готово? – не издържа Томпи. Той следеше изумен нервните движения на Фукс.

– Не ми пречи! Има нещо много важно. Концепциотронът не се реши да предава с открит текст.

– А той често ли така?...

Концепциотронът изведнъж заговори с гласа на дешифриращия автомат:

– Според данните за плътността на газа и количеството отделена енергия на бронята на космолета е станал процес на аниhilация на газа.

– И какво? – Фукс се наведе рязко напред и замръзна в това положение,

– Или изхвърлените от ракетата газове са от антивещество или бронята на космолета. Втората възможност е няколкостотин хиляди пъти по-правдоподобна. Край.

– От антивещество – прошепна Фукс.

– Как тъй от антивещество? Да се покрие корпусът на ракетата с броня от антивещество е невъзможно. Та при най-малкия допир на веществото с антивещество равните им части се превръщат в енергия според законите на Айнщайн...

– Разбира се.

– В такъв случай концепциотронът греши.

– С броня от антивещество не може да се покрие обикновен космолет, но с нея може да се покрие космолет от антивещество...

– Ами Бан? Той във всеки случай не може да се намира в космолет от антивещество.

Фукс погледна някак странно Томпи.

– Да, но само ако самият той не е от антивещество.

Двамата мълчаха около минута.

– И нима ти наистина считаш, че това е възможно? – запита най-сетне Томпи.

– Не аз, а концепциотронът.

– Той не каза това. Аз чух всичко.

– Не каза, защото не го попитах. То се подразбира.

– Но това е някаква безсмислица! Мисля, че концепциотронът греши...

– Концепциотронът не греши.

– Прекалено вярваш в непогрешимостта му.

– Той е кондензираното знание на много поколения. Работи безпогрешно. Ти, Томпи, не си се родил в наше време и само с това може да се обяснят съмненията ти...

Томпи вдигна рамене.

– Добре. Нека да е прав тоя концепциотрон. И космолетът и Бан са от антивещество. И по-нататък какво?... Та това още нищо не обяснява...

– Тъй или иначе това дава основание за интересни хипотези.

– Какви пък хипотези?

– С това ще се заемат концепциотроните и учените.

– Но нали Бан нищо не знае и нищо не ще може да им каже.

– Затова пък ние знаем. Знаем, че преди двеста години космолетът на Бан е напуснал пределите на Слънчевата система и се е отправил за Вега. Връща се със закъснение от сто години и се състои от антивещество. Може да се предположи, че космосът около Вега има свойството да преобразува веществото в неговия огледален антипод. Не знам до колко подобно предположение не противоречи на основните принципи на физиката, но дори и да не им противоречи, веднага възниква съмнение относно...

– Относно неговото завръщане, нали?

– Именно. Вероятността космолетът да е попаднал случайно в Слънчевата система практически е равна на нула. А нали Бан не го е насочил към Слънцето.

– Тогава как си обясняваш това?

– С фактора X.

– Не разбирам.

– Не разбираш? Нима сериозно предполагаш, че подобно превръщане е могло да стане случайно? Смятам, че тук има

пръст факторът X – чужда цивилизация или наречи го, както щеш. Но тя съществува и тя... тя иска да ни унищожи... – добави той тихо.

– Да ни унищожи ли? Защо?

– Не зная защо. Но съди сам: ако не беше облачето газове, космолетът на Бан след половин час щеше да навлезе в земната атмосфера и тогава би станала такава експлозия, която би унищожила половината планета!

– Преувеличаваш...

– Така ли мислиш? Космолетът на Бан се състои от много хиляди тона антивещество. А петдесет килограма антивещество е достатъчно, за да се загрее до точката на кипенето водно кълбо с диаметър два километра. Пресметни сам...

– Но в такъв случай Бан не бива да се приземява в пределите на Слънчевата система. Може би на Юпитер или Сатурн...

– Да, не бива. А той дори не знае това... – Фукс в отчаяние местеше поглед от екран на екран.

– Но той не знае и какво се е случило там, на Вега. Не знае за този „фактор X“, не знае, че са сменили атомите на космолета му, а после и на тялото му, че са поставили на тяхно място напълно идентични атоми, само че в недрата им вместо протони има антипротони, а около ядрата вместо

електрони – позитрони. В сравнение с тяхното техническо развитие нашата цивилизация е още в епохата на палеолита. Това е ужасно... – Томпи млъкна.

– Не по-малко ужасно от факта, че Бан сега е античовек – каза Фукс. – Той не знае, че тялото му за нас е по-опасно от атомната бомба на древността... Психологически той е същият човек, напуснал Земята преди двеста години. Мислите му не са претърпели промени и съответствуват напълно на личността му. Той има същите навици, склонности, спомени, само че сега те са записани на основа от антивещество. И затова... затова той не бива да се връща при нас на Земята.

– Искаш да му го кажеш?

– Изглежда, ще се наложи...

– Но нали той... Бан...

Фукс безпомощно вдигна рамене.

– Ще видим! – и включи видеотрона.

Бан все още продължаваше да седи във витализационното кресло. Не бе променил дори позата си. В кабината също нищо не се бе променило.

– Готово ли е? – запита Бан. щом видя Фукс и Томпи.

– Бан, ти няма да се приземиш! – Фукс изговори това на един дъх.

– Защо?

– Ти си от антивещество.

– Аз от антивещество? Шегуваш се.
– Не, говоря сериозно.
– Не ми е до шеги, Фукс. Честно казано, и без това не ми е весело.
– Ти си от антивещество – настойчиво повтори Фукс.
– Грешеш, аз съм нормален човек. Нормален! Чуваш ли?
– Това не е мое мнение, автоматите...
– По дяволите автоматите! Те ви заблуждават, а вие им вярвате като на божества.
– Този път не са сгрешили.
– Сгрешили са, непременно са сгрешили!
– Не.
– Ще видим.
– Какво смяташ да правиш?
– Ще навляза в горните слоеве на атмосферата, ако вие сте прави...
– Не бива да правиш това. Представяш ли си силата на експлозията?
– Прекрасно си представям, но това не е антивещество. Аз – от антивещество?...
– Смяташ, че трябва да чувствуваш някаква промяна?
– Не... Едва ли... – отвърна той, след като помълча.
– Виждаш ли, а ние не можем да рискуваме. Земята не е експериментален полигон.
– Тогава какво да правя?

– Остани на затворена орбита около Земята, докато автоматите вземат решение.
– Не! До гуша ми дойдоха вашите автомати.
Бан се надигна от креслото, но Фукс го изпревари. Спусна се към преподавателя и премести някакъв лост.
– Управлението на кораба ти е вече в наши ръце. Имаме специално приспособление. Понякога пилотите се връщат от Космоса с нарушена психическа дейност, а ние трябва да се грижим за Земята – поясни Фукс, усмихвайки се печално.
Бан постоя около минута в нерешителност, после бавно седна в креслото.
– Правете каквото щете – каза той и затвори очи.
– Бан... Бан... – прекъсна тягостното мълчание Томпи. – Нима наистина нищо не помниш за пребиваването си на Вега?
– Нищо – отвърна Бан почти шепнешком.
– А може би те са ти заповядали да унищожиш... Знаеш, такава трансформация на мозъка, при която определено действие се превръща в необходимост – бързо добави Томпи.
– Нищо подобно! Чувствувам се обикновен човек, такъв какъвто си и ти.

– И все пак те са искали да ни унищожат...
– произнесе Фукс.

– Какво те кара да мислиш така?

– Самият факт, че изпратиха кораб от антивещество.

– А не ти ли се струва, че за тях би било по-просто да изпратят излъчвател на антипротони?

– Може би са искали да ни изненадат. Приемаме на Земята твоя космолет, завръщаш се от Вега, а той унищожава Земята.

– Не съм съгласен с тебе, Фукс – намеси се Томпи. – Ти им приписваш своите мисли. А те, ако наистина съществуват, трябва да мислят по съвсем друг начин. Да ни изненадат?... Ами ако са искали да ни съобщят нещо... Възможно е подобно изменение на веществото на космолета да служи като сигнал... Може това да е за тях нещо общоизвестно. Може и на ум да не им минава, че ние нямаме сили да се справим с антивеществото.

– Какви пък сигнали! Нали смятате, че са искали да унищожат Земята, а никой не предупреждава противника си за замисления удар.

– Бан! Как не се сетих по-рано за това! – провикна се изведнъж Фукс. – Ти май сам ми подсказа начина да проверим намеренията им. Съвсем забравих за сигнала. Може би

разгадката се крие в него. Те предаваха сигнал. Оня, допълнителния сигнал, за който ти говорих, Томпи, когато прилетя тук... Ако в сигнала няма никаква информация:..

– Тогава това ще означава, че те наистина са искали да ни унищожат... – завърши Томпи.

– Координатор!

– Координаторът слуша – обади се автоматът.

– Предайте на концепциотрона допълнителния сигнал, приет от нас. Трябва да се провери не съдържа ли той някаква информация. Резултатите съобщете незабавно.

– Ето, Бан, след минута всичко ще се изясни... – Томпи млъкна внезапно. Екранът беше празен. – Бан! Бан! Той изчезна! По-скоро радарът!

Около минута Фукс се мъчи да възстанови видеовръзката, но екранът си оставаше празен, само по трасето, водещо към Луната, проблясваха мъничките светлинки на товарните ракети.

– Това е краят... – каза Фукс. – В него трябва да е попаднал метеорит. Дори и най-мъничкият, но от вещество – станало е аниhilация и космолетът се е изпарил...

– А ако все пак опитаме с радара – неуверено предложи Томпи.

– Няма смисъл!

В този момент се зачу гласът на автомата.

– Постъпила е информация – автоматът изговаряше думите бавно и отчетливо. – Изследването е равнозначно на възсъздаване. Алтернативата на избора: Ако да – край, ако не – вторично възсъздаване с преместване във времето. Крайната цел – получаване на положителен отговор.

– Значи, те все пак са искали да ни съобщят нещо – почти извика Фукс.

– Но какво именно? Нищо не разбирам.

– Сега ще узнаем. Нужен ни е коментар – заповяда той на автомата

Отговорът се получи мигновено.

– Изследването на обекта е свързано с унищожаването му. След което обектът се възсъздава от вещество или антивещество.

– Навярно в зависимост от това, къде ще го изпратят – тихо забеляза Томпи.

– Космолетът е бил възсъздаден и изпратен към Земята. Ако е създаден от необходимия вид вещество, нека си остане на Земята, в противен случай трябва да се изпрати сигнал към Вега. Тогава ще го възсъздадат от вещество с противоположен знак и след известно време ще го изпратят отново. Край.

– Изглежда, те разлагат на атоми всичко, което изследват – Фукс гледеше замислено

екрана. – А после отново го синтезират, но това е вече значително по-сложно.

– То се знае – съгласи се Томпи. – Наистина, ако за този процес им са били нужни цели сто години, той и за тях е костелив орех...

– Това нищо не доказва. Може би тези същества живеят много по-дълго от нас и сто години са само малка частица от живота им. Но работата не е в това. По-важно е, че те не са искали да ни унищожат.

– И все пак Бан загина. Сега аз съм най-старият човек в Слънчевата система, поточно родил съм се най-рано.

– Не е точно така. Не забравяй, че след двеста години Бан ще се върне от Вега.

– Ще се върне?!

– Несъмнено. Нали го казват в сигнала си. Бан е безсмъртният от Вега. Безсмъртен благодарение на тяхната техника, понеже са записали структурата на тялото му, на мозъка му и могат всеки момент отново да го възсъздадат. Щом сигналът стигне до тях, те ще се заемат отново с възсъздаването на Бан и на космолета и след двеста години нашите потомци ще го срещнат отново по пътя му към Слънцето.

Колко им е било весело

Научно-фантастичен разказ

Айзък Азимов

Марджи тогава даже го записа в дневника си. На страницата с дата 24 май 2157 година бе написала: „Днес Томи намери истинска книга!“

Това бе много стара книга. Веднъж дядо й беше й разказал, че когато бил малък, неговият дядо му разправил, че имало едно време, когато всички разкази и повести се печатали на хартия.

Те разгръщаха пожълтелите страници и им беше ужасно забавно да четат думи, които стояха на едно място, а не се движеха както обикновено – та вие сами знаете – на екрана. И после, когато обръщаха прочетените страници, същите думи си стояха пак там, както и по-рано, когато за първи път ги четяха.

– Виж ти – рече Томи. – Истинско разточителство! И сигурно са изхвърляли книгите, когато са ги прочитали. А нашият телеекран е прожектирал може би милион книги, но аз за нищо на света няма да го изхвърля.

– Аз също – каза Марджи. Тя беше на единадесет години и бе прочела значително

по-малко телекниги от Томи. Той беше тринадесетгодишен.

– Къде я намери? – запита тя.

– У нас, в къщи – той посочи с ръка, без да вдига очи от книгата, защото четенето го бе увлякло. – На тавана.

– А за какво пише?

– За училище.

– За училището? – с презрение рече Марджи. – Че какво може да се пише за него? Ненавиждам училището...

Марджи винаги мразеше училището, а сега повече от всякога. Учителят-автомат й даваше по география контролни след контролни, а Марджи ги пишеше все по-лоши и по-лоши и тогава мама поклати тъжно глава и повика Районния Инспектор.

Той бе мъничък кръгъл човек с червено лице и с цял сандък инструменти с циферблати и жици. Усмихна се на Марджи, даде й ябълка, а после разглоби учителя на части. Марджи се надяваше, че няма да успее да го сглоби отново, но той успя и след час или приблизително толкова учителят беше готов, огромен, черен и гаден, с голям

екран, на който и показваше всички уроци и й задаваше въпроси. Екранът не бе най-страшното. Марджи най-много ненавиждаше процепа, където трябваше да пъха домашните и контролните си. Тя беше длъжна да ги пише с перфораторния код, на който бяха я научили още когато беше шестгодишна, и учителят-автомат в миг определяше бележките ѝ.

Когато привърши работата си, инспекторът се усмихна и погали Марджи по главата. Той каза на майка ѝ: „Момичето не е виновно, мисис Джонс. Изглежда секторът по география е бил малко ускорен. Понякога това се случва. Аз го забавих до нормалното за десетгодишно дете ниво. А общият показател за успеха ѝ е напълно удовлетворителен.“ И той пак погали Марджи по главата.

Марджи беше разочарована. Тя се надяваше, че ще вземат учителя ѝ на поправка. Веднъж бяха взели учителя на Томи за един месец, защото секторът му по история въобще се беше изключил.

Ето защо тя каза на Томи:

– Че кому е дотрябвало да пише за училището?

Томи я погледна снизходително.

– Защото това не е като нашето училище, глупачке. Тук пише за старото училище, преди много стотици години.

Марджи се почувствува засегната.

– Откъде ще знам какви училища са имали тогава?...

Известно време тя чете чрез рамото му, сетне каза:

– Аха и учител са имали!

– Разбира се, че са имали. Само че това не е бил истински учител, а човек.

– Човек ли? Как може човек да бъде учител?

– Че толкова ли е трудно? Той просто е разказвал на момичетата и момчетата уроците, давал им е домашни, изпитвал ги е.

– Човек не би се справил с това.

– И още как. Баща ми знае не по-малко от учителя.

– Не може да бъде. Човек не може да знае толкова, колкото учителят.

– Да се хванем на бас на каквото искаш, че той знае почти толкова.

Марджи не беше подготвена да спори на тази тема.

– А на мен не би ми се искало у нас в къщи да живее чужд човек – заяви тя.

Томи прихна да се смее.

– Ти нищо не знаеш, Марджи! Учителите не са живеели в домовете на децата. Имало

е специално здание и всички деца са ходели там.

– И всички деца са учили едно и също?

– Разбира се, ако са били на едни години.

– А мама казва, че учителят трябва да бъде настроен според ума на всяко момче или момиче и че всяко дете трябва да се учи отделно.

– Значи по онова време не е било така. И ако не ти харесва, можеш да не четеш.

– Не казвам, че не ми харесва – побърза да възрази Марджи. искаше ѝ се да почетете за тези странни училища.

Не бяха прочели и половината, когато майката на Марджи я повика:

– Марджи! Училище!

Марджи се огледа.

– Още мъничко, мамо.

– Веднага – каза мисис Джонс. – Навярно и за Томи е вече време.

Марджи се обърна към Томи.

– Може ли след училище да почета още малко с теб?

– Ще видим – безразлично рече Томи и си тръгна, като си подсвиркуваше с прашната стара книга под мишница.

Марджи влезе в училищната стая. Тя бе до спалнята ѝ и учителят-автомат вече беше готов и я чакаше. Той винаги беше готов по едно и също време всеки ден освен събота и неделя, защото мама казваше, че малките момичета се учат по-добре, ако се занимават редовно.

Екранът светеше и на него се появиха думите: „Днес по аритметика ще вземем събиране на правилни дробни. Моля, пусни в процеса домашното, което ти дадох вчера.“

Марджи се подчини с въздишка. Тя си мислеше за старите училища, каквито е имало по времето, когато дядото на дядо ѝ е бил мъничко момче. Всички деца от околността са викали и са се смеели в училищния двор, седели са заедно в класните стаи, а накрая заедно са си тръгвали за къщи. Всички са учили едно и също и са могли да си помагат при писането на домашните, да си учат заедно уроците.

И учителите са били хора...

Учителят-автомат пишеше на екрана: „Когато събираме дробите $1/2$ и $1/4$...“

Марджи си мислеше колко трябва да са обичали децата тогава училището. Мислеше си колко им е било весело.

Честността е най-добрата политика

Научно-фантастичен разказ

Джон Гордън

Тагобар Ларнимискулус Верф, Боргакс на Фенигвиснок. Това беше дълго име и важна титла и той се гордееше с тях. Титлата означава ше приблизително „Върховен Шериф, Адмирал на Фенигвиснок“, а Фенигвиснок беше богата и важна планета в империята Дел. Титлата и името изглеждаха внушително на документи, а трябваше да се подписват много документи.

Самият Тагобар беше прекрасен екземпляр от своята раса, въплъщаваща сила и гордост. Както костенурките на земята, той имаше и външен, и вътрешен скелет, макар че това бе единственото му сходство с костенурката. Външно той приличаше на човек, нещо средно между средновековен рицар в броня и широкоплещест играч на ръгби, облечен за състезание. Той имаше цвят на добре сварен рак, който при ставите на външния скелет преливаше в тъмен пурпур. Облеклото му се състоеше само от една къса поличка, извезана със странни шарки и обсипана с бляскави скъпоценни камъни. Емблемата на сана му беше изгравирана със злато на

предния и задния щит, така че всеки можеше да го познае, когато влиза или излиза.

С една дума той представляваше внушителна фигура, въпреки че ръстът му бе само пет фута и два дюйма.

Като командир на собствения си звездолет „Верф“ той трябваше да търси и изследва планети, подходящи за колонизиране от народа дел. Занимаваше се усърдно с това вече дълги години, изпълнявайки съвсем точно Общата Инstrukция, както подобава на един добър командир.

И имаше защо. Бе открил вече няколко добри планети, а тази бе най-привлекателната от всички.

Гледайки я в увеличителния екран, той потри доволен ръце. Корабът му плавно обикаляше по орбита високо над новооткритата планета, а екранът беше насочен към една местност долу. Още нито един кораб на народа дел не бе навлизал в тази част на Галактиката и беше приятно да откриеш тъй скоро подходяща планета.

– Великолепна планета? – каза той. – Възхитителна планета! Гледайте каква

зеленина! А синевата на моретата! – той се обърна към лейтенант Пелквеш. – Как мислиш? Нали е чудесно?

– Разбира се, чудесно, Ваше Великолепие!
– отвърна Пелквеш. – За нея ще получите още една награда.

Тагобар заговори нещо, но неочаквано спря. Ръцете му посегнаха към командните лостове и се вкопчиха в превключвателите. Мощните мотори изреваха от претоварване, когато корабът увисна неподвижно над планетата. Пейзажът в увеличителния екран престана да се движи.

Тагобар регулира увеличението и изображението започна да расте.

– Я! – каза командирът. – Пелквеш, какво е това?

Въпросът беше чисто риторичен. Изображението, забулено от трептящите на около двеста мили атмосферни течения, едва се мержелееше на екрана, но не можеше да има съмнение, че това е някакъв град. Лейтенант Пелквеш точно това и каза.

– Чумата да го вземе! – измърмори Тагобар. – Заета планета. Градове строят само разумни същества.

– Точно тъй! – съгласи се лейтенантът.

Двамата не знаеха какво да правят. Разумни същества бяха открити само няколко пъти през цялата дълга история на

народа дел, но под владичеството на империята те постепенно бяха измрели. Нито една от тези раси между впрочем не бе особено разумна.

– Ще трябва да запитаме Общата Инструкция – рече най-сетне Тагобар.

Той отиде при един друг екран, включи го и занабера цифрите на кода.

Дълбоко в недрата на кораба бавно задействува роботът на Общата Инструкция. В обширната му памет се съхраняваха събраните и подредени през десетте хиляди години факти, десетхилядогодишният опит на империята, взетите през тези хиляди години окончателни решения по всеки един въпрос. Това беше повече от енциклопедия – това бе начин за живеене.

Роботът се рови по най-строгите правила на логиката из паметта си, докато не намери отговор на въпроса на Тагобар; тогава предаде данните на екрана.

– Хммм – произнесе Тагобар. – Да. Обща инструкция 333 953 216 А, глава ММСМХ IX, параграф 402. „След откриване на разумен или полуразумен живот да се вземе за изследване случайно избран образец. Всякакъв друг контакт да се избягва, докато образецът не бъде изследван съгласно психологическата директива 659-В, раздел 888077 под ръководството на Главния

психолог. Данните да се сверят с Общата Инструкция. Ако неволно вече е установен контакт, да се направи справка в ОИ 472 678 – Н-S, глава ММССХ, параграф 553. Образци трябва да се вземат съгласно...”

Той дочете Общата Инструкция и тогава се обърна към лейтенанта:

– Пелквеш, пригответе спомагателната лодка, за да вземем образец. Ще уведомя психолога Зендоплит да се приготви.

* * *

Ед Магрудър пое дълбоко пролетния въздух и затвори очи. Въздухът беше прекрасен, напоен с остри аромати и свежи миризми, и макар и чужд, те му се сториха кой знае защо близки – по-близки от земните.

Ед беше висок и възслаб, с тъмна коса и блестящи кафяви очи, присвити леко, сякаш в стаен смях.

Той отвори очи. Градът още не спеше, но тъмнината бързо се съгъстяваше. Ед обичаше вечерните си разходки, но да скиташ по полята на Ню-Хавай след здрач беше опасно, дори и сега. Имаше малки нощни твари, които летяха безшумно из въздуха и хапеха без предупреждение. Имаше и големи хищници. Ед се запъти обратно към градчето Ню-Хило – построено на мястото, където за първи път човек бе стъпил на новата планета.

Магрудър беше биолог. През последните десет години бе обиколил половин дузина светове, като събираше образци, анатомираше ги старателно и записваше резултатите в бележниците си. Бавно, звено след звено, той съставяше схемата – схемата на самия живот. Имал бе много предшественици, чак до самия Карл Линей, но никой от тях не е разбирал какво им липсва. Те са разполагали само с един вид живот – земния живот. А целият земен живот в крайна сметка е еднороден. От всички планети, които бе видял, Ню-Хавай му се харесваше особено силно. Това бе единствената планета, освен Земята, където човек можеше да ходи без всякакви защитни одеяния, поне единствената от досега откритите.

Ед чу над главата си слабо свистене и погледна нагоре. За нощните твари бе още рано.

И тогава видя, че това съвсем не е нощна твар, а някакъв балон, сякаш метален и...

На повърхността на балона пламна зелено сияние и за Ед Магрудър всичко изчезна.

* * *

Тагобар Верф наблюдаваше безстрастно как лейтенант Пелквеш внася безчувствения образец в биологичното отделение за изследване. Образецът имаше странен вид –

пародия на живо същество с мека кожа, като на гол охлюв, бледа, розовомургава на цвят, с отвратителни подобни на плесен нараствания по главата.

Биолозите приеха образеца и започнаха да се занимават с него. Взеха за изследване парченца от кожата му, малко от кръвта му и записаха показанията на електрическите уреди, снети от мускулите и нервите му.

Главният психолог Зендоплит стоеше до командира, следейки процедурата.

За биолозите това бе Стандартна процедура; те работеха тъй, както биха работили и с всеки друг постъпил при тях образец. Но на Зендоплит му предстоеше работа, която досега не бе извършвал. Предстоеше му да работи с мозъка на разумно същество.

Но той не се безпокоеше: в Ръководството бе записано всичко, и най-малката подробност от Стандартната процедура. Наистина нямаше за какво да се тревожи.

Както и при всички други образци, Зендоплит трябваше да дешифрира основната Схема на Реакциите. Всеки организъм реагира само по определени начини, многобройни, но все пак ограничени по количество и те могат да бъдат сведени до Основната Схема. За да се унищожи каквато и да е порода същества, необходимо

е само да се намери тяхната Основна Схема и тогава да им се даде задача, която те не биха могли да решат по тази схема. Всичко бе много просто и всичко е записано в Ръководството.

Тагобар се обърна към Зендоплит.

– Наистина ли мислите, че той би могъл да научи нашия език?

– Най-елементарното, Ваше Великолепие – отвърна психологът. – Нашият език в края на краищата е много сложен. Разбира се, ние ще се опитаме да му изясним цялата система на езика, но се съмнявам дали той ще може да усвои дори една значителна част. Езикът ни се основава на логиката, както и самата мисъл е основана на логиката. У някои нисши животни има наченки на логика, но повечето не са способни да я разберат.

– Добре, ще сторим всичко, което е във възможностите ни. Аз сам ще го разпитам.

Зендоплит се удиви.

– Но, Ваше Великолепие, всички въпроси са подробно записани в Ръководството!

Тагобар Верф се навъси..

– Умея да чета не по-зле от Вас, Зендоплит. Тъй като това е първият образец на полуразумен живот, открит през последните хиляда години, мисля, че разпитът е длъжен да проведе самият командир.

– Както благоволите, Ваше Великолепие – съгласи се психологът.

Когато психолозите привършиха работата си с Ед Магрудър, той бе преместен в Езиковия Бункер. На очите му поставиха светлинни прожектори, фокусирани върху ретината, в ушите му пъхнаха акустични апарати, по тялото му разположиха различни електроди, на черепа му нагласиха тънка мрежа от жици. После вкараха в кръвта му специален серум, изобретен от биолозите. Всичко бе извършено точно и безупречно. После затвориха Бункера и включиха инсталацията.

Магрудър усети смътно, че изплава някъде из тъмнината. Видя странни, прилични на омари същества да се движат около него, а в ушите му нашепваха и бълболеха някакви звуци.

Постепенно той започна да разбира. Учеха го да асоциира звуците с предметите и действията.

* * *

Ед Магрудър седеше в малка стаичка с размери четири на шест фута, седеше гол като червей и гледаше през прозрачната стена шестимата пришълци, които тъй често бе виждал напоследък.

Нямаше никакво понятие дълго ли го учеха на този език; всичко беше като в мъгла.

„– Да – помисли той, – през живота си съм събрал не малко хубави образци, а сега сам се превърнах в образец“. Спомни си как бе постъпвал със своите образци и изтръпна.

„Е, добре. В ръцете им съм. Остава само да им покажа как трябва да се държа: стисни зъби, изправи глава и т, н.“

Едно от съществата се приближи до таблото с копчетата и натисна едно от тях. В същия миг Магрудър започна да чува звуковете в стаята зад прозрачната стена.

Тагобар Верф погледна образеца, после листа с въпроси в ръката си.

– Нашите психолози Ви обучиха на езика ни, нали? – хладно запита той.

Образецът заклати глава нагоре и надолу.

– Да! И аз наричам това принудително хранене.

– Много добре. Длъжен съм да Ви задам няколко въпроса? Ще отговаряте на тях истината.

– Но, разбира се – любезно отвърна Магрудър. – Карайте!

– Ние можем да узнаем кога лъжете – продължи Тагобар. – Лошо ще си изпатите, ако не говорите истината. И тъй, как се казвате?

– Теофилус К. Гасенпфефер – предпазливо произнесе Магрудър.

Зендоплит погледна трептящата стрелка и бавно поклати глава, като спря погледа си на Тагобар.

– Това е лъжа – каза Тагобар.

Образецът кимна.

– Естествено. Славна машинка имате.

– Добре, че признавате високите качества на нашите уреди – мрачно произнесе Тагобар. – И все пак как се казвате?

– Едуин Питър Сент Джон Магрудър.

Психологът Зендоплит, който следеше стрелката, кимна.

– Прекрасно! – произнесе Тагобар. – И тъй Едуин...

– Ед е достатъчно – рече Магрудър.

Тагобар се учуди.

– Достатъчно – какво?

– Да ме наричате така.

Тагобар се обърна към психолога и избърбори нещо. В отговор Зендоплит също изломоти нещо. Тагобар отново се обърна към образца.

– Ед ли се казвате?

– Строго казано, не – отвърна Магрудър.

– Тогава защо сме длъжни да ви наричаме така?

– Че защо пък не? Другите тъй ме наричат – отговори Магрудър.

Тагобар се посъветва пак със Зендоплит и после рече:

– Ще се върнем по-късно на този въпрос. И тъй... Хм... Ед, как се нарича вашата родна планета?

– Земя.

– Добре. А как се нарича вашата раса?

– Хомо сапиенс.

– А какво означава, ако въобще значи нещо?

Магрудър помисли.

– Обикновено название – рече той.

Стрелката подскочи.

– Пак лъжа – каза Тагобар.

Магрудър се усмихна.

– Просто проверявах. Бива си я машинката.

Съдържащата мед синя кръв нахлу в шията и лицето на Тагобар. Той потъмня от съдържан гняв.

– Веднъж вече казахте това – зловещо напомни той.

– Знам. И така, ако искате да знаете, Хомо сапиенс означава „Човек разумен“.

Всъщност той не каза „Човек разумен“; в езика на народа дел нямаше точен израз на това понятие и Магрудър, доколкото можеше, се постара да го изрази. Преведено на английски, това би звучало приблизително като „Същества с велика сила на мисълта“.

Когато Тагобар чу това, очите му се разшириха широко и той се обърна да

погледне Зендоплит. Психологът бе разперил черупчестите си ръце: стрелката не помръдваше.

– Изглежда, Вие имате високо мнение за себе си – произнесе Тагобар, обръщайки се към Магрудър.

– Възможно – отвърна земният човек.

Тагобар вдигна рамене, надзърна в списъка си и продължи разпита. Някои въпроси се сториха на Магрудър безсмислени, други явно бяха част от психологическата проверка.

Но едно бе ясно: детекторът за лъжата бе максималист. Когато Магрудър казваше истината, стрелката на уреда не помръдваше. Но излъжеше ли дори съвсем мъничко, тя политаше до тавана.

Първите няколко лъжливи отговора минаха безнаказано за Магрудър, но най-сетне Тагобар рече:

– Лъгахте достатъчно, Ед.

Той натисна едно копче и съкрушителна вълна от болка връхлетя върху земния човек. Когато тя премина, Магрудър почувствува, че мускулите на корема му са станали на възли, че юмруците и зъбите му са стиснати, а по страните му текат сълзи. После усети, че му се гади много силно, и започна неудържимо да повръща.

Тагобар Верф погнусен се извърна.

– Отнесете го обратно в камерата и почистете тук. Силно ли е повреден?

Зендоплит вече бе проверил уредите си.

– Мисля, че не, Ваше Великолепие: вероятно това е само лек шок, но при следващия разпит все едно ще се наложи да го проверим. Тогава ще узнаем със сигурност.

Магрудър седеше на края на някаква полица, която можеше да бъде ниска маса или висок креват. Не му беше много удобно, но в камерата нямаше нищо друго, а подът беше още по-твърд.

Ето вече изминаха няколко часа, откакто го бяха пренесли тук, а той все още не можеше да се съвземе. Тази отвратителна машина причиняваше страшна болка! Той стисна юмруци, но все още чувствуваше спазми в корема и...

И сега разбра, че спазмите не са били предизвикани от машината; от нея той отдавна се бе отървал.

Спазмите и напрежението бяха предизвикани от чудовищната, студена като лед ярост.

Замисли се над това около минута, после се разсмя. Ето, седи като глупак и се измъчва вбесен от яд, а от това няма да има никаква полза, нито за него, нито за колонията му.

Ясно беше, че пришълците не замислят нищо добро, меко казано. Колонията в Ню Хило наброяваше шестстотин души – единствената група хора на Ню-Хавай, без да се броят няколкото разузнавателни групи. Ако корабът се опита да завладее планетата, колонистите нищичко не ще могат да сторят. Ами ако пришълците вече са открили Земята? Той нямаше никаква представа как е въоръжен корабът им и какви са размерите му, но по всичко личеше, че е доста просторен.

Знаеше, че всичко зависи от него. Длъжен е да стори нещо. Но какво? Дали да не излезе от камерата и да разгледа кораба?

Глупости! Гол човек в празна камера е съвсем безпомощен. Но тогава какво?

Магрудър легна и се замисли.

После таблата на вратата се пооткрехна и зад прозрачния квадрат се появи виолетовочервено лице.

– Вие безспорно сте гладен – тържествено изрече то. – Анализът на процесите във вашия организъм показва каква храна ви е нужна. Ето, получите я.

От нишата в стената се подаде кана с порядъчни размери; от нея се носеше странен аромат. Магрудър взе каната и надникна вътре. Там имаше жълтеникавосива полупрозрачна течност,

приличаща на рядка чорба. Той потопи пръста си и я опита. Вкусовете ѝ качества не възбуждаха никакъв апетит. Можеше да се досети, че тя съдържа двадесетина аминокиселини, около дузина витамини, шепа въглехидрати, няколко процента други вещества. Нещо като псевдопротоплазмена супа – висококалоричен хранителен концентрат.

Помисли дали няма в нея нещо вредно за него, но реши, че навярно не. Ако пришълците искат да го отровят, нямаше защо да прибегват до такива хитрости; освен това сигурно е същият буламач, с който го хранеха, докато го учеха на техния език.

Внушавайки си, че е бульон, той изпи изведнъж течността. Може би като се избави от глада, ще мисли по-добре.

Оказа се, че е така.

* * *

След по-малко от час отново го взеха за разпит. Този път той бе решил да не позволява на Тагобар да натиска онова копченце.

„В края на краищата – разсъждаваше той – може да ми дотрябва и в бъдеще да излъжа някого, ако въобще се измъкна оттук. Не е нужно да придобивам условен рефлекс против лъжата.“

А ако се съдеше по това, каква болка му причини машината, той разбираше, че след няколко такива удара наистина може да придобие условен рефлекс.

Имаше си план. Твърде смътен и много гъвкав. Трябва по-просто да приема нещата, като разчита на щастieto си и се надява на по-добро. Седна в креслото и зачака, кога стената ще стане отново прозрачна. Мислеше, че ще има възможност да избяга, когато го водеха от камерата до помещението за разпит, но почувствува, че не ще може да се справи наведнъж с шестимата бронирани пришълци. Не беше уверен, дали би се справил дори с един. Как ще се справи с противник, чиято нервна система ти е съвсем непозната, а тялото му бронирано като парен котел?

Стената стана прозрачна и зад нея стоеше пришълец. Магрудър се интересува дали е същото същество, което преди го разпитваше, и видял рисунката на щита, реши, че е същото.

Облегна се на гърба на креслото, скръсти ръце и зачака първия въпрос.

Тагобар Верф беше в голямо затруднение. Бе сверил най-старателно психологичните данни с общата Инструкция. Резултатите никак не му харесаха. Общата инструкция казваше само: „Досега такава раса не е

срещана в Галактиката. В този случай командирът е длъжен да действа съгласно ОИ 234511006 д, гл. ММСВХ, параграф 666“.

След като прегледа посочения параграф, той се посъветва със Зендоплит.

– Какво е мнението Ви? – запита той. – И защо вашата наука не казва нищо по този въпрос?

– Науката, Ваше Великолепие – отвърна Зендоплит, – е процес на получаване и координиране на сведения. Наистина още нямаме достатъчно сведения, но ще ги получим. Няма защо да изпадаме в паника, трябва да бъдем обективни, само обективни. Ето въпросите, които според Ръководството по психология трябва да му зададете сега.

На Тагобар му олекна. Общата Инструкция казваше, че в такива случаи той е свободен да действа така, както сам реши.

Включи поляризацията на стената.

– Сега ще отговорите на няколко въпроса отрицателно – каза Тагобар. – Няма значение дали отговорите ви ще са правдиви. Трябва само да отговаряте „не“. Ясно ли ви е?

– Не – отвърна Магрудър.

Тагобар се намръщи. Според него инструкцията беше съвсем ясна, но какво ли се е случило с образеца? Нима е по-глупав, отколкото мислеха?

– Той лъже – рече Зендоплит.

Измина почти половин минута, докато Тагобар проумее случилото се, и тогава лицето му неприятно потъмня. Но нямаше

какво да прави, образецът просто изпълняваше нарежданията му.

(Краят в следващия брой)

„Лунна-4“

Научно-фантастичен разказ

Христо Гешанов

Ние сме откърмени с идеята, че дългът към човечеството е най-висшият дълг. С това всеки ще се съгласи, защото то е съвсем естествено за нас. На второ място нашата етика поставя дълга към семейството. И всичко това звучи много хубаво. Но знаете ли какво може да преживее човек, ако трябва да избира между тези два дълга?...

Ние – четиридесет и шест научни работници и лаборанти, се намирахме в лаборатория „Лунна-4“. Извършваше се един от серията експерименти от анализиране на порода, взета почти от центъра на Луната.

Лаборатория „Лунна-4“. Монолитен синкав похлупак, който имитира земното небе, а под него – дълги маси с уреди, химични препарати, инструменти, проби. И хората в бели пластмасови облекла.

В нашата лаборатория, както във всички лунни помещения, беше създадена онази естествена земна среда, с която бяхме свикнали – тежестта, атмосферното налягане, съставът на въздуха.

Ив работеше в „дъното“ на лабораторията. Това място наричахме така просто защото

изходната камера беше на другия край на стометровата лаборатория. Тази херметически затворена от всички страни зала. И само един изход – камерата.

До Ив леко привела глава, наблюдаваше спектроскопометъра жена му Ина. Наблизо до тях работеше и синът им – колкото весел и жизнерадостен през свободните часове, толкова задълбочен в научните си занимания младеж.

Семейството на Ив... Най-отчаяните мечтатели, които съм познавал някога. Взимането на проби от лунния център е тяхно дело. Това е била младежката мечта на Ина. Те възнамеряваха след свършване на анализите да отидат на Земята и там да се заемат с голямата идея на Ив. А тя... Не, за неговата идея ще разкажа друг път.

Аз се бях вдълбочил в показанията на моя спектрографометър, когато Ив мина край мене.

– Хайде да изпушим по цигара!

Отказах му. Анализът на последната проба показваше странно отклонение от нормата – непрекъснато увеличаване на

циановите съединения. Това можеше да се окаже опасно и аз непременно трябваше да разкрия причината.

Входът на камерата беше на няколко крачки от мен. Ив изчезна в него.

Между другото трябва да ви кажа, че по онова време да се вземат проби от центъра на Луната и да се анализират съвсем не беше лесна работа. Породата се е намирала под огромно налягане и как ще реагира тя на новите условия, при които я поставяхме, още не беше известно. По-късно експертизата установи, че породата, която сме изследвали през този ден, е съдържала цианови съединения в твърдо състояние, които при нормалното налягане започнали направо да се изпаряват. Но в газообразно състояние те заемат много по-голям обем!... А при загряване някои от тях пламват като барут!... Увеличеният процент на циановите съединения във въздуха е бил предупреждение, което ние не можахме да разберем.

И тогава стана катастрофата. Всъщност аз не бих могъл да разкажа подробно какво стана. Изведнъж нещо изтрещя. Лабораторията се изпълни с бяла мъгла.

Друго не помня. Свестих се в лазарета. Останалото видях на автоматично заснетия филм...

Ив си допушвал цигарата.

Рязкото припламване на червената лампичка отначало го стреснало. Той се стъписал. Газ в лабораторията! Ив хвърлил поглед към таблото. Хлорциан! Концентрация 0,4 мг на всеки литър въздух! Човек, който диша повече от шест минути такъв въздух, умира. Една минута сигурно вече е минала... Остават още пет. Какво може да се направи?...

В такива моменти човек или се парализира от изненада и се оказва неспособен да помогне някому или, обратно, мозъкът и тялото му започват да действуват бързо и точно, като отлично запрограмирано устройство. Обикновено в камерата има три маски. Ив ги грабнал и се втурнал вътре. А вътре... Мъгла, счупени уреди и тела. Тела, още дишащи, но с всяка глътка въздух приближаващи се все по-бързо до смъртта.

На първите двама той надянал маски. Останалите, тези, които са били по-близо около него, започнал да извлича в камерата.

А в „дъното“, някъде сред изпочупената апаратура, са лежали безчувствени най-скъпите за него същества...

Ив зорко следял хронометъра. Когато минали пет минути, в камерата имало вече 15 тела. Те дишали чист въздух. Други е било невъзможно да се спасят. И може би тъкмо в

този момент Ив се е сетил. Да, може да бъде спасен още един! Пет секунди са достатъчни, за да свали човек маската от лицето си и да я постави на друг...

Спасителният отряд, пристигнал след няколко минути, намерил Ив проснат до една от лаборантите. Ръцете му все още притискали маската върху нейното лице...

* * *

От два дни Ив не е проронил нито дума. А аз... Какво мога да кажа? Аз се възхищавам от него. И всички се възхищават от мъжеството му.

Спомням си, че така, като гледах съсредоточения му поглед, си представих една друга картина... Ив се втурва с маската в лабораторията. Без да обръща внимание на мъглата, той тича, под краката му хрустят

счупени стъкла, той пълзи под апаратите, които всеки миг могат да се стоварят върху него, прескача обърнатите маси и... телата на колегите си. Стига до „дъното“, поставя маската на Ина и сина си. След това спокойно един по един ги изнася в камерата.

Можеше ли Ив да постъпи така? Вие не го познавате, но аз ще ви кажа. Когато стана катастрофата, той е разсъждавал не повече от секунда. По-късно той ми разказа. В решаващия момент през съзнанието му е имало само една мисъл: „По-добре да се даде въздух на двадесет души отколкото на двама“. И е започнал да действа.

А Ина... Тя винаги е чувствувала у него силата, опората, човека, готов да ѝ се притече на помощ в трудни мигове. Имал ли е той право да ѝ откаже тази помощ?

Ден на гнева

Научно-фантастичен разказ

Север Гансовски

Председателят на комисията: Вие знаете няколко езика, запознати сте с висшата математика и можете да извършвате някои работи. Смятате ли, че това ви прави човек?

Отаркът: Да, разбира се. Та няма хората знаят нещо повече?

(Из разпита на един отарк. Материали на Държавната комисия).

Двама ездачи излязоха от обраслата с гъста трева долина и се заизкачваха към планината. Отпред на пъстро жребче лесничеят, а Доналд Бетли на рижава кобила след него. На каменистата пътека кобилата се спъна и коленичи. Бетли за малко не се изтърси, защото седлото се бе смъкнало на шията на коня.

Лесничеят го почака.

– Не й позволявайте да навежда главата си, спъва се.

Бетли, ухапал устна, го погледна ядосано. Дявол да го вземе, можеше по-рано да ме предупреди! Ядосваше се и на себе си, защото кобилата го бе измамила. Когато

Бетли я оседлаваше, тя бе издула корема си, за да не я стяга после коланът.

Пътеката пак стана равна. Пътуваха по плато и отпред се извисяваха обрасли с иглолистни гори върхове.

Конете се движеха с дълги крачки, понякога, надпреварвайки се сами, преминаваха в тръст. Когато кобилата му избързваше напред, Бетли виждаше загорелите избръснати слаби бузи на лесничея и мрачните му, устремени в пътя очи. Той сякаш не забелязваше спътника си.

„За кой път вече го заговорвам – мислеше си Бетли, – а той или ми отвръща с по една сричка, или въобще мълчи. Не ме зачита. Струва му се, че ако човек е приказлив, значи е бърборко и не следва да се уважава. В този див край си мислят, че не е кой знае какво да си журналист. Добре, и аз няма да му обръщам внимание!..“

Но постепенно настроението му се подобри. Времето, лошо от сутринта, се бе прояснило. Мъглата се бе вдигнала. Мътната пелена по небето се разкъса на отделни облаци. Огромни сенки бързо пробягваха по

тъмните гори и клисури и това подчертаваше суровия, див и някак си волен характер на местността.

Той дръпна поводите на коня и настигна лесничея.

– Слушайте, мистър Мелър, вие от този край ли сте?

– Не – рече лесничеят, без да се обръща.

– А откъде?

– Отдалече.

– Отдавна ли сте тук?

– Отдавна. – Мелър се изви към журналиста. – По-добре говорете по-тихо. Могат да ни чуят.

– Кой?

– Отарките, разбира се. Един ще чуе и ще съобщи на другите. А може и да ни дебне, ще ни нападне изотзад и ще ни разкъса... Пък и въобще по-добре е да не знаят защо пътуваме насам.

– Нима те често нападат? Във вестниците писаха, че такива случаи почти не е имало.

Лесничеят замълча.

– А стрелят ли? – Бетли неволно се озърна. – Имат ли въобще оръжие?

– Рядко стрелят. Ръцете им не са така устроени... Фу, какви ти ръце, лапи! Неудобно им е да си служат с оръжието.

– Лапи? – повтори Бетли. – Значи вие тук не ги смятате за хора?

Лесничеят се изплю.

– Разбира се, че не ги смятаме. Тях тук нито един човек не ги смята за хора.

Той говореше рязко. Но Бетли вече бе забравил решението си да мълчи.

– Кажете, а вие приказвали ли сте с тях? Вярно ли е, че говорят добре?

– Старите – добре... Ония, които са били в лабораторията. А младите – по-лошо. Но младите са много по-опасни. По-умни и главата им е два пъти по-голяма. – Лесничеят изведнъж спря коня си. В гласа му се долавяше мъка. – Слушайте, нищо няма да излезе от нашето пътуване. Всичко ще си остане по-старому.

– Защо? Вестникът ни има големи пълномощия. Готвим материал за сенатската комисия. Ако се изясни, че отарките наистина представляват такава опасност, ще се вземат мерки. Този път смятат да изпратят срещу тях войска.

– Все едно, нищо няма да излезе – въздъхна лесничеят. – Всяка година идват, интересуват се само от отарките но не и от хората, които трябва да живеят с отарките. Всеки пита: „Вярно ли, че могат да изучават геометрията?... Наистина ли има отарки, които разбират теорията на относителността?“ Като че ли това има някакво значение.

– Но нали съм дошъл – започна Бетли – да подготвя материал за комисията. И тогава цялата страна ще узнае, че...

– А другите, мислите ли, че не събираха материали? – прекъсна го Мелър. – Освен това... едно е да се поразходиш, да погледаш, а друго – да живееш постоянно тук. Ех!... защо ли приказваме! Да вървим – той подкара коня си. – Ето оттук започват местата, из които се навъртат.

От височинката, на която стояха лесничеят и журналистът, се виждаше цялата местност на десетки километри, но никъде Бетли не забеляза признак на живот – нито дим от комин, нито купа сено. Криволичещата пътечка водеше все надолу и надолу.

Когато се спуснаха, Мелър каза:

– Ще яздим един до друг. По-добре да не разговаряме. Към осем часа трябва да стигнем фермата на Стеглик. Там ще пренощуваме.

Стигнаха във фермата точно, когато бе започнало да се здрачава.

От дървената недовършена къща излезе висок, чорлав, чернобрад мъж и мълчаливо започна да наблюдава как лесничеят и Бетли разседлават конете. После на входа се появи жена, рижава, с плоско неизразително лице и също чорлава. А зад нея – три деца. Две

момченца, осем или деветгодишни, и тъничко момиченце, към тринадесетгодишно.

И петимата никак не се учудиха на идването на Мелър и журналиста, не се зарадваха, нито се огорчиха. Просто стояха и мълчаливо гледаха. Това мълчание не се хареса на Бетли.

На вечерята той се опита да поведе разговор.

– Как карате тук с отарките? Много неприятности ли ви причиняват?

– Какво? – чернобрадият фермер сложи длан на ухото си и се наведе през масата. – Какво? – викна той. – Говорете по-високо. Не чувам добре.

Най-последно фермерът разбра какво го питат. Да, отарките наминавали насам. Дали му пречат? Не, лично на него не му пречат, а за другите не знае.

Щом изпразниха чиниите, жената на фермера донесе от другата стая два дюшека и се зае да постила на гостите.

Но Мелър я спря:

– Ще спим в бараката.

Жената се изправи. Фермерът стана от масата.

– Защо? Спете тук.

Но лесничеят вече бе взел дюшеците.

Високият фермер ги съпроводи с фенера до бараката. Около минута гледа как се

настаняват и за момент на лицето му се изписа такова изражение, като че ли се кани да каже нещо, но само вдигна рамене и се почеса по главата. После си отиде.

– Нима отарките се вмъкват и в домовете?
– запита Бетли.

Мелър вдигна от земята дебела дъска и залости с нея тежката здрава врата.

– Хайде да лягаме – рече той. – Всичко се случва. И в домовете се вмъкват.

Журналистът седна на дюшека и започна да развързва обувките си.

– А останали ли са истински мечки? Не отарки а истински диви мечки?

– Нито една – отговори Мелър. – Първото нещо, което направиха отарките, когато избягаха от лабораторията, бе да унищожат истинските мечки. Вълците също. Тук имаше еноти, лисици – и тях също. Отрова бяха взели от лабораторията. Из целия окръг се търкаляха умрели вълци. Вълците, кой знае защо, не ядяха, а мечките всичките ги изплюскаха. Та те и своите си понякога ядат.

– Своите?

– Разбира се, та те не са хора...

– Значи вие ги смятате просто за зверове?

– Не – лесничеят поклати глава. – За зверове не ги смятаме. Само в градовете спорят, хора ли, са или зверове. Ние тук знаем, че не са нито едното, нито другото.

По-рано имаше хора, имаше и зверове. А сега има нещо трето – отарки.

– Кажете – Бетли съзнаваше колко е банален въпросът му, но не можа да се съдържи, – вярно ли е, че те лесно овладявали висшата математика?

Лесничеят изведнъж рязко се извърна към него.

– Слушайте, млъкнете с тая математика най-сетне. Аз лично пукната пара не давам за тоя, който знае висша математика. Човек трябва да бъдеш преди всичко, ето какво.

„Нервите му не са в ред – помисли си Бетли. – А иначе изглежда такъв як, силен.“

Но лесничеят вече се бе успокоил. Неудобно му беше за избухването.

– Извинете – запита той, – а вие виждали ли сте го?

– Кого?

– Онзи гений, Фидлер.

– Фидлер?... Виждах го. Разговарях с него преди да замина. Той наистина е гениален математик. Бил е на тридесет години, когато е направил своите „Поправки към общата теория на относителността.“

– А как изглежда?

Журналистът се запъна. Спомни си странната фигура на Фидлер с белия широк костюм, широкия му таз, тесните рамене, късата шия...

– Среден е на ръст – каза Бетли. – Очите му са малки... А вие нима не сте го виждали? Че той е бил тук, на езерото и в лабораторията.

– Идва два пъти – отвърна Мелър. – Но с него имаше такава охрана, че простосмъртните не ни пуснаха и на километър. Тогава отарките бяха още в лабораторията и с тях работеха Рихард и Клейн. Клейн те после изядоха. А откакто отарките избягаха, Фидлер повече не се е мяркал насам. Какво казва той за отарките?

– За отарките ли? Че е интересен научен експеримент с голямо бъдеще...

– Експеримент – Мелър скръцна със зъби.
– Експеримент! Пуснаха людоеди между хората, а сега никой и не мисли за нас. Сами се справяйте. А те се развъдиха със стотици и никой не знае какво замислят срещу хората – той помълча и въздъхна. – Ех, гледай само какво им хрумнало! Да направят зверове поумни от хората. Съвсем са се чалнали там в градовете. Атомни бомби, а сега това.

Той стана, взе заредената си пушка и я сложи до себе си на земята.

– Слушайте, мистър Бетли. Ако някой почне да чука или се опита да нахълта, лежете си, не мърдайте. А то в тъмнината виж, че сме се изпозастреляли. Вие си лежете, аз зная какво да правя.

На сутринта, когато Бетли излезе от бараката, слънцето грееше така силно и измитата от дъждеца зеленина беше тъй свежа, че нощните разговори му се сториха само страшна приказка.

Но лесничият бързо го върна към действителността. Той се появи откъм бараката с пушка в ръка.

– Елате, ще ви покажа нещо.

Заобиколиха бараката и излязоха пред зеленчуковата градина откъм задната страна на къщата. Изведнъж Мелър се наведе, притича през храстите и приседна в канавката край картофената леха. После даде знак на журналиста да направи същото.

Обходиха зеленчуковата градина все по канавката.

Мелър се спря.

– Нали казахте, че сте ловец. Гледайте!

На земята между стръкчетата трева имаше ясни отпечатьци от петопръстни следи.

– Мечка? – с надежда запита Бетли.

– Каква мечка? Мечки вече отдавна няма.

– Значи отарк?

Лесничият кимна.

– Съвсем са пресни – прошепна журналистът.

– От снощи са – рече Мелър. – Дошъл е в къщата още преди дъжда.

– В къщата? – Бетли почувствува, че по гърба му ползват тръпки.

На връщане минаха пак по канавката.

– Още снощи разбрах. Когато пристигнахме вечерта и Стеглик започна да се преструва, че не слуша добре. Просто искал е да говорим по-високо, за да чува всичко отаркът, който е седял в съседната стая.

Журналистът почувствува, че гласът му преграква.

– Какво говорите? Излиза, че хората тук се обединяват с отарките срещу хората!

– По-тихо – рече лесничеят. – Какво значи „обединяват се“? Стеглик нищо не може да направи. Отаркът е дошъл и е останал. Това често се случва. Отаркът идва и ляга например на приготвеното легло в спалнята. А понякога просто изгонва хората и се настанява в дома им за известно време.

– А какво правят хората? Защо не стрелят по тях?

– Как ще стрелят, когато в гората са другите отарки. А фермерът има деца, добитък, който пасе на ливадата, и дом, който може да се подпали... Но главното са децата. Че те и дете могат да отвлекат. И освен това взеха на всички тук пушките. Още в самото начало.

– И хората им ги дадоха?

– А какво да правят? Който не я даде, после съжаляваше...

Мелър не довърши. Изведнъж впери поглед във върбалака на петдесетина крачки от тях. Насочи пушката си и вдигна ударника. В същия миг над гъсталака се изправи сивокафява маса, блеснаха големи очи, зли и изплашени, раздаде се глас:

– Хей, не стреляйте! Не стреляйте!

Инстинктивно журналистът хвана Мелър за рамото. Раздаде се изстрел, но куршумът само обрули едно клонче. Сивокафявата маса се сви на две, търкулна се като кълбо из гората и изчезна между дърветата. Няколко мига се чуваше пращане на храсти, после всичко стихна.

– По дяволите! – лесничеят се обърна вбесен. – Защо направихте това?

Журналистът побледнял прошепна:

– Той говореше като човек... Молеше да не стреляме.

Лесничеят го гледа секунда, после гневът му се смени с уморено равнодушие.

– Да, първия път това прави впечатление.

След закуската фермерът им помогна да оседлаят конете. Сбогуваха се мълчаливо. По пътя Мелър запитва:

– А какъв е собствено вашият план? Казаха ми само, че трябва да ви разведе из планините.

– Какъв план?... Просто тъй ще пообиколим планините, ще се срещна с хората. Ако имам възможност, ще се запозная с отарките. С една дума, искам да почувствувам атмосферата.

– На фермата вече не я ли почувствахте?

Спряха да нощуват в малката колибка на пазача в гората. До езерото с острова, на който някога е била лабораторията, оставаха само няколко часа път, но Мелър не искаше да пътуват по тъмно.

Беше вече четвъртият ден от тяхното пътешествие. Целият край изглеждаше като поразен от болест. Хората бяха апатични. Дори и децата не се смееха.

По едно време журналистът запита Мелър защо фермерите не си заминат. Лесничеят обясни, че всичко, което имат местните жители, е земята. Но сега не можели да я продадат. Обезценила се заради отарките.

– А вие защо не заминете? – запита го Бетли.

Лесничеят се замисли, после отвърна:

– Все пак съм полезен с нещо. Отарките се боят от мен. Аз нямам нито семейство, нито дом. На мен не могат с нищо да ми повлияят.

– Значи отарките ви уважават?

Мелър вдигна учудено глава.

– Отарките? Че те не могат да уважават. Те не са хора. Само се боят, защото ги убивам.

Но въпреки всичко отарките ставаха все по-дръзки. Лесничеят и журналистът имаха впечатление, че обръчът около тях се стеснява. На три пъти някой стреля в тях. И все по-често срещаша следи от отарки.

В къщичката на пазача запалиха огън в каменното огнище и си приготвиха вечеря. Лесничеят запуши лула. Конете бяха оставили пред разтворената врата.

През последните два дена Мелър не се чувствуваше добре. Мъчеше го блатната треска. От високата температура лицето му се бе покрило с червени петна.

Той стана.

– Време е да лягаме. Ще дежурим поред. Иначе отарките ще заколят конете.

На журналиста се падна пръв да стои на пост. Конете хрупаха сено край една миналогодишна купа: Той седна на прага, сложи пушката на коленете си.

Изгря луната. Небето бе чисто, звездно. Бетли стана и се поразходи около къщичката. Гората плътно заобикаляше поляната. И точно това бе опасно. Журналистът провери вдигнат ли е ударникът на пушката му.

Заприпомня си събитията през последните дни. Представи си как ще разказва за

отарките, когато се върне в редакцията. После му мина през ума, че мисълта за връщането е била непрекъснато в съзнанието му. Той, Бетли, ни за минута не бе забравял, че колкото и да е страшно тук, ще може да се върне.

„Да, аз ще се върна – каза си той. – А Мелър, а другите?...“

Седна в сянката на къщичката и се замисли за отарките. Спомни си статията „Разум без доброта“, която бе чел в някакъв вестник. Почти същото говореше и лесничият. Разум без доброта. Нима е възможно това? Може ли да съществува разум без доброта? Наистина установено е, че отарките са по-способни от хората в логичното мислене, по-добре разбират абстрактното, отвлеченото и по-добре запомнят. Носеха се слухове, че няколко отарки държали във военното министерство за решаване на някакви си особени задачи. Но нали и мислещите машини също се използват за решаване на всякакви особени задачи. И каква е разликата?

Спомни си как един фермер им каза, че видял наскоро почти съвсем без козина отарк, и лесничият тогава отвърна, че напоследък отарките все повече приличват на хората. Нима те наистина ще завоеват

света? Нима Разумът без Доброта е по-силен от човешкия разум?

„Но това няма да стане скоро – каза си той. – Ами децата? В какъв свят ще живеят те? В света на отарките ли или в света на кибернетичните роботи, които също не са хуманни и също, както твърдят някои, са поумни от човека?“

Внезапно пред него се появи синът му и го запита:

– Татко, а откъде се е взело всичко това? Дърветата, къщите, въздухът, хората?

Той започна да разказва на момчето за еволюцията на вселената, после нещо го бодна остро в сърцето и Бетли се събуди.

Луната бе залязла, но небето вече просветляваше.

Конете ги нямаше на поляната. По-точно единия го нямаше, а вторият лежеше на тревата и над него сновяха три сенки. Едната се изправи и журналистът видя огромен отарк с голяма тежка глава, озъбена паст и големи, бляскащи в полумрака очи.

После някъде наблизко се зачу шепот:

– Той спи.

– Не, вече се е събудил.

– Ще стреля.

– Щеше да стреля досега, ако можеше.

Или спи, или се е вцепенил от страх. Приблужи се до него.

А журналистът наистина се бе вцепенил. Разбираше, че се е случила непоправима беда, но не можеше да помръдне ни ръка, ни крак.

Шепотът продължаваше:

– Но другият ще стреля.

– Той е болен. Хайде върви, чуваш ли!

С голяма мъка Бетли изви очи. Откъм ъгъла на къщичката се подаде отарк. Но той беше малък, приличаше на свиня. Надвивайки вцепенението си, журналистът натисна спусъка на пушката. Два изстрела се разнесоха един след друг.

Бетли скочи, пушката падна от ръцете му. Втурна се в къщичката, тръшна, треперейки, вратата след себе си и бутна резето.

Лесничеят стоеше с готова за стрелба пушка. Устните му помръднаха, журналистът по-скоро почувствува, отколкото чу въпроса:

– Конете?

Той кимна.

Зад вратата се чу шум. Отарките я залостваха отвън.

Раздаде се глас:

– Хей, Мелър!

Лесничеят се спусна към прозореца, искаше да провери пушката. В същия миг на фона на светлеещото небе се мерна черна лапа. Той едва успя да дръпне пушката. Отвън удовлетворено се закискаха.

Грамофонният провлечен глас каза:

– Свършено е с теб, Мелър. Кажи нещо умно, нали си човек, трябва да си умен...

Лесничеят мълчеше.

Журналистът се приближи до прозореца.

– Ти ли си журналистът – зачу се под самия прозорец. – Ти? Дето се приближи? Защо си дошъл тук?

Стана тихо.

– Дошъл си, за да ни унищожиш?

За миг отново се възцари тишина, после възбудени гласове заговориха:

– Разбира се, разбира се, те искат да ни изтребят. Отначало ни създадоха, а сега искат да ни унищожат.

Внезапно, някъде отгоре гръмна изстрел.

Бетли се обърна.

Лесничеят се бе покатерил на огнището, разместил бе летвите на покрития със слама покрив и стреляше оттам.

Стреля два пъти, моментално зареди и пак стреля.

Отарките се разбягаха.

Мелър скочи от огнището.

– Сега трябва да потърсим коне. Иначе лошо ни чака.

Разгледаха убитите отарки. Вече се бе разсъмнало.

– Помнете, че те не са хора – каза лесничеят. – Макар и да разговарят. Те ядат хора, и своите също.

Журналистът се озърна. Поляната, гората, убитите отарки – за миг всичко му се стори нереално.

Нима наистина той, Доналд Бетли, стоеше тук?...

– Ето тук отарките изядоха Клейн – рече Мелър. – Разказа ми го един от нашите, работеше като чистач в лабораторията. Бил случайно в съседната стая и чул...

Журналистът и лесничеят бяха сега на острова, в главното здание на Научния център. Мелър искаше да отидат до най-близката ферма за коне, но журналистът настоя да разгледат изоставената лаборатория.

– Той всичко чул – разказваше лесничеят. – Било към десет часа вечерта. Клейн разглобявал някакъв уред, а отаркът седял на пода и разговаряли за нещо от физиката. Отаркът минавал за един от най-умните. Можел да говори даже чужди езици... Нашият момък миел пода в съседната стая. И изведнъж чул: „О, господи!“... В гласа на Клейн имало такъв ужас, че краката на момъка се подкосили. После се раздал отчаян вик: „Помогнете!“ Чистачът надзърнал в стаята и видял че Клейн се гърчи на пода, а

отаркът го гризе. Момчето тъй се изплашило, че нищо не могло да стори и останало така на вратата.

– А после?

– После те убили още двама лаборанти и се разбягали. А пет или шест останали сякаш нищо не се е случило. И когато пристигнала комисията от столицата, разговаряли с нея. Откараха ги, но после се научихме, че във влака изяли още един човек...

Бетли поиска да види апарата за облъчване. Влязоха в ниско кръгло здание с тесни, оковани с решетки прозорци. И тук, както в лабораторията, стъклата на прозорците бяха изпотрошени и всичко покрито с дебел слой прах.

Лесничеят се ослуша, стискайки пушката си.

– Не чухте ли нещо?

– Не – отвърна Бетли.

– Да се махаме по-скоро оттук.

Бързо тръгнаха към изхода.

Но беше късно. Отвън се зачу глух шум, масивната врата с трясък се захлопна. Мелър и журналистът се спогледаха, после се затекоха към прозореца.

Площадът бе пълен с отарки. Чуваха се викове, ръмжене.

Смаяни, лесничеят и Бетли мълчаха.

Млад отарк стоеше недалеч от прозореца на задните си лапи. В предните държеше нещо кръгло.

– Камък – прошепна журналистът. – Искат да хвърлят камък.

Но това не беше камък.

Кръглият предмет полетя към тях, край решетката блесна ослепително, замириса на дим.

Лесничият се отдръпна от прозореца. На лицето му бе изписано недоумение. Пушката падна от ръцете му. Той се хвана за гърдите.

– Ех, дяволът му! – рече той и вдигна ръка, гледайки окървавените си пръсти. – Пречукаха ме!

Побледнял, той направи две крачки, олюля се и се свлече на земята до стената.

– Пречукаха ме.

– Не! – закрещя Бетли. – Не! – Той трепереше като трескав.

Мелър, захапал устна, вдигна към него побелялото си лице.

– Вратата!

Журналистът се затича към изхода. Бутна едното резе, после второто. За щастие тук всичко бе устроено тъй, че вратите здраво да се затварят отвътре.

Мелър не му даде да го превърже.

– Все едно – каза той. – Не искам да се мъча.

– Но нали ще ни дойдат на помощ! – извика Бетли.

– Кой?

Въпросът прозвуча така безнадеждно, че журналистът изстина.

Отарките не направиха никакъв опит да нахълтат, не хвърлиха и друга граната. Глъчката отвън ту стихваше, ту се засилваше. Мелър бързо губеше сили. Журналистът седеше до него на каменния под.

– Може би е по-добре, че се появили отарките – каза лесничият. – Сега ще стане ясно какво е Човекът. Сега поне ще знаем, че Човекът не е само същество, което може да смята и да изучава геометрия. А и нещо друго. Много се бяха възгордели учените със своята наука. А тя далеч не е всичко.

Мелър умря през нощта, а журналистът живя още три дена.

Първия ден той все още мислеше за спасение. Няколко пъти стреля през прозореца, надявайки се, че ще чуят изстрелите и ще му дойдат на помощ. Отарките бяха загубили всякакъв интерес към него. На площада бяха останали съвсем малко. Понякога се сбиваха, а веднъж Бетли със замряло сърце видя как се нахвърлиха на един от своите, разкъсаха го и започнаха да го ядат.

На втория ден се свърши водата му, замъчи го жажда. Бе вече напълно разбрал, че не ще може да се спаси. Замисли се за живота си. Той бе разделен на две несвързани с никаква логика помежду си части. Благополучният му живот на преуспяващ журналист бе завършил в момента, когато заедно с Мелър навлязоха в горите на Маунт Биър. Един глупав случай го бе довел тук. И това бе най-страшното.

Спомни си думите на Мелър: „През всичките тези години, докато вие сте писали своите статийки, ходели сте по ресторанти, водели сте остроумни разговори, хората тук гинеха...“ Тогава той спори с лесничея, но сега разбра, че това е истина. Оптимизмът му, с който така се гордееше, беше в края на краищата оптимизъм на щраус. Той просто криеше глава от лошото. Отарки – отарки-хора – разстрелваха протестиращи тълпи, спекулираха с житото, тайно готвеха нови войни, а той мислеше само как да спечели пари за нови мебели, по какъв начин да си

осигури благоволенieto на това или онова влиятелно лице.

И изведнъж се оказа, че миналият му живот е здраво свързан със случилото се сега. Той никога не бе въставал против злото и ето, възмездието дойде...

На третия ден сутринта се раздаде взрив. Бетли се събуди. Струваше му се, че е скочил с пушка в ръка, но в действителност лежеше без сили до стената.

Пред него се появи муцуна на звяр. Напрягайки се мъчително, той изведнъж се сети на какво приличаше Фидлер – на отарк. После мислите му се объркаха. Вече не чувствуваше как го разкъсват, за една десета от секундата му мина мисълта, че отарките всъщност не са тъй страшни, че те са само сто или двеста в този изоставен край. Че с тях ще се справят. Но хората!... Хората!...

Той не знаеше, че вестта за изчезването на Мелър вече се бе разнесла из цялата околност и изпадналите в ярост фермери изравяха скритите си пушки.

Честността е най-добрата политика

Научно-фантастичен разказ

Джон Гордън

Резюме от миналия брой

Тагобар Ларнимискулус Верф, който е Боргакс (нещо като върховен шериф или адмирал) на богатата планета Фенигвиснок в империята Дел, е открил със звездолета си нова планета, подходяща за колонизиране. Доволен от откритието си, той я наблюдава в увеличения екран, когато изведнъж забелязва някакъв град. А градове строят само разумни същества, следователно планетата е заета!... След като се допитва до Общата Инstrukция какво трябва да предприеме, Тагобар Верф нарежда на лейтенант Пелквеш да вземе случаен образец от планетата, който да бъде подложен на изследване с помощта на психолога Зендоплит.

Образецът е Ед Магрудър – находчив млад биолог, изпратен от Земята на планетата Ню-Хавай във връзка с неговата научна работа. Да избяга от странните същества, бронирани като костенурки в здравите си черупки, е невъзможно. Затова, когато започва разпитът, Магрудър се опитва на няколко пъти да ги заблуди но специалният детектор отбелязва лъжите му. Накрая Тагобар Верф включва уреда за болка. Магрудър припада. След като се съвзема.

младият биолог се замисля над тежкото си положение. Как да спаси себе си и малобройната колония на планетата от страшните пришълци? Да ги лъже – не може. Тогава?... Тогава трябва да ги заблуди, като си служи само с истината. Той пристъпва към тази трудна задача...

Негово Великолепие пое дълбоко въздух, задържа го, издиша го бавно и с кротък глас започна да задава въпроси.

– Едуин ли ви е името?

– Не.

– Вие живеете на планетата долу нали?

– Не.

– Шест очи ли имате?

– Не.

След пет минути Зендоплит каза:

– Достатъчно, Ваше Великолепие. Явно, нервната му система не е повредена от болката. Можете да пристъпите към следващите въпроси.

– Сега ще отговаряте истината – произнесе Тагобар. – Иначе пак ще бъдете наказан. Ясно ли ви е?

– Съвършено ясно – отвърна Ед Магрудър.

* * *

Макар гласът му да прозвуча съвсем спокойно, Магрудър усети лек трепет. Отсега нататък ще трябва да обмисля внимателно и бързо отговорите си.

– Каква е числеността на расата ви.

– Няколко милиарда. – В действителност те бяха около четири милиарда, но на езика на народа дел с „няколко“ се означаваха изобщо числата над пет...

– Знаете ли точната цифра?

– Не – отвърна Магрудър. „Не с точност до един човек“ – помисли си той.

Стрелката не трепна. Разбира се, та нима не казваше истината?

– Значи цялата ви раса не живее на Земята? – запита Тагобар, отклонявайки се леко от списъка с въпросите. – Не живее в един град?

Грешката, която направи пришелецът, изпълни с истинска радост Магрудър. Той не подозираше, че хората имат астронавтика. Затова, когато го запита как се казва родната му планета Магрудър отвърна: „Земя“. Но пришелецът явно мислеше за Ню-Хавай. Урррра!

– О, не – отвърна Магрудър. – Тук сме само няколко хиляди. – „Тук“ означаваше естествено Ню-Хавай.

– Значи, по-голямата част от народа ви е избягал от Земята?

– Избягал от Земята? – възмути се Магрудър. – Небеса, разбира се не! Ние само колонизирахме планетите; всички се управляваме от централно правителство.

– Колко наброява всяка ваша колония?

Тагобар се бе отказал напълно от списъка с въпросите.

– Не знам точно – отвърна Магрудър. – Но нито на една от колонизираните планети броят на жителите не е по-голям от този на Земята.

Тагобар се слиса. Той веднага прекъсна разпита.

Зендоплит беше разстроен.

– Вие го разпитвате не по Ръководството – жално рече той.

– Знам, знам. Но чухте ли какво каза?

– Чух – гласът на Зендоплит беше унил.

– Нима е истина?

Зендоплит се изправи с целия си петфутов ръст.

– Ваше Великолепие, можете да се отклонявате от Ръководството, но не ви позволявам да се съмнявате в работата на

Детектора на Истината. Детекторът не е грешил... с една дума, никога!

– Знам – побърза да каже Тагобар. – Но разбирате ли значението на това, което той каза? На родната му планета живеят няколко хиляди обитатели. Във всички други колонии – по-малко. А расата им наброява няколко милиарда! Това означава че те са заели около десет милиона планети!

– Разбирам, че това звучи странно – съгласи се Зендоплит, но детекторът никога не лъже! – Изведнъж той се сети на кого говори и добави – Ваше Великолепие...

Но Тагобар не бе забелязал нарушаването на етиката.

– Това е напълно вярно. Но, както казахте, тук има нещо странно. Трябва да продължим разпита.

– Според изчисленията ни в тази галактика има малко подходящи за живеене планети. Как да се обясни тогава това, което казахте преди малко?

Магрудър веднага си помисли за Марс, намиращ се на много светлинни години разстояние оттук. На Марс дълго време имаше научна станция, но той е дяволски далеч и неподходящ за живеене.

– Моят народ – предпазливо започна той – може да живее и на планети с климатични условия, силно отличаващи се от земните.

Преди още Тагобар да го запита нещо, нова мисъл го осени. Хилядадюмовият телескоп на Луната бе открил с помощта на спектроскопа големи планети в мъглявината Андромеда.

– Освен това – смело продължи Ед – ние намерихме планети и в други галактики.

Да! Това вече съвсем ще ги обърка!

Отново изключиха звука и Магрудър видя, че двамата пришълци оживено спорят. Когато се появи звукът, Тагобар заговори за друго:

– Колко космически кораба имате?

Магрудър мисли цяла секунда. На Земята има десетина звездолета – недостатъчни, да се колонизират десет милиона планети.. Сега я оплесках!

Не! Чакай! Всеки шест месеца на Нью-Хавай пристига кораб с провизии. Но Нью-Хавай няма свои кораби.

– Космически кораби ли? – простодушно запита Магрудър. – Нямаме.

* * *

Тагобар Верф отново изключи звука и дори направи стената непрозрачна.

– Нямаат кораби ли? Нямаат кораби? Излъгал е... надявам се?

Зендоплит поклати мрачно глава.

– Това е абсолютна истина.

– Но...но... но...

– Спомнете си как назова той своята раса
– тихо промълви психологът.

Тагобар замига бавно. Когато заговори, гласът му бе дрезгав, той шепнеше:

– Съществува с велика сила на мисълта.

– Точно тъй – потвърди Зендоплит.

Магрудър дълго седя в камерата за разпит, без да вижда и да чува нещо. Дали са разбрали какво им каза? Дали не са започнали да проумяват играта му? Искаше му се да, гризе ноктите си, да хапе ръцете си, да скубе косата си, но си наложи да седи спокойно. Рано е още да се отчайва.

Стената стана пак прозрачна.

– Вярно ли е – запита Тагобар, – че вашата раса е способна да се придвижва в пространството само със силата на мисълта?

За миг Магрудър се смая. Това надминаваше и най-смелите му надежди. Но бързо се окопоти.

„Как ходи човек?“ – помисли си той.

– Вярно е, че използвайки силата на разума за управление на физическата енергия – предпазливо произнесе той, – ние можем да се придвижваме от едно място на друго без звездолети или други подобни машини.

В същия миг стената пак стана непрозрачна.

* * *

Тагобар бавно се обърна и погледна Зендоплит. Лицето на психолога бе станало тъмночервено.

– Изглежда, по-добре ще е да свикаме офицерите – бавно произнесе той. – Попаднахме на някакво чудовище.

След три минути двадесетте офицери от огромния „Верф“ се събраха в кабинета по психология. Когато влязоха, Тагобар изкомандува „свободно“, после им обясни положението.

– Е – рече той, – какво предлагате?

Те съвсем не се чувствуваха свободни. Изглеждаха напрегнати като тетива на лък.

Пръв заговори лейтенант Пелквеш.

– Какво е казано в Общата Инstrukция, Ваше Великолепие?

– В Общата Инstrukция е казано – отговори Тагобар, – че сме длъжни в случай на необходимост да защитаваме кораба и народа си. На командира е предоставено сам да избере начина.

Настъпи доста неловко мълчание. После лицето на лейтенант Пеливеш малко се проясни.

– Ваше Великолепие, ние можем просто да хвърлим върху тази планета разрушителна бомба.

Тагобар поклати глава.

– И аз мислех за това. Но щом могат да се придвижват в пространството само със силата на мисълта си, те ще се спасят, а после ще ни отмъстят за унищожаването на една от планетите им.

Всички помръкнаха.

– Чакайте малко – каза Пелквеш. – Ако той може да се придвижва само със силата на мисълта си, защо тогава не избяга от нас?

* * *

Магрудър видя, че стената става прозрачна. Сега стаята беше пълна с пришълци. До микрофона стоеше пак оня Тагобар, важната клечка.

– Искахме да знаем – каза той – защо останахте тук, щом сте в състояние да се движите накъдето поискате? Защо не избягахте?

Трябва пак бързо да се съобразява.

– Неучтиво е от страна на гостенина преждевременно да напуска домакините.

– Дори след като ви... хм... наказахме?

– На такива дребни неприятности не бива да се обръща внимание, особено когато домакинят е действувал поради дълбокото си заблуждение.

Някои от подчинените на Тагобар прошепна нещо, друг заспори и тогава се зачу нов въпрос:

– Можем ли да считаме, че не ни се сърдите?

– Малко. да – откровено отвърна Магрудър. – Но засегнат съм само от високомерното ви отношение към мен. Мога да ви уверя, че народът ми не е сърдит нито на вашия народ, нито на някого от нас.

„Карай по-смело Магрудър – каза си той. – Те и без това съвсем са се объркали“

Отново спорове зад стената.

– Вие казвате – запита Тагобар, – че народът ви не ни се сърди. Отде знаете?

– Мога да го потвърдя – отвърна Магрудър. – Знам съвсем точно какво мисли в тази минута всеки мой сънародник за вас. Освен това докато не сте ми причинили никаква вреда, те няма за какво да ви се сърдят.

Изключиха звука. Отново разгорещени спорове. Включиха звука.

– Има предположение – каза Тагобар, – че сме били принудени да вземем за образец вас, именно вас. Има предположение, че сте били изпратен да ни срещнете.

– Аз съм само скромен представител на моята раса – започна Магрудър, главно да спечели време. Но почакайте! Та нали е извънземен биолог? – Но – с достойнство продължи той – професията ми е да издирвам същества от други планети. Трябва

да призная, че именно мен определиха за тази работа.

Тагобар, изглежда, още повече се разтревожи.

– Означават ли това, че сте знаели за нашето пристигане?

Магрудър помисли секунда. Още преди столетия бе предсказано, че човечеството в края на краищата ще срещне същества от други планети.

– Отдавна знаехме, че ще дойдете – спокойно каза той.

Тагобар бе явно развълнуван.

– В такъв случай вие трябва да знаете и в коя част на галактиката се намираме?

Пак труден въпрос. Магрудър погледна през стената Тагобар и подчинените му.

– Знаем къде се намирате – произнесе той, – знам съвсем точно къде се намира всеки един от вас.

Зад стената всички изведнъж трепнаха, но Тагобар се владееше.

– А къде се намираме?

* * *

За секунда Магрудър се обърка. А после му хрумна най-доброто обяснение. Толкова дълго време бе извъртал, че почти забрави за възможността да отговаря направо.

– Връзката чрез гласа е твърде неудобна. Нашата координатна система ще бъде

непонятна за вас, а вие не поискахте да науча вашата, ако си спомняте. – Това беше самата истина; пришълците не бяха толкова глупави да разкажат на образеца координатната си система: следите лесно можеха да доведат до тяхната планета. Освен това забраняваше го и Общата Инструкция.

Пак преговори зад стената.

Тагобар заговори:

– Ако се намирате в телепатична връзка с другарите си, можете ли да четете и нашите мисли?

Магрудър го погледна надменно.

– Аз, както и народът ми, си имаме свои принципи. Ние не проникваме в чуждия разум без позволение.

– Значи и целият ви народ знае къде се намира нашата база? – жално запита Тагобар.

Магрудър отвърна безгрижно:

– Уверявам ви, Тагобар Верф, че всеки човек от моята раса, на която и планета да се намира, знае за базата ви и нейното местонахождение точно, толкова, колкото и аз.

– Изглежда невероятно – каза Тагобар след няколко минути, – че досега расата ви не е влязла в контакт с нас. Нашата раса е много древна и могъща и ние завладяхме

планетите почти в половината Галактика. И все пак нито веднъж не сме ви срещали, нито чули за вас.

– Такава е политиката ни – отвърна Магрудър. – Стараем се да не откриваме присъствието си. Освен това ние нямаме никакви спорове с вас и не сме имали никакво желание да ви отнемаме планетите. Само ако някоя раса стане глупаво войнствена, ние ѝ показваме могъществото си.

Това бе дълга реч, може би твърде дълга. Дали се бе придържал строго към истината? Достатъчно е да погледне Зендоплит. Главният психолог през цялото време на разговора не откъсваше черните си като мъниста очи от стрелката на уреда и ставаше все по-умислен. Уредът неизменно показваше правдивостта на отговорите.

Тагобар бе явно разтревожен. Колкото повече Магрудър свикваше с пришълците, толкова повече можеше да чете по лицата им. В края на краищата той имаше едно голямо предимство; те сбъркаха, като го научиха на техния език. Той ги бе опознал, а те не го познаваха.

Тагобар каза:

– Значи, имало е раси... хм, които вие сте наказали?

– През време на моя живот това не се е случвало – отвърна Магрудър. Помисли за неандерталците и добави – Преди е имало една раса, която ни е предизвикала, и тя повече не съществува.

– През време на вашия живот? А вие на каква възраст сте?

– Погледнете на вашия екран планетата долу – тържествено произнесе Магрудър. – Когато се родих, на Земята нямаше нищо от това, което виждате сега. Континентите не бяха такива; моретата бяха съвсем други. Когато се родих, на Земята имаше полярни шапки; погледнете долу и вие няма да ги видите. А ние нищо не сме направили, за да променим планетата, която виждате; всички промени настъпиха в резултат на дълга геологична еволюция.

– Глик! – този странен звук се изтръгна от Тагобар точно в момента, когато изключваше и звука, и стената.

„Също като стар филм – помисли си Магрудър. – Няма звук и лентата все се къса.“

Стената си остана непрозрачна. След половин час приблизително тя се плъзна безшумно встрани, откривайки целия офицерски състав на Верф, застанал мирно.

„Свободно“ стоеше само Тагобар Ларнимискулус Верф, Боргакс на

Фенигвиснок, и дори лицето му сега изглеждаше не така пурпурно както преди.

– Едуин Питър Сейнт Джон Магрудър – тържествено заговори той, – като командир на този кораб, Благородник на Великата Империя и представител на самия император, искаме да ви предложим нашето най-искрено гостоприемство. Действайки под погрешното впечатление, че сте представител на нисша форма на живот, ние се отнесохме недостойно към вас и ви молим смирено да ни извините.

– Няма за какво – студено произнесе Магрудър. – Сега остава само да се спуснете на нашата планета, за да могат вашият и моят народ да преговарят за бъдещите ни отношения. – Той ги изгледа. – Свободно –

добави той заповеднически. – И ми донесете дрехите.

Какво ще стане с кораба и пришълците, когато се спуснат, той не знаеше; това щеше да реши президентът на планетата и правителството на Земята. Но занапред той не виждаше никакви големи трудности.

Когато „Верф“ се спусна на повърхността на планетата, командирът се приближи до Магрудър и смутено запита:

– Как мислите, дали ще се харесаме на вашия народ?

Магрудър погледна бегло Детектора на истината. Детекторът беше изключен.

– Дали ще им се харесате? Та те просто ще се влюбят във вас!

Втръснало му беше да говори истината.

Не оставящият следа

Научно-фантастичен разказ

М. Емцов и Е. Парнов

– Ето я – каза Нибон, сочейки с пръст в синия екран.

Андрей впрочем и сам бе видял вече планетката, известна под името Зеления Превал. Как избързва винаги Нибон със своите забележки! Звездолетът не бе още излязъл на свободна орбита, но Нибон със сърцето си беше вече на Зеления Превал. Той не обичаше да чака, постоянно бе в движение, сякаш бързаше във всичко да изпревари другите.

– Получи се сигнал от Корин. Кацането ще стане по лъч.

– Още по-добре.

Андрей стана от пулта и след като превключи управлението на ракетата към автомата, легна в стартовата люлка. Нибон вече лежеше в люлката до него: под прозрачния лилав похлупак се виеше гъстата му коса и блестяха огромните му черни очи. Зеленикава бледност бе покрила мургавото му лице. След злополуката на Черния Титан Нибон понасяше зле кацането.

Здравата се поизпотиха на Черния Титан. Андрей затвори за миг очи. Пред него

изплува неподвижната, угнетяващо тежка като олово планета в системата на черното слънце, без нито един лъч светлина; само далечните звезди озаряваха мрачните пукнатини на повърхността ѝ. Планета на вечна нощ! Андрей потръпна, като си спомни месеците, прекарани там. Но вече всичко това е минало. Сега ги очаква заслужена почивка. Милият Зелен Превал...

– Май че виждам имението на Джордж – рече Нибон.

– Скоро ще си бъдем у дома, Ниб – усмихна се Андрей.

И наистина след двадесет минути двамата космонавти стояха на стартовата площадка на Зеления Превал.

Заслепи ги ярка светлина.

– Това не е Черният Титан – усмихна се Андрей, слагайки тъмни очила.

– Почти като на Земята – замечтано каза Нибон. – Каква зеленина!

– Само небето е твърде виолетово. Но това няма никакво значение. Важното е, че може да се диша. Не да дишаш в балон, а

както се полага на живо същество, в небето, в стихията... Виж каква шир! Хо, хо, хо!

Андрей завика и слабо ехо се разнесе из безлюдната зелена равнина, обкръжаваща космодрума.

– А къде е Джордж! – сепна се Нибон. – Няма ли да ни посрещне?

– Че защо? Неговите кибери правят всичко: посрещат, изпращат, снабдяват, зареждат... Сега ще отидем в къщичката му, ще прием чай. Истински земен чай. Ето и колата.

Към тях се приближи открито автомобилче. Космонавтите сложиха в него нещата си и потеглиха.

– Хубаво е, нали? – усмихна се Андрей.

Тесният път криволичеше сред гъсти треви. Порести листа, широки колкото длан, шибаха пътешествениците по лицата. Из въздуха се носеше лек аромат от огромни бледолилави цветя. Андрей късаше листата, вдъхваше жадно аромата им и ближеше капките влага, избили по тях.

– Каква е точно специалността на Джордж? – запита Нибон.

– Биофизик. Радиовълните и животът – ето неговата стихия. Може да го заварим как изобретява радиолъч, който да изпреварва разширяващата се Вселена, или... А ето и кулата на Корин!

Храсталаците свършиха и космонавтите навлязоха в малка зелена долинка.

В средата ѝ стоеше беличка, спретната къщичка и до нея сива масивна кула, от която стърчаха антени с най-причудливи форми и размери.

В къщичката нямаше никой. Космонавтите обиколиха всички стаи. Джордж го нямаше.

– Може би е в кулата?

– Не, едва ли. Щеше да излезе, като ни види. Да чуем секретаря.

Андрей превъртя ръчната на черната кутия, намираща се в кабинета на Джордж. Отначало оттам се зачу мотивът на детска песенчица, изпълнявана от дрезгав бас. После същият глас каза:

– Заминавам за една седмица в биозоната. Ще се върна на седемнадесети.

– А днес какво е? – попита Нибон.

– Сега ще узнаем, ето тукашния календар – Андрей повъртя в ръцете си сложната таблица и промърмори: – Не ми е съвсем ясно.

– Планетката се върти бързо!

– Да, едва сварваш да се озърнеш. Джордж си е направил календар според земния: понеделник черта, понеделник две черти, събота е обозначил със зет. Нищо не разбирам. Впрочем...

Андрей се замисли и изведнъж радостно се провикна:

– Аха, Джордж ще си дойде вдруги ден! Ето, виждаш ли числото със синьото кръгче? Това е денят на заминаването му, а с червеното – днес, тоест петнадесети. Тук дори е отбелязано, че ще пристигнем. Значи домакинът трябва да се завърне вдруги ден.

– Добре, хайде да почиваме.

– На покрива е най-подходящото място.

В дълбоките кресла с навеси на покрива бе уютно и прохладно. Безгрижно се поклащаха огромните перести листа на палмите, от полето долиташе леко шумолене на трева, от тъмното небе струеше прохладен и опияняващ като ром въздух. Андрей почувствува приятно замайване.

– Хубаво е – тихо, сякаш на себе си каза той и добави по-високо – като в къщи при мама...

Някъде в далечината се зачу красив и печален звук, като че ли се скъса струна.

– Какво е това? – запита Нибон.

– Може би птици – каза Андрей.

Далечният звън бавно замря, заедно с него си отиваше и денят. Нощта тук настъпваше бързо, небето веднага потъмня и започнаха да се появяват звезди:

– Трудно му е сигурно тук на Джордж – рече Нибон, разглеждайки кулата с антените.

– Аз не бих могъл да живея така сам.

Зелената степ стана тъмнолилава и постепенно започна да почернява. От тъмновиолетовата бездна лъхна студен и влажен въздух. Прокрадващата се нощ спусна черната си лапа. Нибон с тъга изпрати чезнещата ярка ивица светлина над хоризонта.

– Ето как се случи – каза Андрей. – Отначало на Зеления Превал работеше комплексна бригада: от строители, геолози, биолози. Когато усвоиха планетката, бригадата прехвърлиха на друго място, а Джордж с Мария останаха тук. Помагаха на отбиващите се космонавти, на такива като нас и същевременно извършваха голяма изследователска работа. Всичко земно на тази планета е дело на техните ръце. Цялата тази зеленина, плантациите, дърветата...

– Ще ми покажеш ли мястото, където е загинала Мария? – въпросът на Нибон прозвуча във вечерната тишина като скрит упрек. Към кого? Неизвестно. Може би към съдбата, може към всички хора.

Андрей погледна съчувствено Нибон. Всичко това му беше така познато. Нибон е от две години в Космоса, а той, Андрей, от седем. Седем години земно време – това е

твърде много. Доскоро и той като Нибон страдаше, когато узнаеше, че в Космоса е загинал още един земен човек. Сега е друго. Това вече не бе скръб, а тъга и съчувствие към този, който е загубил другаря си.

Но в края на краищата защо да се предават сега на тези тъжни мисли? Успяха да се измъкнат живи от лапите на Черния Титан. Трябва да си починат, да съберат сили, да се подготвят за нова тежка работа.

– Далече е оттук. Мария и Джордж отглеждаха там плантации „каменояди“ и работеха в скафандри. „Каменоядите“ са много капризни растения, но извършваха твърде важна работа, превръщаха кислорода от окисите на елементите в атмосфера и затова Джордж и Мария се грижеха за тях от сутрин до вечер. Случваше се да работят едновременно в различни краища на планетката, тъй като атмосфера трябваше да се създаде в кратък срок. По онова време тук падаха метеорити. Сега атмосферата пречи, но тогава още нямаше. Едно такова парче попаднало в шлема на Мария, когато Джордж бил далеко. Тя лежала така в безсъзнание твърде дълго... Оттогава Джордж почти не напуска Зеления Превал. Бил е няколко пъти на Земята, но винаги се завръща тук. Привличат го спомените и някакви изследвания, започнати още с Мария.

Последния път, когато бях на Зеления превал, ми разправя за тях, но тогава нямаше време да поприказваме по-надълго и нищо не разбрах.

Андрей замлъкна, разглеждайки потъмнялото небе, а Нибон се мъчеше да си представи как живее Джордж сам на тази планета. Сигурно, както става в такива случаи, го спасяваше работата. Голямото полезно дело, нужно на хората и там, далеч, на Земята, и тук, в безкрайните космически простори...

– Знаеш ли – каза неочаквано Андрей така високо, че Нибон трепна, – аз бих нарекъл Зеления Превал шепнеща планета. Тук няма силни звуци, всичко наоколо шумоли, шепти, мърка...

– И мяука – едва уловимо се усмихна Нибон. – Интересно, защо Джордж не развъди тук котки?

– Смята да направи това. Търси подходяща порода. Е, не е ли време да спим?

Утрото нахлу стремително в спалнята. Когато Андрей влезе в столовата, Нибон вече пиеше чай и разглеждаше дневника на космонавтите, чиито страници бяха изпъстрени с рисунки, фотографии и подписи. Всеки, който посещаваше дори

веднъж Зеления Превал, написваше в дневника нещо за спомен.

– Този албум е много ценна реликва – замислено каза Нибон. – Трябва да поговоря с Джордж да го префотографира за мене. Още днес ще му кажа.

Андрей с удоволствие допи чая си.

– Ти видя ли го?

– Да.

– Кога?

– Преди малко.

– А защо не е тук? Да не би да се крие от нас?

Нибон мълчаливо сви рамене.

– Видях от прозореца, че по двора върви мъж, и го повиках. Той се обърна и познах Джордж. Махна с ръка и каза, че ще дойде след малко.

– Сега къде е?

– В кулата.

– Не, грешиш, тук съм! – раздаде се висок глас и на прозореца се появи усмихнатата почерняла физиономия на Джордж.

– Здравейте, приятели!

Тънка ръка с розови нокти се залови за рамката, след нея друга, скок – и Джордж стоеше в стаята. Той беше висок, с широки гърди и тънки леки крака. Облечен в пъстра куртка и къси панталони, той приличаше по-скоро на безгрижен летовник, отколкото на

стопанин на планетата Зеления Превал, натоварен с големи и сложни задачи.

– Вратите не ти ли харесват вече? – усмихна се Андрей. – Запознай се с Нибон, с него бяхме на Черния Титан.

Джордж кимна и, не забелязвайки протегнатата ръка на Нибон, се приближи до креслото. Седна, кръстоса крака, постави ръце на колене.

– И тъй, приятели – започна той с тържествен тон, – искам да ви предупредя, че на тази планета космонавтите трябва да се чувствуват като у дома си, на Земята.

– Благодаря. Да бяха тук и онези няколко милиарда, населяващи нашата старица – забеляза Нибон.

– Ще трябва да спят прави – подхвърли Джордж.

„Нибон, както винаги, е прав – помисли Андрей. – Главното, което те подтиска на тази очарователна планета, е безлюдността. Хората, милите хора със смеха и сълзите им, с любовта им към прекрасното, с настойчивостта им и даже с техните разпри! Колко са далеч от нас...“

На Джордж, изглежда, нещо му хрумна, по лицето му премина лека гримаса.

– Удивително – каза той. – Удивително! Съвпадение не само на мисли, съвпадение на най-съкровенията желания. Колко сме все

пак еднакви! И аз съм мислил за това. Вселената трябва да бъде населена с хора. Само космонавтите са недостатъчни. Нужни са хора, навсякъде, много хора. Хора отдясно и от ляво, отпред и отзад, на всички планети, на всички астероиди, на големите метеорити и даже на звездите.

Нибон го погледна с интерес. Андрей отвори и затвори уста, но нищо не каза.

Замълчаха. Изведнъж Джордж стана и скочи през прозореца. Андрей видя как приведенният му гръб се понесе към кулата. Нибон се приближи до прозореца и като гледаше след Джордж, каза:

– Пет години самота – това е все пак голям срок, как мислиш?

– Че той съвсем не е самотен. Постоянно има гости като нас.

Внезапно Нибон извика, сочейки нещо в дъното на двора. Андрей се спусна към него.

– Какво се случи?

Нибон прекара ръка по лицето си, сякаш отпъждаше досадна муха.

– Нищо. Стори ми се...

В стаята се зачу ясният, спокоен глас на Джордж:

– Приятели, аз съм в кулата, елате да ме навестите, сега или когато искате. Имам за вас някои научни новости.

В кулата на Корин цареше атмосфера на голяма радиотехническа лаборатория. Андрей забеляза образцовия ред и чистота в помещението. Святкаха сините очички на сигналните лампи, делово бръмчаха генераторите, скрити зад ослепително белите табла.

Джордж беше на горния етаж. Андрей съзря подметките му през решетките на пода.

– Качете се при мен! – викна им той отгоре. – Асансьорът работи.

Горният етаж на кулата представляваше кръгла площадка с решетъчен под. Прозорецът като стъклен пръстен опасваше цялата кула. Под прозореца в причудливи зигзаги бяха разположени стотиците копчета на пулта за управление.

Освен Джордж на площадката се намираше странна подвижна конструкция, напомняща октопод. От вретеновидното телце, поставено на колелца, се подаваха множество тънки и дебели пипала. Механичният октопод обикаляше пулта, натискайки различни копчета.

– Моят робот – усмихвайки се, каза Джордж. – Джими, запознай се с нашите гости.

Джими се приближи към Нибон и протегна гора от ръце.

– Ще трябва да стиснеш всичките, иначе ще се обиди – каза Джордж.

Андрей с отвращение се докосна до студените кукички и чукчета на Джими.

– Неприятно е, че е спял.

– Имаше очи, червени. Но лампичките изгоряха, а все нямам време да му поставя нови.

Нибон извади пакет цигари и неочаквано подхвърли една на Джордж.

– Лови, запуши!

Ръката на Джордж я улови мълниеносно.

– Благодаря, вече не пуша – усмихвайки се, каза Джордж.

– Какви са твоите научни новости? – запита Андрей.

– За вас, разбира се, няма да са новости. Наскоро след първото ти посещение на Зеления Превал от Управлението на логическите резерви ми изпратиха кибернетична машина. Ето я.

Джордж посочи с ръка надолу, където през решетките проблясваха металните прегради на блоковете.

– Сигурно някаква вехтория? – небрежно забеляза Андрей.

– Не, защо? Работи отлично – каза Джордж и на Нибон се стори, че в гласа му прозвуча обида. – Тази машина е

единственият ми приятел, нещо повече от приятел. Тя е моят мозък и моята душа.

– Хайде пък и ти – с недоумение промърмори Андрей.

– Да, това е, разбира се, голяма добивка за Зеления Превал – забеляза Нибон.

– Не ще и дума. Нали знаеш колко биологични проблеми ми останаха в наследство от Мария. Работата не е само в това, планетата да заприлича на Земята. Тя трябва да стане по-хубава от Земята. Тук трябва да се създадат най-благоприятни условия за човешкия организъм. Провеждам огромна работа по селекция на растенията и във връзка с това... – Джордж се замисли за миг – и с много други проблеми има няколко въпроса, които бих искал да изясня с вас.

– Казвай, може да ти помогнем.

– Виждаш ли – започна Джордж малко неуверено. Изглеждаше смутен. – Понякога ми се струва, че съм забравил или просто, че не зная най-елементарни неща от биологията. Например биологичното безсмъртие... Растенията, отгледани от мен и Мария, ще загинат, но потомците им ще дадат живот на нови поколения и тъй нататък. Но за такова безсмъртие винаги са нужни две растения или поне два цвята – мъжки и женски, но винаги две, нали разбираш. Две природи, два пола. Но ако

има само една страна, само един пол, как ще обезпечи той безсмъртието си?

Нибон мълчешком втречено разглеждаше Джордж. Андрей вдигна учудено вежди.

– Но съществува и вегетативно размножаване, когато всяка част на организма може да послужи като зародиш на бъдещо растение – рече той. – Забий един калем в почвата и ще израсне нещо, приличащо като две капки вода на родителя. Разбира се, вегетативното размножаване не може да продължава до безкрайност, защото настъпва израждане. Но да вземем например размножаването на микроорганизмите. Простото деление на клетката води до практическо безсмъртие на всички едноклетъчни.

Джордж някак се развълнува, удари се безшумно по челото и се разсмя. На Андрей този смях се стори престорен. Нибон наблюдаваше неподвижно стопанина на Зеления Превал.

– Да, наистина делението, простото деление води към безсмъртие. Какво се оплетох така! Вярно е, че имах и други идеи, но все пак...

Той млъкна съвсем объркан. И изведнъж най-спокойно каза:

– Време е за закуска, в столовата ще намерите всичко необходимо.

„Изглежда, иска да се отърве от нас“ – с учудване си помисли Андрей.

– Няма ли да дойдеш с нас?

– Не, днес съм на диета. И въобще момчета, не ми обръщайте внимание. Имам много срочни задачи, а на вас ви е нужна почивка. Чувствайте се като у дома си.

– Слушай, Корин – каза Нибон, приближавайки се до Джордж, – ако ти пречим – кажи.

Той вдигна ръка и понечи да я сложи на рамото на Джордж. Джордж рязко се дръпна.

– Откровено казано, приятели, не ще мога да ви отделям много внимание.

– Какво има, Джордж?

– Замислил съм и подготвил експеримент, блестящ, невиджан още експеримент. Ако сполуча, името на Джордж Корин ще загърми по всички планети. Нищо не мога да ви кажа. Засега е тайна. Но ти, Андрей, преди малко произнесе онази дума, която отдавна търсех. Сега знам какво трябва да правя!

– Все пак пет години самота са наистина много. Даже на Зеления Превал – унило рече Андрей, посръбвайки от кафето. – Какво гледаш там?

Нибон стоеше до прозореца. Наблюдаваше кулата на Корин.

– Преди половин час Корин замина заедно със своя „автопаяк“, с въсдехода към ракетодрума. Оставиха вратата на кулата отворена, аз отидох и я затворих.

– Защо?

– Не знам.

Нибон нещо знае или предчувствува. Макар че той винаги си е такъв. Дори и нищо да не знае, прави впечатление на осведомен човек.

– Ела насам – повика го Нибон.

Андрей видя как от въсдехода леко изскочи Джордж, а след него, вкопчвайки се с пипалата за вратичката, изпълзя Джим. Роботът беше натоварен със сандъци.

Джордж се спря вцепенен пред затворената врата на кулата. Джим остави сандъците и проточи тънките си дълги пипала към бравата. Вратата се разтвори и роботът с шум се вмъкна в тъмния правоъгълен отвор. Джордж влезе след него.

– Е и какво?

– Нищо! – отвърна Нибон и повдигна рамене. – Искаш ли да се поразходим из степта?

– С удоволствие.

Степта на Зеления Превал напомняше добре поддържаните тревни площи на градски парк. Андрей бодро тъпчеше жилавата като гума зелена трева.

– Първият признак на психическото разстройство е страхът от човешко общество – каза равнодушно Нибон, крачейки отпред.

– Не ми се вярва.

– Вторият признак е манията за величие.

– Не ми се вярва.

И изведнъж те се натъкнаха на Джордж.

Корин се появи пред тях тъй внезапно, че Андрей едва не извика. Как не бяха го забелязали на това равно като дъска за гладене поле?

Джордж стоеше, олюлявайки се леко, като въртеше глава. Очите му се спряха на запътилите се към него космонавти. Нещо като смущение и объркване се изписа на лицето му. Той се извърна и започна бързо да се отдалечава.

– Джордж!

Корин мълчаливо ускори крачките.

– Джордж, стой!

Корин се понесе като вихър към кулата.

– Чакай, Андрей – спокойно каза Нибон. – Виж как тича.

– Как?

– Не мачка тревата. От него не остават следи. Той тича по въздуха.

– Ти си полудял!

– Твърде много луди за такава малка планета...

Корин се плъзгаше по тревата. Под краката му не потрепваше нито една тревичка.

Андрей потърка очи:

– Не обичам извънплановите чудеса.

– И аз също. Трябва да поговорим откровено с Джордж.

– Слушай, Ниб, понякога ми се струва, че ти знаеш за Джордж повече от мен. По-точно подозираш нещо.

– Нищо особено не знам. Измъчват ме различни предположения, но се страхувам да мисля за тях.

– Какви предположения?

– Знаеш ли, отначало просто реших, че се е побъркал. Скача през прозореца, не помни елементарни неща от биологията, избягва хората и тъй нататък. Но сега просто нищо не разбирам. Лудите не тичат като ангели. Гледай, той изчезна в кулата си.

– Как странно влезе! – ахна Андрей. – Стори ми се, че влезе, без да отваря вратата.

– Същото ми се стори и на мен днес сутринта – замислено каза Нибон.

Когато приближиха кулата, вратата се оказа затворена. Нибон заудря по вратата. Глухият звук прокълтя из цялото здание.

– Джордж!

Мълчание.

– Джордж Корин!

Нищо.

Върнаха се в къщичката ядосани и разочаровани. После, когато бяха в спалнята на Андрей, се опитаха да анализират положението. Спориха дълго, разгорещено. Нибон разделяше странностите на Джордж на две групи – физически, видими и логически, умствени. Първите му се струваха неоспорими. В съществуването на вторите се съмняваше. На Андрей пък много неща в поведението на Джордж не му изглеждаха странни, но го плашеше начинът му на разсъждаване. И главното, този Джордж с нещо неуловимо се различаваше от онзи Джордж, когото познаваше Андрей.

– С какво? – разпитваше го настойчиво Нибон.

– Не знам, не знам – отговаряше Андрей, – но това не е същият Джордж.

Някакво движение в стаята ги накара да млъкнат. На вратата стоеше Джордж. Той мина с леки безшумни стъпки и седна в креслото срещу Нибон. Обичайната позната поза – кръстосани крака, ръце на коленете. Андрей напрегнато се вглеждаше в лицето му.

– Джо, трябва да си поговорим – рече Андрей.

Джордж мълчаливо ги разглеждаше, после сви страдалчески вежди.

– Да, зная, трябва да ви обясня много неща, но всичко не ще мога. Затова искам да не ми задавате излишни въпроси. Каквото мога, ще ви кажа. Но нищо повече. Пред вас не е онзи Джордж, когото ти, Андрей, познаваше. Аз съм и Джордж и не съм Джордж. Запазил съм външния си вид, но аз се състоя от материя от по-висш порядък. Аз съм много по-съвършен от Джордж. Съотношението между мен и Джордж е като съотношението между мозъка на човека и маймуната.

– Какво искаш да кажеш с това?

Андрей скочи от мястото си.

Мълниеносно движение и Джордж изчезна от спалнята. Андрей изтича до столовата, но тя беше празна.

– Сигурно е много по-съвършен от предишния Джордж – каза Нибон, влизайки след него, – щом може да изчезне от стая, чиито прозорци и врати са затворени.

– Това е някаква магия – възбудено заговори Андрей. – Разбирам, чудовища от чужди планети, но това е свой, земен човек.

– Изглежда, той вече не е земен, а небесен. Той е тъй малко материален. Човек от месо и кости не може да се движи тъй бързо.

– Нима мислиш...

– Нищо, засега абсолютно нищо. Струва ми се само, че ти напразно го подплаши.

Андрей пушеше цигара след цигара. Нервничеше и беше много възбуден.

– Цялата работа е в кулата – каза той. – Знаеш ли какво ще сторя? Ще отида, ще разбия вратата, ще хвана Джордж за гушата и ще го заставя да ни разкаже всичко.

– Съмнявам се, че въобще може да се хване за гушата – отвърна замислено Нибон. – И освен това тонът на Джордж никак не ми вдъхна доверие. Не се знае каква опасност ни дебне при следващата среща с него. Трябва да бъдем предпазливи.

– Не, още сега да вървим. Не бива да отлагаме. Мисля, че тук, на тази планета, се е случило някакво нещастие... Трябва да си изясним всичко. Нещо не е в ред. Трябва да действваме.

Когато излязоха от къщичката, беше тъмно. Плътни черни сенки пробягваха по хоризонта. Кулата на Корин с осветените прозорци изглеждаше зловещо тайнствена. Тежко предчувствие стисна Андрей за гърлото. С бавни крачки те се приближиха до кулата. За тяхно учудване вратата ѝ беше отворена. Нибон смело прекрачи ярко осветената ивица светлина и влезе в зданието. Андрей го последва. В коридора горяха ярки лампи. Асансьорът беше празен.

Както и преди, иззад стоманените клетки долиташе постоянният шум на генераторите: „Мозъкът“ на Джордж работеше напрегнато. Андрей погледна нагоре. През решетките нищо не се виждаше.

– Качи се горе – каза той на Нибон, – а аз ще огледам долните помещения.

Нибон влезе в асансьора, натисна копчето и се изкачи на горния етаж. Никой! Джим дремеше в ъгъла като голям паяк, провесил многобройните си пипала и мустаци.

– Андрей, тук няма никой! – викна Нибон, навеждайки се надолу. В същия миг той почувствува, че някой здраво го сграбчи.

Андрей отдолу видя как лицето на Нибон се изкриви в чудовищна гримаса, мярна се нещо тъмно и всичко стихна.

След няколко секунди той стоеше на мястото на Нибон. Горният етаж беше празен. Копчетата на пулта за управление го гледаха като безсмислени многоточия. Задъхвайки се от ярост, Андрей ритна белите и черни точки. Свиреп рев пресече монотонното бучене на кибернетичната машина. Тъй вият аварийните самолети.

Част от пулта се откърти и от тъмния отвор изскочи Джим, насочил пипалата си към Андрей.

Срещата с озлобения робот не предвещаваше нищо хубаво. Андрей се

спусна към асансьора, но кабината я нямаше. Без да мисли, Андрей се плъзна по стоманеното въже долу. Отзад хищно изтракаха стоманените ръце на Джим.

Побеснял от гняв, Андрей изскочи от кулата и затича към ракетата.

В ракетата Андрей за няколко часа се подготви за борба с всичките фокуси на Корин. Облече костюма за работа в космичното пространство, въоръжи се с плазмения автомат слънчев лъч и със специално радиоустройство, предназначено за Джим. Малката черна кутия, която той окачи на врата си, излъчваше радиовълни с голяма мощност и можеше да наруши работата на каквато и да е приемателно-предавателна апаратура. Несъмнено такава апаратура бе вложена и в самия Джим. Ще има да подскача проклетият метален октопод под обстрела на радиовълните!

„Слънчевият лъч“ е надеждно оръжие на космонавтите. Пистолетът изхвърля на разстояние до 50 метра ослепително блестяща игла. Тя пронизва всякакъв вид скали, всякакъв материал. След докосването на иглата остава цепнатина с разтопени краища. С такъв лъч може да се разрязват планети.

Когато Андрей наближи владенията на Джордж, на двора нямаше никой.

Космонавтът реши да обследва най-напред къщичката. Стъпвайки тежко с подкованите подметки, той обиколи всички стаи.. Нищо не се бе променило от снощи. Пакетът цигари лежеше на масата, на креслото небрежно метнатата куртка на Нибон. Андрей приседна до прозореца, като насочи радиопистолета и „слънчевия лъч“ към вратата на кулата. Чака доста дълго. Никой не се показваше и тогава Андрей реши сам да влезе в кулата. Стана, излезе от къщата; в същия миг от вратата на кулата изскочи Джим и с тихо бръмчене запълзя към Андрей. След Джим се появи Джордж. Спря се и се облегна на вратата.

– Слушай Джо – бързо каза Андрей, не изпусайки от очи приближаващия се робот,

– не разбирам какво става тук. Много неща не разбирам. Но ти би могъл, дявол да го вземе, в името на старата ни дружба да ни обясниш... Какво става с теб, Джордж? Защо нападна Нибон? Къде е Нибон? Жив ли е? Махни най-последно паяк оттук!

– Добре, ще ти обясня – заговори с равен глас Джордж. – Осъществявам програмата на живота си, на съществуването си. Както на теб ти е нужно да ядеш, да дишаш, да спиш, тъй пък на мен, за да живея, ми е необходимо да извършвам различни операции. Отстранявам всичко, което ми пречи да осъществя програмата си.

(Продължава в следващия брой)

Чудовището от залива Флуру

Научно-фантастичен разказ

Цончо Христов

– Чудовището от залива Флуру. – Тези странни думи полковник Шивачев произнесе без никаква следа от хумор и аз не можах да съдържа учудването си. – Вашата задача ще бъде да се заемете с чудовището от залива Флуру, капитан Златков – повтори той отчетливо. – Не сте ли слушали за него?

Мълчаливо поклатих глава. При деветгодишната си работа в милицията бях имал случай да се сблъскам с много чудновати неща, но за пръв път чувах някой да говори сериозно за чудовища.

– Между нос Коракия и Маслен нос има три пусти заливчета – продължи полковникът. – Южното, най-близкото до Маслен нос, местните рибари наричат Зигра; средното носи името Света Параскева; северното, което опира до нос Коракия, е Флуру. Чудовището, за което ви говоря и за което говори целият Бургаски окръг, живее точно в този залив. Цялата работа, знаете, прекалено напомня легендите: тайнствено чудовище, което се крие в малък залив, пламъци, бликащи от очите му, зловещ нощен рев и така нататък.

– Кое ви накара да погледнете сега на тях по друг начин?

– Ще ви обясня, Златков. Преди година и половина риболовният кораб „Свобода“ претърпя авария при твърде странни обстоятелства. – Шивачев се справи с някакви листове. – Късно вечерта на 16 ноември 1962 година корабът плавал от Ахтопол към Созопол. Имало три бала вълнение и лека мъгла... Слушайте, ще ви прочета извадки от показанията на капитана. „... През мъглата видях, че сме точно в траверс на залива Флуру. Часът беше около 11 вечерта. Изведнъж пред носа на кораба се разнесе клокочене и се издигна бял воден стълб с височина около пет метра и дебелина около метър, метър и половина. Носът на кораба бе отхвърлен настрана, сякаш получи удар отляво. Веднага дадох „дясно на борд“ и корабът мина покрай водния стълб. Излязох от рубката и го разгледах. Той беше бял и над него се носеше светъл пушек. Гръм не чух, а само свистене. Почти веднага излезе и механикът и каза, че едновременно с удара в

машинното отделение станало много горещо и че започнала да нахлува вода. Показа се, че в носовата част на кораба под ватерлинията има пробойна. Опитавме се да я запустим, но не успяхме. Корабът започна да губи ход – газехме дълбоко, вълните прехвърляха бордовете и проникваха в трюма.“ По-нататък капитанът описва как с големи усилия завели кораба до устието на Ропотамо, където заседнали на пясъчната банка.

– Странна история — казах аз. — Няма ли повече сведения?

– Странното в историята не свършва дотук, Златков. Още на сутринта били предприети бързи действия за спасяването на „Свобода“. Корабът бил изваден, водата от трюма – изпомпена и той закаран на док в Бургас. Знаете ли какво е установила комисията, която е анкетирала аварията? Че металната обшивка на корпуса е била стопена...

– Стопена? възкликнах. За да се стопи металът, трябва да е имало температура над 1000 градуса. При това под водата...

– Чудовището, Златков – замислено се усмихна полковникът. – Анкетата приключи със заключение, че „корабът вероятно се е натъкнал на мина, останала от войната“, но това заключение не убеди никого. Рибарите и

населението приписаха случая на чудовището и оттогава насам никой не смее да приближи залива Флуру – една масова психоза, която с всеки изминат ден взема все по-застрашителни размери. – Понечих да кажа нещо, но Шивачев ме изпревари: – Това не е всичко, Златков. Като се занимавахме със случая, ние си спомнихме, че през пролетта на 1955 г. вече имаше една подобна случка. Шведският товарен кораб „Арабела“ се бе оплакал, че като минавал пред залива Флуру, на около 200 м от него паднал тежък снаряд, който вдигнал висок стълб вода. Тогава работата приключи с размяна на няколко дипломатически ноти и с хвърляне вината отново на необезвредена мина.

– Добре, да приемем, че в залива Флуру има чудовище. Защо с него не се занимават съответните научни институти, а Държавна сигурност?

– Във всички случаи наш дълг е да избавим населението от това състояние на уплаха и несигурност. Ако в залива има чудовище, тогава ще го вържем за синджирче и ще го заведем в Аквариума да го показваме на любопитните. Но да приемем обратното – че аварията със „Свобода“ е дело на човек. Не, не се смейте, Златков. Вие вече се уверихте, че действителността

надмина всички фантазии. Да допуснем например, че около залива Флуру действа добре законспирирана група диверсанти, снабдена с ново оръжие, способно да предизвика висока температура на далечно разстояние.

Повече обяснения бяха излишни. Изправих се.

– Какво ще заповядате, другарю полковник?

– Да се занимавате с чудовището, Златков. Ще бъда откровен. Не ви предсказвам успех и не ще се разочаровам, ако не откриете нищо... И все пак...

Естествено първата ми работа беше да науча всичко, което се знаеше за чудовището. Проучих досието в управлението на МВР в Бургас, после отделих една седмица, за да събера лично сведения. В Созопол се срещнах с капитана на „Свобода“, след това слязох на юг и поговорих с рибари от Ропотамо и от даляните по крайбрежието, с войници и офицери от заставите, със селяни от Приморско и Китен. Общо открих 27 души, които бяха чули рева на чудовището, и 19, видели пламъците на очите му. От тях 15 души твърдяха, че чудовището реве, когато приближава буря, а 12 – когато идва хубаво време; 11 души се кълняха, че светлината на

очите е винаги от сушата към морето, а 8 – от морето към сушата...

Въоръжен с тази „точна“ информация, аз се оказах пак на същото място в издирването, където бях след разговора ми с полковник Шивачев. Очевидно трябваше да поискам лична аудиенция от чудовището. И в един щастлив ден в края на юни един бързоходен катер ме стовари в залива Флуру като нов Робинзон Крузо.

Да ви призная откровено, през службата си не съм прекарвал двадесет по-хубави дни. Живеех в удобна палатка, снабдена с всичко за един приятен живот – от сандъчето с книги, които от години не намирах време да прочета до чудесния транзистор. Четях, къпех се, лежах на плажа, ловях риба с въдица и харпун, слушах радио или с леководолазен апарат на гърба преброждах дъното на залива в търсене диря от чудовището. Любим обект на леководолазните ми разходки бяха останките на френския кораб „Жак Фресине“, който и сега лежи на 25 м под водната повърхност, точно до нос Корака. Вечерите обичах да прекарвам пред палатката. Тогава лежах на гумения си дюшек, гледах златната пътека, която луната прекарваше през морето и слушах как музиката от радиото се смесваше с приспивното приплескване на вълните.

Когато по този начин, изминаха двадесет дни, аз реших, че доброволната ми робинзониада е напразно губене на време. Стоварих багажа си в близката гранична застава и отидох да докладвам в Бургас. И стана точно като в романите – тъкмо разговарях с полковника и от заставата, където беше багажът ми, се обади по телефона; за да съобщят, че същата нощ след заминаването ми патрулна двойка била видяла светлините на чудовището. Разбира се, веднага се върнах в залива Флуру и прекарах още една седмица. Напразно! Чудовището очевидно не проявяваше никаква симпатия към представителите на милицията...

Когато обмислях – за кой ли, път вече? – положението, стигнах до заключение, че в издирванията си бях избрал най-глупавия възможен път. Какво всъщност очаквах да се случи? Да срещна чудовището? Добре, да приемем, че някоя нощ зърнех светлини на един-два кабелта в морето. После? Какво бих направил после? Да стрелям? Глупости, аз не съм като онези герои на Дикенс, които „първо стрелят, после питат кой е“. Тогава?

Не, пътят беше погрешен. Бях се задоволил със съвсем повърхностна информация – безшумни взривове, светлини

и резове, – а разполагах само с три точно установени факта:

18 юли 1964 година – радиално движещи се светлини от център на около 200 м срещу Флуру; светлината се появила неизвестно кога, може би още през деня, когато не е можело да бъде забелязана; угаснала изведнъж в 21 часа и 23 минути; обяснение – никакво (чудовище?).

16 ноември 1962 – воден стълб, придружен със свистене и буйно отделяне на пара, който стопил металната обшивка на „Свобода“; появил се около 23 часа и се задържал една минута; обяснение – взривяване на мина.

8 февруари 1955 – воден стълб, забелязан от шведския кораб „Арабела“; обяснение – тежък снаряд или мина.

Това бяха трите твърди данни, с които разполагах. Само тези три. След известно колебание не вписах при тях и моя приятел „Жак Фресине“ – за него знаех само, че е потънал през 1925 година, а това още не показваше връзка с чудовището. Както виждате, аз се бях поддал на общата психоза и бях пренебрегнал основното правило на моя „занаят“: да се събира пълна информация и едва тогава да се действа.

След като полковник Шивачев одобри новия ми план за действие, аз се прехвърлих

във Варна. Десет дни прекарах в изучаване архивите на щаба на ВМС и на Параходството при БМФ, после преминах в Народната библиотека и още една седмица посветих на четене годишниците на всички стари вестници и списания, които намерих.

Една вечер в средата на август вървах замислени обезкуражен по улицата и точно тогава се сблъсках с моя приятел Евгени Велинов.

Нека да ви го опиша накратко. Евгени е инженер-геолог и специалността му е да търси и открива залежи на нефт и земен газ. Има весел и приятен характер и двойното качество на отличен приятел и превъзходен работник – миналата година се прочу като конструктор на първата българска сонда, поставена на понтони направо в морето. И все пак когато с внезапен подтик реших да му доверя въпросите, които ме измъчваха, това не беше нито поради плаващата сонда, нито поради веселия му нрав. Избрах го за мой довереник, защото той единствен от моите познати проявява белези на гениалност. Питате какво разбирам под думата гениалност? – Дарба да се гледа сериозно на несериозни неща.

Вечеряхме заедно у дома. А когато пиехме кафето, заприказвах го за чудовището от залива Флуру. Описах му задачата, както ми

я беше поставил началникът на окръжното управление на МВР в Бургас, първите сигурни сведения, разказах му за едномесечната ми робинзониада и най-сетне стигнах до последните ми издирвания.

– Освен тези данни – продължих аз – в архивите и библиотеката се добрах до още няколко. Изреждам ги, както ги научих – в обратен ред. Първите две са, така да се каже, от природонаучен характер. В списание „Природа и знание“ професор Малчев е описал рева на чудовището, който той е слушал в залива Флуру на 1 септември 1953 година. Всъщност той не споменава нито думата чудовище, нито рев. Около 7 часа сутринта професорът доловил особени звуци, които охарактеризира като „странна, необичайна, непривична за човешкото ухо музика на орган“. Морето било тихо и звуците се чували напълно ясно. Долитали сякаш направо от морето и ту заглъхвали, ту се усилвали. Изчезнали в 9 часа и 13 минути.

– Какво обяснение дава професорът?

– Той е твърде сдържан в обясненията си. Напомня само за „пеенето на пустинята“ и свързва това с карстовите скали, които са наоколо.

– Хмм – изсумтя Евгени, но не каза нищо повече...

– На 4 май 1947 година всички наши вестници са описали едно интересно събитие, станало предния ден, на 3 май. Тогава морето изхвърлило на Маслен нос и в заливите Света Параскева, Флуру и Зигра неимоверно количество... сварена риба. Просто да вземеш къшей хляб, да седнеш край брега и да ядеш. Обяснение – внезапно бликнал термален извор някъде на морското дъно. Това обяснение е абсурдно. Ако беше извор, все от време на време местните хора щяха да си устройват и други пиршества за сметка на непредпазливите риби. Но сега да не коментираме. Воден стълб, подобен на другите, се е появил пред залива Флуру на 26 юли 1939 година, към 13 часа. Описан е много картинно във вестник „Зора“ под гръмкото заглавие: „Дръзка провокация на неизвестна подводница пред нашите южни брегове. Мина или торпедо?“ В архивите на ВМС събитието е само отбелязано без коментари. Фактите станаха шест. Ето и седмият: една минута преди пладне на 12 декември 1925 година френският кораб „Жак Фресине“ се блъснал в скалите на нос Корака и за четвърт час потънал с целия си товар. Екипажът се спасил. Според капитана и вписванията в корабния дневник параходът се движел във фарватера на пътя Истанбул – Бургас. Изваденият от водолазите корабен

компас бил напълно изправен.

– Тогава какво е причинило катастрофата?

– Имало гъста мъгла. Толкова гъста, че наблюдателят на бака видял скалите едва когато корабът бил на десет метра от тях.

– Питам друго. Как може корабът да се е движил във фарватера с изправен компас и въпреки това да е налетял на скалите?

– Малък трик на чудовището, Евгени, – усмихнах се аз. – Или трик на девиацията. Друго обяснение не мога да дам.

– Имаш ли някаква морска карта? – попита ме той внезапно. Катастрофата с „Жак Фресине“ ми напомни нещо, което искам да проверя.

Намерих една явна карта от 1955 година за района Блатница – и веднага и я разгънах на масата. Евгени се порови из нея и извика победоносно. Погледнах и аз. Някъде около Маслен нос на картата имаше надпис: „Внимание! Между Созопол и Куру бурну склонението несигурно.“

– Разбираш ли? – нервно заговори Евгени.

– Магнитните смущения са толкова чести в този район, че дори са отбелязани на картата. А твоят залив е приблизително точно в средата между Созопол и Куру бурун.

– Какъв извод правиш от всичко това?

– Че там от време на време действа мощен импулсивен магнитен източник, който

изменя силовите линии на земния магнетизъм.

– Значи, изключваш... – започнах аз, но Евгени ме прекъсна:

– Продължи нататък с фактите, които си събрал. Ще обобщаваме накрая... ако изобщо може да се обобщава.

– Всъщност аз почти свърших. Открих още само едно съобщение във вестник „Пряпорец“ от 5 април 1916 година. Ще ти го прочета изцяло.

– Интервалите между твоите „твърди данни“ са съвсем объркани.

– Това е едно от нещата, които ме измъчват. Не мога да открия никаква закономерност в появяването на чудовището. Слушай само: 16-а година, 25-а, 39-а, 47-а, 53-а, 55-а, 62-а и 64-а!

– Добре, старче. – Ще отбележа мимоходом, че аз, „старецът“ Борислав Златков, съм точно двадесет и четири часа по-възрастен от „младежа“ Евгени Велинов. – Сега чети вестник „Пряпорец“.

– „Както ни съобщава нашият дописник г-н Стамат Пешев от гр. Бургас, завчера на 3 априлий чужда подводна лодка е извършила нападение срещу българския морски бряг. Атаката е била насочена срещу едно ненаселено заливче на север от Зехтин бурун, което тамошните рибари именува

Флуру. Изстреляната торпила е вдигнала бял пушлив гейзер, който се задържал няколко минути над морето. Висши военни чиновци са изказали предположение, че атаката е дело на руски подводник; погрешил заливчето Флуру с пристанищния порт на Созопол или Бургас.“

– Това ли е всичко? – Аз потвърдих. – А в архивите на ВМС?

– Изобщо не е отбелязано. Предполагат, че „гейзерът“ е бил видян от местен жител, който е съобщил за него само на г-н Стамат Пешев.

Около половин час не проговорихме. Пушихме и мислехме.

– Всичко е много странно – наруши най-сетне мълчанието Евгени. – Твоео чудовище е някакъв малък технически феномен, старче. Слушай само какви качества притежава: светлина, звук, топлина и способност да излъчва електромагнитни импулси. Просто да се чудиш!

– Добре. Тогава трябва да приемеш другата хипотеза на полковника: чудовището е човек, по всяка вероятност – вредител.

– И тази хипотеза не струва. Липсва й логика. Ако наистина е вредителство, то не е дело на един човек, а на цяла династия вредители. Между 16-а и 64-а година има почти петдесет години. Следователно

вредителският „занаят“ се предава от баща на син, освен ако не е намесен вече и внукът. Второ, техническите им средства. „Гейзерът“ от 16-а година напълно прилича на водния стълб, отворил дупка в търбуха на „Свобода“. Следователно ако използват базука, гранатомет или нещо още по-модерно, твоите вредители са го имали още в Първата световна война, когато се атакуваше „на щик“, а от самолетите се пущаха ръчни бомби. Значи тези гениални изобретатели са изпреварили цяла епоха в техниката... за да варят риба в морето или да плашат рибарите с разни допотопни чудовища.

– Не се залавяй за думата „вредител“ – казах аз. – Говори само за „човек“. Няма да отречеш, че качествата на чудовището са дело на голямата техника. А техниката пък е дело на човека!

Евгени се нацупи, сякаш бях изрекъл нещо много глупаво.

– Всяко разумно човешко действие има своя определен смисъл. Може да е погрешен или нехуманен, но все пак е смисъл. Къде е здравият смисъл в употребата на голямата техника, за която говориш? Нападението върху „Свобода“ разбирам – вредителство. Но защо този хитър и умен вредител ще използва изобретението си ей така, само да дава материал за сензации на „Зора“? Защо

ще хаби светлините си през деня, когато те остават незабелязани? Защо ще използва електромагнитните си импулси в ясно време, когато корабите от Маслен нос виждат Емине?

Нямаше защо да го измъчвам повече. Евгени очевидно също не можеше да се справи в онзи лабиринт, в който се лутах и аз самият.

Бях излязъл с шлюпката да взема провизиите и бъчвичката вода от рейсовия кораб, когато неочаквано пред мен се появи ухилената физиономия на Евгени.

– Хайде, хайде, не се блещи такъв! Взех отпуска и дойдох да я прекарам при тебе. Спомни си, че и Робинзон имаше своя Петкан.

Но когато започнахме да товарим, оказа се, че той е понесъл толкова багаж, сякаш имаше намерение през отпуската да построи на бърза ръка един малък завод. Освен раницата с дрехи той носеше също леководолазен апарат и някакви ужасно тежки сандъци с тайнствени съоръжения.

Колкото и да го мъчих, до вечерта той не ми обясни причината за неочакваното си посещение. И заговори едва при традиционната вечерна цигара край тлеещия огън.

– Когато разглеждахме твоя, поменик с „твърдите данни“, старче, ние се препънахме в логиката и не можахме да открием никаква закономерност в появяването на твоето частно чудовище. И знаеш ли къде е грешката ни? Тя е в това, че броихме наред и лещата, и фасула, и граха...

– Какво?

– Виждам, че нямаш склонност към поетичните сравнения. Добре, ние грешихме, като изброявахме наред и светлините, и ревовете, и магнитните фокуси, и белите стълбове вода. А това е първокачествена глупост. С източниците на светлина, звук и електромагнитни импулси ние не можем да се занимаваме. В твоя списък те фигурират само с по едно точно датирано появяване, а от единичния изолиран факт дори и Айнщайн не би могъл да извлече някаква закономерност. Но с водните стълбове, гейзерите, снарядите и варените риби е друго. Безспорно и петте случая са еднородни по характер – задействуване на свръхмощен топлинен източник. В такъв случай остават водните стълбове на 3 април 1916 година, 26 юли 1939 година, 3 май 1947 година, 8 февруари 1955 година и 16 ноември 1962 година. Да вземем последните две дати. Интервалът между тях е 7 години по 365 дни, т. е. без високосните, 9 месеца по

30 дни и още 13 дни. Или, другояче казано – 2838 дни. Разликите в часовете не вземам предвид, защото те са ни дадени твърде приблизително.

– Добре, нека са 2838 дни – казах аз. – После?

– После следва малко математика. Започни да се връщаш с по 2838 дни от датата 8 февруари 1955 година, като не забравяш, че високосните години имат по 366 дни. Ще се получат твърде любопитни съвпадения. 2838 дни преди тази дата е 3 май 1947-а, когато Нептун поднесе варени риби на хората от този край. Още 2838 дни назад е 26 юли 1939-а, когато неизвестна подводница напълни колоните на „Зора“. Следващите по обратен ред дати са 18 октомври 1931-а и 10 януари 1924-а, когато за зла слава не се е намерил човек, който да забележи водните стълбове. Връщаме се още 2838 дни и налитаме на датата 3 април 1916-а, когато господин Стамат Пешев е видял бял гейзер северно от Зехтин бурун.

– Изключително! – извиках аз. – Просто не мога да повярвам!...

– Не ти остава друго, освен да вземеш молив и да провериш. Името Евгени Велинов не фигурира в щатния списък на библейските пророци, но мога със сигурност да предскажа, че на 14 август 1970 година тук

ще има интересно природно явление – бял воден стълб, от който ще се отделя пара. Съветвам те отсега да си ангажираш място на по-предните редове.

Бях така поразен, че не можах да му отговоря в неговия шеговит стил. Затананиках някаква мелодия и Евгени затисна с длани ушите си – певческата ми дарба никога не е намирала признанието на публиката.

– Затвори си човката, старче – проплака той, – или по-добре премини в речитатив. Ще оспориш ли закономерността в появяването на водните стълбове?

– Смутен съм и объркан – признах си. – Щом има закономерност, тя е дело на човек.

– Говори по-добре за мислещо същество – вметна Евгени.

– Нека да е мислещо същество, макар че не вярвам закономерността да е измислена от делфин, кон или твоята прабаба – маймуната. Но защо то е избрало такъв чудноват цикъл за машината си? Защо не се е ориентирало към някоя позната величина – месец, година, век?

– Може да има мислещи същества, за които 2838 земни дни да са единица мярка за време – ден, месец или година. Преодолей за малко артериосклерозата си, старче, и си спомни, че годината на марсианците е от 687

земни денонощия, на Юпитер – 4332, а на Сатурн – 10759.

Погледнах го със смесеното чувство на любопитство и изненада. Всичко в него говореше за вътрешно убеждение, достигнато след много размисъл.

– Слушай, Евгени – казах аз най-сетне, – да поговорим ясно и разбрано. Доколкото схващам, според тебе чудовището е някакъв уред, машина или изобщо нещо, създадено и оставено от някаква друга, извънземна цивилизация. Така ли е? – Той потвърди с кимване на глава. – А всички тези шумове, светлини и магнити са предварително програмирани системи на сигнализация, която да привлече вниманието на хората върху това „нещо“. – Евгени отново потвърди. – Тогава обясни ми, ако обичаш, защо това „нещо“ е оставено от представителите на тази друга цивилизация на дъното на морето, а не на някой връх в планината, където може да се види от километри? Когато искаш някакъв предмет да бъде забелязан, ти го оставяш на масата, а не го скриваш в чекмеджето.

– Грешката ти е в думата „оставено“, старче. „Нещото“ не е оставено, а изпратено на земята и по някаква чиста случайност е паднало тук, в залива Флуру, а не на мечтания от тебе връх. – Няколко минути той

безмълвно наблюдава веселата игра на пламъците. – Има нещо, което не смятах да ти кажа, старче – поде той отново. – Господин Стамат Пешев е видял белия гейзер на 3 април 1916 година. Ако се върнеш още 2838 дни назад, ще получиш датата 10 юни 1908 година.

– Е, какво от това?

– Нищо ли не ти напомня тази дата?

– Да, разбира се – плеснах се аз по челото, след като помислих. – Тогава е паднал Тунгуският метеорит!

– Именно – кимна Евгени. – Тунгуският метеорит, за който досега са изказани поне десетина хипотези: метеорит, катастрофа на атомен звездолет, комета, опашка на комета, леден къс, та дори лазерен лъч.

– Изглежда, че си склонен да се върнеш към хипотезата на Казанцев за звездолета – подхвърлих недоверчиво.

– Защо пък не? – отговори той сериозно. – Съвпадението в датите може да е случайно, но е повече от многозначително.

– На времето учените отхвърлиха теорията на Казанцев – рекох аз.

– Но ние не сме учени и затова ни е позволено да фантазираме и мечтаем. Представи си, старче, че един звезден кораб лети през пространството към нашата планета. Той е преодолял безброй

опасности, но на хиляда или сто хиляди километра екипажът изведнъж разбира, че поради повреда корабът не ще може да се приземи, а ще се разбие при падането. Катастрофата е неизбежна. Спасяването на екипажа – изключено. Тогава какво да правят? Да се завайкат като баби? Да скръстят ръце и с мюсюлманска примиреност да чакат смъртта? Не, не и сто пъти не! Съществата, способни да прекосят Вселената, не са нито баби, нито фаталисти. Те знаят, че по-важно от живота им е изпълнението на върховната цел – установяването на контакт със земните хора. Щом не могат да го установят лично, те ще го направят косвено, чрез техниката. Затова те зареждат с информация един контейнер – същия, който по-късно ще получи името „Чудовището от залива Флуру“ – и го катапултират. Какво се случва нататък? Звездолетът и контейнерът летят с една и съща скорост, но по самостоятелни траектории. Звездолетът се разбива в: Сибир, а с незначителна разлика във времето контейнерът плавно пада в морето пред залива Флуру.

– Дръзка хипотеза, но, дявол да го вземе, не лишена от логика – тихо вметнах аз.

– Тогава представи си, че ти самият си на този кораб. Как ще постъпиш? Ясно: ще

натовариш контейнера със съответната информация и ще го изпратиш. Но това не е достатъчно. Ти трябва да се погрижиш твоето послание да бъде получено. Ако си сигурен, че на земята цивилизацията е достигнала вашето ниво, тогава е лесно – достатъчен ти е какъвто и да е сигнал, а може да се мине и без него. Ами ако животът тук е още в своята каменна ера? Или в епохата на религиозния мистицизъм? Тогава? – Евгени отговори сам на въпросите си: – Тогава ти ще снабдиш своята машинка с такава сигнализация, която в продължение на хиляди години периодически да привлича вниманието на разумните същества върху себе си. Първата и най-проста сигнализация, с която ти ще снабдиш уреда, ще бъде топлинна – веднъж на година, на десет или на сто години контейнерът, съдържащ твоето послание, ще излъчва висока температура, за да предизвика пожари...

– Пожари? Една напреднала цивилизация не може да известява за себе си, причинявайки нещастия.

– Когато човечеството е брояло няколко стотици хиляди души, изгарянето на пет-шест квадратни километра гора не е било нещастие. То не е нещастие в световен смисъл на думата дори сега, когато сме няколко милиарда. Искам да кажа, че

висшата цел – установяването на контакт с друг свят – си заслужава тази жертва. – Евгени наистина бе премислил всичко. – Втората сигнална система, която ще поставиш на контейнера, старче, ще бъде звукова. И тя ще работи на цикъл, различен от цикъла на първата и вероятно по-кратък. Третата система ще бъде светлинна. Четвъртата – импулсно-магнитна. Кой знае, ако си изобретателен, ти може би ще сложиш и пета, и шеста, и десета система – разни биотокове, телепатични импулси и други дяволии, каквито сега се срещат само във фантастичните романи...

Главните в огъня се сринаха шумно и от тях полетяха хиляди искри.

Изад морето плахо надникна месечината. Сандъците на Евгени съдържаха апаратура, с която той се надяваше да установим точното място на „чудовището“. Както забелязвате, аз вече поставям „чудовището“ в кавички – след дългия разговор с моя приятел, който ви предадох подробно, аз се убедих, че във фантастичното му предположение имаше страшно много логика... Освен прецизни компаси в сандъците имаше още два теодолита и един взет назаем от ВМС непознат за мене уред, наречен шумопеленгатор, с който във военните флоти

откривали по акустичен път местоположението на подводниците. С тези уреди ние устройохме две станции: едната на брега пред палатката, другата – на скалите на нос Корака.

С идването на Евгени безделието в залива Флуру окончателно приключи. Сега ние бяхме претрупани с работа: два пъти на ден проверявахме изправността на уредите, установихме денонощно дежурство за проверяване компаса и за наблюдение за светлини или звук, започнахме да водим и дневник на наблюденията си.

Евгени дойде в петък, 21 август. Към седем и половина часа сутринта на 19 септември Евгени разпалваше огъня, а аз подреждах трапезата за закуска. Изведнъж ми се стори, че долавям някакъв особен протяжен звук. Напрегнах слух, после изтичах да предупредя моя приятел. Заслушахме се. „Чудовището“ ревеше!

По-късно неведнъж бях разпитван, много хора, учени, служебни лица, приятели – искаха да им опиша този „рев“. Никога не успях да го направя – тези звуци не могат да се опишат. Около нас тогава се носеше някаква странна музика, каквато никое човешко ухо не е слушало; някаква музика без мелодия, неизразима с думи хармония от звуци – дивна, омайваща и красива, някакъв

непривичен и неописуем ритъм, възбуждащ и същевременно изпълващ с наслада, който сякаш не се вливаше в нас, а се излъчваше т сърцата ни, като че ли бликаше от пулсиращата в артериите ни кръв. Стори ми се, че долавям стройното съзвучие на хилядогласен орган, който понякога надделяваше мощен и нежен щрайх. От време на време различавах устремни арпежи на арфа, прилични на ласкав полъх в млада гора, друг път се обаждаха непознати за мене духови инструменти или пък се извисяваха флейти, които ми напомняха възторжен химн на хиляди славеи. Тази музика беше над нас, около нас и в самите нас. Тя се лееше като широка река, обливаше ни в потоците на неземната си хармония, увличаше ни в своите водовъртежи, караше ни да да пропадаме в бездънни пропасти, за да ни издигне след миг в шеметни височини, където имаше само сияйна чистота, доброта на майчина ласка и непресъхващи струи на светлина.

Не зная колко време сме престояли така вцепенени. После изведнъж се събудихме. Евгени се втурна към шумопеленгатора, надяна слушалките на ушите и улови командните копчета. Аз пък се хвърлих с дрехите в морето и се потопих под повърхността. Сега музиката се чуваше

много по-ясно. Тя беше навред около мене – звънлива, прозрачна и ведра. Моля ви, не ми се смейте и не ме упреквайте, че съм забравил задълженията си. Поне почакайте още малко. Доколкото разбрах, тази музика скоро ще бъде излъчена по Радио София и всички земни радиостанции ще я препредават. Послушайте я и едва тогава ме упрекнете, ако можете...

След като приятелят ми определи точната посока на звука, ние монтирахме шумопеленгатора на кърмата на шлюпката, Евгени се настани със слушалки на ушите при него, а аз улових веслата. Гребях плавно и безшумно, като следвах едносричните указания за посоката, които получавах от Евгени. Излязохме от залива и изминахме още стотина метра. Няколко минути Евгени търси точното място и като го намери, аз хвърлих във водата един буй и се уверих, че котвичката му се е закачила здраво за дъното. После загребах към брега. Когато бяхме по средата на разстоянието, музиката изведнъж престана.

На брега ни чакаха двама задъхани войника от заставата – бяха изменили пътеката до нашия лагер в бърз бяг. Обясниха ни на пресекулки, че всички в заставата се тревожели дали сме чули „чудовището“.

Изстреляхме една зелена ракета, за да успокоим приятелите си от заставата, после почакахме двамата войника да починат и ги взехме като гребци в лодката, а ние приготвихме леководолазните си съоръжения. Морето беше гладко и спокойно. Отидохме до буя и спуснахме лота – дълбочината беше тридесет и четири метра. Екипирахме се, за последен път повторихме уговорките си и скочихме във водата.

Приближихме буя и заслизахме по въжето му. Пет метра... десет... петнадесет... Когато стрелката на дълбокомера показваше осемнадесет метра, ние изведнъж спряхме стъписани – откъм дъното ни посрещаше някаква червена светлина. Трябва да сте леководолази, за да разберете вълнението и учудването ни. В дълбините на морето няма червен цвят. Червените лъчи на спектъра първи се поглъщат от водата и още на пет метра под повърхността се загубват за човешкото око. По-надолу дори и кръвта изглежда зелена! А нас ни посрещаше ярко червен, пурпурен лъч... При това още шестнадесет метра ни деляха от дъното!...

Ние се отклонихме и заплувахме хоризонтално, като описахме един широк кръг около въжето на буя. Така открихме второто „чудо“ на „чудовището“ – червеният

лъч ни следеше, движеше се заедно с нас, сякаш беше някакво пламтящо око, което не изпускаше нито едно наше движение!

Посъветвахме се с жестове и продължихме да се спущаме. Когато бяхме на около 25 метра дълбочина, пред нас се появи то, „чудовището“.

Представете си един грамаден детски снежен човек, но направен изцяло от метал. Тялото му представлява изправен цилиндър с диаметър един метър и височина около три. Горе, на мястото на главата, е закрепено метално кълбо с четири диаметрално разположени матови прозорчета. Дали именно от тях не се появяваха понякога онези мощни лъчи; които пронизваха 30-метровия слой вода, за да се видят далеч на сушата? От горната страна, на темето на „главата“ има още едно прозорче – оттам се излъчваше червената светлина, която ни следеше. На „гърдите“ и „гърба“ на тялото се намират два матови четириъгълни прозореца, които ми напомниха екрани на телевизори, а на мястото на „ръцете“ – няколко дюзи със златисти филтри. Ето, това беше „чудовището“ от залива Флуру – тромаво и наглед трогателно безпомощно, но с невиджана по своето съвършенство техника в металния си труп.

Понечих да приближа до „чудовището“, но Евгени ме спря с нетърпящ възражение жест. Разбрах го веднага – ние неведнъж бяхме говорили, че пратеникът от другия свят освен със сигнални навярно е снабден и със защитни системи за предпазване от нападение в случай, че земното човечество е още в стадия на примитивната техника, или в другия по-късен стадий, когато всяко необяснимо нещо бива унищожено като „изчадие на дявола“; той е предназначен за хора с високи технически знания, които ще съумеят да открият и неутрализират тези опасни за невежите предпазни системи. Червеният лъч, който продължаваше да не изпуска нито едно наше движение, отново потвърждаваше предположението ни.

Ние се повъртахме няколко минути около „чудовището“ и върху бялата си целулоидна плочка аз му направих две подробни скици. Преди да тръгнем към повърхността, ми хрумна още нещо. Взех непромокаемото си фенерче и с бледия му жълтеникав лъч осветих госта от далечния свят. Резултатът беше поразителен: червената светлина за пръв път се отклони от нас и се съсредоточи върху фенерчето, а на единия екран се появиха някакви непонятни и бързо сменящи се фигури – електронният мозък на „чудовището“ мислеше и преценяваше...

Тайната на залива Флуру престана да съществува.

Ние махнахме ръка на „чудовището“ – не за „сбогом“, а само за „довиждане“ – и полека

изплувахме нагоре, изпратени от светлината на неговото червено око...

Непознати думи

Траверс -посока, перпендикулярна по отношение курса на кораба.

Ватерлиния – черта на борда на кораб, до която той нормално потъва във водата.

Банка – отделно лежаща морска плитковина.

Фарватер – безопасен път за плавателни съдове; обикновено определен със знаци.

Девиация – отклонение на компасната стрелка в резултат на действието на корабния магнетизъм.

Склонение – отклонение на компасната стрелка вследствие земния магнетизъм.

Не оставящият следа

Научно-фантастичен разказ

М. Емцов и Е. Парнов

Резюме

Космонавтите Нибон и Андрей се отбиват да си починат на планетката Зеления Превал, където вече пет години живее самотно биофизикът Джордж Корин, приятел на Андрей.

Поведението на Джордж е странно: той е любезен, но без топлота и сърдечност и избягва всякакъв физически допир с тях. Двамата космонавти отдават странностите в поведението на Джордж на самотата. Но когато виждат, че той тича из степта, без краката му да докосват тревата и да преминава през стени и затворени врати, разбират, че това не е същият Корин, когото Андрей познава. Те искат да узнаят истината, влизат в лабораторията, където Нибон неочаквано изчезва. Андрей отива в ракетата да се подготви за борба с безплътния образ на Корин и с верния му помощник – робота Джими.

(Продължение от шести брой)

И в същия миг притихналият Джим разпери като ветрило пипалата си и се спусна към Андрей. Секунда – и роботът щеше да го сграбчи в стоманените си обятия. Но Андрей натисна копчето и Джим,

изкряквайки, замръзна вцепенен. Джордж, който стоеше до вратата, изведнъж направи някакво поразително, чудовищно странно движение. Част от тялото му потъна в стената, сякаш бе отрязана, а другата част остана да се подава от стената, също като барелеф. Андрей можа да види всичко най-подробно. От изненада той се вцепени. Удивлението му, изглежда, забавляваше господаря на Зеления Превал.

Андрей почувствува как се изпотяват дланите му в ръкавиците. Гърлото му пресъхна. Джордж мълчаливо се усмихваше. Космонавтът гледеше бръчките по лицето му, блясъка на белите му зъби, дълбочината на прозрачните му светли очи, но не можеше да повярва, че пред него стои човек. Обикновен човек от плът и кръв, от кожа и мускули.

Магия. Дяволщина. Мистика. Без да мисли, Андрей скочи с вик върху Джордж. Хвана го, но почувствува, че ръцете му потъват все по-дълбоко и по-дълбоко и накрая дланите му се съединиха някъде в тялото на Джордж. Джордж беше тук, той

стоеше пред Андрей, но да го хване, бе невъзможно. Джордж бе неосезаем.

Главата на Андрей клюмна на гърдите на Джордж и потъна в тях тъй лесно, както куршум в масло, сякаш нещо я всмукна. В същия миг Андрей престана да различава каквото и да било наоколо. Стори му се, че е попаднал в млечно кълбо. Разноцветни искри затанцуваха пред очите му. В слепоочията си усети странна тежест. С големи усилия се отдръпна назад и измъкна главата си от лепкавото като петмез туловище на Джордж. Сега отново виждаше двора, кулата с антените, останките на Джим на тревата, ярко виолетовото небе и усмихващия се Джордж.

– Успокой се – каза Джордж.

И тогава Андрей за първи път забеляза, че звукът от гласа на Джордж идваше не от устата му, а отстрани, някъде откъм кулата. Сякаш там бе скрит суфльор. Гласът на Джордж беше някъде встрани от неговото... мъчно можеше да се нарече това привидение тяло. Това бе по-скоро изображение на тяло.

Макар и странно, но Андрей изведнъж се успокои. Когато чудесата са много, те престават да бъдат чудеса и не вълнуват. В края на краищата, реши Андрей, тази противоестествена галиматия трябва да има

все пак някакво обяснение. Най-главното засега е Нибон.

– И тъй – каза Джордж, – ти можа да се убедиш, че аз съм много по-съвършен от онзи Джордж, който беше твой приятел. Но по наследство от него аз още храня към теб приятелски чувства, макар инстинктът за самосъхранение да ми подсказва, че тези чувства в случая могат само да ми напакостят. Същият този инстинкт ми подсказа необходимостта да изолирам твоя приятел. Можеш да не се безпокоиш, Нибон е в безопасност, но и да ми навреди, той вече не може. Що се отнася до мен – аз не съм човек. По-точно, човек съм, но в по-чист рафиниран вид. Очистен съм от всичко земно и животинско. Аз съм екстракт от всичко умствено и духовно, което е в човека. Перифразирайки известната мисъл, мога да кажа: човек съм, но всичко човешко ми е чуждо, ако под човешко се разбира съвкупността от дребни животински слабости, както обикновено е прието. Аз не съм материален в обикновения смисъл на думата. Както можа да се убедиш, за мен не съществуват онези страшни за хората прегради. Не се нуждая нито от въздух, нито от храна. Високата температура не е опасна за мен. Мога да се движа с каквато искам скорост – дори и със светлинната. Бих могъл

да кажа, че съм бог, но едно нещо ограничаваше досега могъществото ми – безсмъртието.

Андрей слушаше тирадата на Джордж със смесено чувство на отвращение и удивление. Пред него не стоеше побърканият Джордж, а побъркан призрак, приел по някакво чудо облика на Джордж. Значи, трябва да слуша и да се постарее да разбере в какво е жизнената сила на този призрак. Джордж продължаваше да философствува.

– От вчерашния ни разговор можах да установя онзи факт, който досега не беше вложен в паметта ми. Знаех, че безсмъртието се заключава в непрекъснато размножаване, в завладяване на нови пространства. Реших по-своему да използвам този биологичен принцип. Днес ти ще бъдеш свидетел, как оттук към всички краища на Космоса ще се отправят безсмъртни, неосезаеми и непобедими образи на Джордж. От малката планета Зеленият Превал ще направи първите си крачки великата цивилизация на неосезаемите. В завоеванието на Космоса ние ще надминем хората, нас не могат да ни спрат никакви материални прегради. Помъчи се да се успокоиш, иначе ще изолирам и теб.

Джордж се обърна и се оттегли в кулата си. Андрей влезе в къщичката, свали тежкия

и неудобен скафандър и седна до прозореца; Разглеждаше кулата, масивна и мрачна като статуя на дъвен идол, извисяваща се на фона на ясното небе, и мислеше как да се бори с Джордж. Какво може да усеща неосезаемият? Къде ли е уязвимото му място?

Андрей се мъчеше да разсъждава логично. Пречеше му току-що преживяното вълнение.

Значи Джордж не е Джордж, а някакъв призрак.

Но той има власт над материалните тела: командваше Джим, нападна Нибон. Да го хване, е невъзможно. Да го убие, не може. Но и той самият не може нито да хване, нито да убие. Той не е материален, в това е и силата, и слабостта му. По-рано Джордж имаше Джим, покорен робот-слуга, лаборант, помощник и приятел. Сега Джим е парализиран задълго. Значи, Джордж е лишен от материалните си ръце. И следователно е обезоръжен и беззащитен срещу такава материална единица като Андрей. Но може би Джордж има и други работи като Джим? Сторъки чудовища, автомати-еничари на новоизлюпилия се безплътен диктатор!

Още веднъж трябва всичко внимателно да премисли и прецени.

През това време Джордж отново се бе появил на двора пред къщата. Безплътният вече престана да се съобразява с присъствието на Андрей – все едно, той знаеше тайната му.

Джордж се появи направо от стената на кулата и увисна на няколко метра от земята. Махна с ръка на подалия се от прозореца Андрей. Ярко осветен от дневната светлина, той напомняше въжеиграч на циркова арена. Внезапно Джордж започна да се издува като балон, постепенно загуби човешкия облик и се превърна в огромно блестящо кълбо. Джордж изчезна, на мястото му висеше леко поклащаш се разноцветен глобус. По повърхността на глобуса непрекъснато се движеха надясно и наляво, нагоре и надолу в някакъв сложен танц бели, черни и цветни точки и петна.

После глобусът се сплеска, източни се и се превърна във вретено. То се спуска по средата и се появиха две кълба. Образуването им бе придружено със силно пращане, от антените на кулата се посипаха големи колкото юмуци искри. Двете кълба трептяха именяха очертанията си. Пак пращане и във въздуха увиснаха два нови Джорджовци. Изглежда, те много се зарадваха на раждането си. Призраците си стискаха ръце, удряха се по раменете и се

смееха. После и двата започнаха да се издуват и се превърнаха в пъстри кълба. След няколко секунди от тези кълба се появиха четири нови Джорджовци.

Ясно, помисли си Андрей. Призраците изпълняват програмата за завладяване на пространството. Джорджовците се размножават. Започва голямото настъпление на неосезаемите, невестествените Джорджовци.

Погледнете ги. Съвсем приличат на хора. Усмиват се, разхождат се. Но не си приказват, не чувам звукове.

Ех, вие, проклети сапунени мехури! Нима наистина искате да завладеете планетата, вселената, Космоса? Нима прекрасният свят ще бъде изпълнен с псевдоДжорджовци, с тези сенки на хора?

Я ги виж, правят гимнастика. Че защо му е на призрака спорт? Нима сатаната се нуждае от физкултура? Може би имат и чувства? Може би умеят и да плачат, да се влюбват? Може да са влюбени в своята идея за панджорджизма...

Но всички не са еднакви. Някои са толкова вдървени и неподвижни, че умствените им способности пораждат съмнения. Затова пък другите са самодоволни като конферансие. Ох, спукана ни е работата. Та те се плодят като инфузории.

Джорджовците ставаха все повече и повече. Кулата вече не се виждаше от тях и Андрей само по искрите на антените се досещаше, че интензивно се размножават. Пред лицето на Андрей се мяркаха гърбове, лица, кореми и крака на Джорджовци. Космонавтът виждаше как отделни призраци на групи от по три излитаха високо нагоре и там сякаш се стопяваха.

Отправят се към Космоса! Ами ако изведнъж се натъкнат на някакъв планетолет. Какво ли ще стане?

Андрей си представи невероятната бъркотия и усложнения, които щеше да предизвика в живота на космонавтите появата на Джорджовците в Космоса.

Не! Трябва да се бори с тези сапунени конквистадори! Трябва да ги унищожи.

Мозъкът му трескаво работеше. Къде е изходът? Къде е най-слабото място на неосезаемите? Къде е ахилесовата пета на тези призраци?

Щом това не е Джордж, а призрак с неговия облик, то къде, е тогава... самият Джордж? Къде е онова материално тяло, което се е движело, дишало и работело на планетата Зеления Превал?

Възможно е, разбира се, опитите на Джордж да са причинили някаква катастрофа, в резултат на която да е загинал

самият Джордж и да са се появили тези звуко-водо-газонепроницаеми изчадия. А може би...

Всъщност всичко е възможно, само проверката, експериментът ще даде истинския отговор.

Един от Джорджовците се отдели от групата призраци, долетя при Андрей и като провря главата си в стаята, запита:

– Е, какво е впечатлението?

И всички призраци във въздуха и по земята в хор повториха:

– Е, какво е впечатлението?

В това единство имаше нещо смешно.

– Тягостно! – каза Андрей, усмихвайки се криво.

– Какво има още да видиш! – многозначително намигна Джордж и се скри.

Заплашване ли бе това или самохвалство? Андрей изведнъж съвсем ясно разбра цялата нелепост на това, което ставаше пред очите му. То разклащаше, разколебаваше привичните представи и понятия. Даже за опитния космонавт, познал условността и ограничеността на земните понятия, това, което ставаше, бе прекалено нереално. Из въздуха се носеше тревожна неясност, предчувствие за нещо още по-нелепо.

И в същото време... Андрей не можеше точно да определи това усещане, но то подходеше най-добре на думата изкуствено. Прекалено неестествено изглеждаха Джорджовците-призраци на фона на виолетовото небе, в ярките лъчи на светлината, особено на този, който знаеше истинската им същност.

– Идиотска комедия – промърмори Андрей.

Искаше му се да потърка очи, да се събуди, да се отърве от този кошмарен сън.

Но нима можеше да остави Нибон, пък и Джордж... Какво ли е станало с него?

Трябва да отиде в кулата, механическите братя на Джим, ако има още такива, могат да бъдат парализирани за един миг. Няма от какво друго да се бои.

На вратата той се натъкна на два Джорджовци и смело премина през тях. Това не беше тъй просто. В призрака се проникваше лесно, той те всмукваше като тресавище, но и също като тресавище не пускаше жертвата си. Попаднал с лявата половина на тялото си в туловището на единия призрак, Андрей не можа да се измъкне, докато не се дръпна рязко назад. През втория Джордж премина тичешком. Хрумването му се оказа удачно – Андрей не

почувствува никакво съпротивление, само в очите му за миг блесна светкавица.

Изскочил на двора, Андрей се спря поразен. Цялото пространство между къщата и кулата бе запълнено с Джорджовци. Тълпата от призраци стигаше чак до хоризонта. Едни Джорджовци се носеха на малки групи над главите на другите, седящи долу на тревата. И макар че бяха все същите Джорджовци, с еднаквите куртки и панталони, вече доста поомръзнали на космонавта, Андрей долови в тях някаква промяна.

Направиха му впечатление неспокойните им, дори като че ли нервни движения. Призраците бяха възбудени и развълнувани от нещо. Едни отлитаха бързо в далечината, други, замръзнали в безпомощна неподвижност с разперени ръце, въртяха много бързо като пумпали глави. Всред тях се появи дете, или по-точно „микро-Джордж“. Това бе призрак, приличаш като две капки вода на големия Джордж – безупречно точен миниатюрен модел. Освен мъничкия Джордж Андрей различи в тълпата и няколко едри екземпляра.

Виж каква била работата! Сред призраците бяха започнали да се появяват титани и джуджета и, изглежда, отношенията им не бяха много добри. Андрей видя как

един голям Джордж се блъсна в един друг Джордж с обикновени размери и по-малкият, като се гърчеше конвулсивно, мъчейки се сякаш да се освободи, .се залепи за него. Андрей с изумление наблюдаваше как призрактъ пред очите му отслабна и изсъхна до размерите на едногодишно дете. Най-сетне Джордж големият, раздул се невероятно, отърси от дланта си Джордж-джуджето и, поклащайки се важно на огромните си крака-стълбове, се приближи към следващия Джордж, който изплашено се дръпна встрани.

Те се всмукват един друг. Ами къде остана идеята им за панджорджизма?

Призраците-гиганти скитаха сред събратята си като мамути в трева. Най-мощните от тях се групираха около кулата, сякаш с нея ги свързваха невидими вериги.

Колкото по-голям ставаше призрактъ, толкова по-лесно поглъщаше другите. Такъв призрак вече нямаше защо да се докосва до събратята си, той ги привличаше като магнит. Призраците-джуджета политаха във въздуха също като есенни листа, обрулени от буря. Те полепваха по гърба, главата, краката на титана и... изчезваха. А титаните растяха ли растяха. Някои от тях достигаха тридесет метра височина. Верижната реакция на взаимно поглъщане обхвана всички

Джорджовци. Във въздуха се изви буря, силният вятър събори Андрей. Сражението вече се пренесе между призраците-великани. Но това едва ли можеше да се нарече сражение. Андрей не бе в състояние да определи кои са нападателите и кои – отбраняващите се. На лицата и на едните, и на другите се бе изписало недоумение и смущение. Ето, един Джордж докосна със случайно движение друг Джордж, двата призрака се скопчиха – тряс! – и единият от тях изчезна, а другият се увеличи. На лицето на напълнелия в миг Джордж се изписа същото смущение, каквото имаше и на лицето на току-що погълнатия събрат.

Нямаше пламъци при сливането на великаните, но въздушната вълна на няколко пъти отхвърли Андрей, който се мъчеше да се прибере в къщичката на Джордж. Непрекъснатите светкавици, глухите удари – сякаш някой хвърляше чували с пясък от голяма височина, воят на вятъра, пукотевицата от съединяващите се Джорджовци, напомниха на Андрей изригване на Черния Титан.

„Бива си я тази курортна планетка“ – усмихна се саркастично космонавтът. Той се повдигна на лакти, за да пълзи, но в този миг плазменият автомат „слънчев лъч“ се изхлузи от шията му и се понесе към кулата.

Там, до кулата стоеше последният Джордж. Макар че по-правилно е да се каже – кулата на Корин стоеше до този Джордж, тъй като тя достигаше малко над коленете му.

Злият дух от бутилката на багдадския крадец!

Отначало „слънчевият лъч“ се потътри бавно, закачайки с цевта си неравната почва, после се преобърна и влезе в обувката на Джордж, също тъй както се вмъкваша там Джорджовците-джуджета. Заедно с него там изчезна и огромният камък, който стоеше до входа на владенията на Джордж.

Андрей видя, че всички сравнително неголеми предмети, намиращи се наблизо до този Джордж, изчезват в обувката. Към призрака хвърчаха камъни, хартия, из въздуха се носеха стръкчета трева и листа, около гигантските обувки закръжи облак сив прах; всичко, което не бе закрепено, приковано, завързано, се движеше към великана. Изглеждаше, че действа като огромна прахосмукачка, всмуквайки в себе си боклуци, прах, пясък и камъни.

„Дали няма да дойде и до мен ред“ – помисли си Андрей. Опасенията му се потвърдиха. Джордж направи една крачка напред и в същия миг като че ли облак от небесата се сгромоляса върху Андрей. Измляскване, червени, сини, жълти искри и

могъщ тласък повдигна Андрей над земята. После го преобърна и понесе нагоре с краката по невидима спирала. Космонавтът плуваше в разноцветна мъгла. Състоянието му напомняше донякъде претоварване. Силна тежест притисна тялото му. Кръвта трескаво биеше в слепоочията. Беше горещо.

Достигнал невидимата горна точка, космонавтът плавно се спусна надолу и после започна отново да се издига по спиралата. Постепенно Андрей свикна с необикновената обстановка. Той разбра, че се върти вътре в призрака. Край него се носеха всички предмети, погълнати от Джордж. Андрей на няколко пъти усети ударите и тласъците им. Огромното количество прах, изпълнило Джордж, му пречеше да диша. Андрей кихаше и ругаше, но колкото и да се дърпаше, не можа да измени положението си. Могъщата сила го въртеше вътре в Джордж също тъй леко, както и цялата всмукана от Джордж смет.

Особено му досаждаше камъкът. Камъкът се въртеше някъде наблизо и при резките извивки на спиралата се движеше по-бързо от космонавта, като го удряше болезнено ту в рамото, ту в гърдите. Спукана му е работата. Андрей се задъхваше от задухата и жегата. Тялото му, стегнато сякаш в невидими

гумени бинтове, пареше. Носът, ушите и очите му се напълниха с прах. Андрей нищо не виждаше в обкръжаващото го млечно желе. Приближаването на всеки предмет се отбелязваше с избухване на сноп ярки искри. Камъкът с тъпа методичност продължаваше да удря Андрей. Ядосан, космонавтът вкопчи ръце в него и изведнъж почувствува, че изкачването престана. Отначало той се завъртя бързо, а после се плъзна надолу по много полегата спирала. Зарадван, Андрей пусна камъка и падна. Сладък, чист въздух нахлу в дробовете му.

Потърка сълзящите си очи и видя, че лежи засипан с прах, хартия и всякаква смет върху купчина боклук пред кулата. Джордж-призракът го нямаше. Дворът бе пуст.

Андрей се измъкна от купчината, прибра „слънчевия лъч“ и се запъти към кулата. За него не представляваше никаква трудност да изреже вратата. Влезе в кулата.

Вътре той чу приглушено, едва доловимо бръмчене, приличащо на хъркане на смазано животно. Работеше кибернетичният мозък. Миришеше на изгоряло. Някъде бе прегоряла изолацията.

Стиснал в ръка автомата, Андрей влезе в асансьора, но колкото и да натискаше копчето, кабината не помръдваше.

„Ще трябва да се изкатери с ръце“ – помисли си Андрей, разглеждайки провисналото над асансьора стоманено въже. Космонавтът подскочи и улови с ръце въжето. Тънките телчета се впиха като игли в дланите му. Опирайки се с крака в стената, Андрей запълзя бавно нагоре. Изкачването не беше толкова трудно, но го гнетеше зловещото мълчание.

Най-после Андрей се озова горе, на площадката на главния пулт. От отвора, откъдето се появяваше Джим, се виеха леки кълба дим. Андрей надзърна, но нищо не видя, пречеше му димът.

Рисковано беше да се спусне там, но все пак Андрей се вмъкна в шахтата и заслиза надолу, опирайки се с крака и гръб в отсрещните стени на асансьора. Долу той напипа вратичка, приличаща на илюминатор. Изранените му пръсти трудно усещаха грапавите главички на нитовете. Опита да отвори люка с рамото си, но не успя. Тогава Андрей изряза голям отвор. Металната плоча падна с грохот и сноп ярка светлина заслепи за миг Андрей.

Той разбра, че е попаднал в сърцето на лабораторията на Корин. Голямата стая бе изпълнена със сложни апарати. Многобройни угаснали екрани го гледаха строго. До средата на стаята се издигаше съоръжение,

обвито в пламъци: нещо като трон или електрически стол, покрит с прозрачен яйцевиден похлупак. Димът му пречеше да разгледа отделните части на апарата.

Внезапно човешки вик накара Андрей да трепне.

– Насам! Насам! Андрей, насам!

Андрей позна гласа на Нибон. В дъното на стаята зад една врата с решетки стоеше и викаше Нибон. Андрей се спусна към него и след няколко секунди приятелите се прегърнаха.

– Вече мислех, че е свършено с нас! – усмихвайки се, каза Нибон и обръщайки се назад, викна: – Хайде, излизай! Сега той ще ти даде да разбереш.

На прага застана Джордж. Андрей погледна подигравателно призрака (на ръст колкото обикновен Джордж), скочи върху него и изведнъж изохка от болка. Стори му се, че от удара в главата е извил шията си.

Призракът твърд и тежък като чувал сачми, лежеше по гръб, риташе с крака и от устата му изригваха стонове и проклетия.

– Джордж! Джо! – викна Андрей.

Пред него бе предишният Корин, осезаемият, слаб и весел земен човек. Неочаквано глупави сълзи се появиха на очите на космонавта.

– Добре – каза Андрей със сподавен глас, – после ще ми обясниш, а сега да се измъкваме оттук, докато не сме изгорели.

И ето ги и тримата на покрива на кориновата къщичка. Андрей току опипваше Корин.

– Надявам се, че повече няма да се превъплъщаваш? – с тревога и насмешка запита Андрей.

– Не, мили мой, не! Не ме бива за бог. Високите постове в рая вече са разграбени, а не ми се ще да работя като извънщатен ангел.

– Неосезаемият Джордж претендираше по-скоро за ролята на дявол – забеляза Нибон.

– Да, вярно – съгласи се Джордж, – но чуйте как стана всичко.

Джордж огледа със замечтан поглед притъмнялото небе. На планетката Зеления Превал настъпваше нощта.

– Глупави сме, братлета – замислено каза той. – Още сме много глупави. Не можем да предвидим и най-близките последици на делата си. Още много неща не можем и не знаем. Как започна историята на Неосезаемия, свидетели на която бяхте?

– Не само свидетели, но и потърпевши – забеляза Нибон.

– И тъй, как започна всичко това? Отначало имаше мисъл и тази мисъл беше проста. Изразявах я с една дума – „стереотелевизия“. За обикновения телевизор е нужен екран от определен материал. На такъв екран електронният лъч рисува изображението. А защо да не се използва за екран пространството? –

помислих си аз. Ако успеем да предадем изображението в пространството, то ще получим обемна представа за предавания обект. Но с обикновеното пространство нищо не се получаваше. Колкото и да си блъсках главата, все не успях.

(Краят в следващия брой)

Сфероидът

Научно-фантастичен разказ

Артур Порджис

Много отдавна, когато по нашата планета още бродеха странни чудовища, изследователският звезден кораб ИЛКОР, от чужда звезда, кацна на Канадските скали. Това беше неговото последно пътуване и от него на нашата Земя остана Нещо. Какво беше това безмилостно Нещо, от което на Джим Ируин се струваше, че никога не ще се отърве?

Корабът ИЛКОР вече бе навлязъл в своя междузвезден път над орбитата на Плутон, когато главният помощник тревожно съобщи на капитана:

– Неприятно ми е да ви докладвам – с безпокойство каза той, – че поради невнимание на техника един сфероид тип Н-9 е бил забравен на третата планета заедно с онова, което е подбрал.

Капитанът смаяно отвори очи, но когато заговори, гласът му беше спокоен.

– Каква беше настройката на сфероида?

– За максимален радиус от 45 километра и 80 килограма, плюс-минус 15.

Настъпи няколкосекундна тишина. След това капитанът каза:

– Не можем да променяме курса сега. След няколко седмици ще се върнем обратно и тогава ще приберем сфероида. Вие ще проследите – студено заяви той – виновникът да бъде наказан.

Но поради една или друга причина ИЛКОР не се завърна. А на Земята беше времето на рептилиите...

Двамата мъже бяха разтворили вече багажа и Джим Ируин гледаше как Уолт се качва в малкия хидроплан. Той му махна.

– Не забравяй да изпратиш писмото на жена ми.

– В минутата, в която кацна – отвърна Уолт Ленъд, пускайки мотора. – А ти ни намери малко уран. Едно находище е точно онова, от което се нуждае Сели. Прилично състояние за твоя син и за нея, а?... Белите му зъби блеснаха в усмивка. – И недей си пъха носа при някоя гризли. Застрелвай ги, но не се мъчи да ги уплашиш.

Джими почувствува неприятна тръпка, когато самолетът излетя от леденото, синьо езеро. За три седмици той ще бъде изолиран в тази самотна долина на Канадските скали.

Ако по някаква причина самолетът не се завърне, той сигурно ще умре. Дори и да има достатъчно храна, никой не може да пресече заледените върхове и да си проправи път пешком през стотиците километри дива, планинска страна. Но, разбира се, Уолт Ленъд ще се върне навреме и само от Джим зависеше тяхната експедиция да се превърне в успех. Да работи тогава и без мрачни предчувствия!...

Със сръчността на опитен дървар той построи колиба под прикритието на една издадена скала. За тези три летни седмици нищо по-солидно не беше нужно. Потейки се под силното утринно слънце, той натрупа под скалата всичкия си багаж – добре покрит с непромокаем брезент и запазен от едрите животни. Всичко без динамита. Него Джим обви грижливо против влагата и го скри на двеста метра настрана. Само някой луд прави леглото си близо до сандък с динамит.

Първите две седмици си отидоха твърде бързо без някаква окуражителна находка. Беше останал още само един шанс и време точно достатъчно, за да го използва. И рано една сутрин, към края на тази трета седмица. Джим Ируин се приготвяше за последната си експедиция в североизточната част на долината – област, която още не беше посетил.

Той взе Гайгер-мюлеровия брояч и надяна слушалките, обърнати, за да щади слуха си от обичайното прашене. След това метна на рамо пушката и тръгна, заричайки се да не изпуска последния си шанс. Тежката пушка. калибър девет милиметра, беше сериозен товар, но грамадните мечки на Канада – гризли – бяха не малка опасност и трудно се убиваха. Той беше вече стрелял върху две, но едрите мечки изчезваха много бързо. А оръжието се беше показало твърде полезно в някои рисковани случаи, въпреки че истинска стрелба бе избягната.

Шестмилиметровият пистолет той остави в колибата.

Ясният, леден въздух, блестящото слънце върху синьо-белите ледени полета и опияняващата миризма на лято радваха сърцето му. Затова той си подсвиркуваше при тръгването напук на лошото си щастие като търсач. Възнамеряваше за един ден да стигне новата област, да прекара там около тридесет и шест часа, за да я изследва, и да се завърне навреме в лагера, за да посрещне самолета следобед. С изключение на неприкосновения пакет, той не взе нито храна, нито вода. Достатъчно лесно можеше да убие някой заек, а потоците бяха пълни с пъстърва.

Цялата сутрин Джим вървя, надявайки се на успех всеки път, когато броячът изтракваше. Но тракането все замираще. Долината не съдържаше нищо радиоактивно от значение, само следи. Очевидно бяха избрали неподходящо място. Джим не беше вече весел. Те отчаяно се нуждаеха от една находка, особено Уолт. Пък и собствената му жена, Сели, на която предстоеше да стане майка. Но все още оставаше един шанс. Той ще направи всичко възможно в тези последни тридесет и шест часа – ако трябва, и цяла нощ няма да спи.

Слънцето беше вече високо и стомахът му подсказваше, че е време за обяд. Реши да извади въдицата и да полови риба в потока. Заобиколи тревист хълм и изведнъж се изправи пред гледка, която го накара да се спре вкаменен на място. Пред него като в някаква гигантска касапница лежаха най-различни животински тела, подредени правилно в три реда. Те се простираха почти докъдето видят очите. И какви животни... Най-близките до него бяха обикновен елен, мечка, пума и планински овен – явно по едно от всеки вид. Но по-нататък се виждаха странни, космати тела. А зад тях – страшна колекция от гущери. Позна изведнъж един от тях, на другия край на реда. Имаше подобен, но по-голям екземпляр в музея у тях. Без

съмнение това беше малък стегозавър, не по-голям от пони.

Поразен, Джим вървеше надолу по редицата, наблюдавайки чудната изложба. Като погледна по-отблизо един мръсен, жълт гущер, той забеляза, че клепачът му потрепва. И тогава разбра истината. Животните не бяха мъртви, а само парализирани и съхранени. Студена пот изби по челото му. Колко време имаше, откакто стегозаврите са бродили из тази долина?

Изведнъж той откри друго интересно нещо: животните имаха приблизително еднаква големина. Никъде например нямаше нито един от грамадните гущери. Нямаше мамонт. Всеки вид бе приблизително от големината на средна овца. Той размишляваше върху този странен факт, когато храстите зад него изшумоляха. Джим бързо се обърна.

Отначало му се стори, че наполовина пълна с живак кожена торба се е търкулнала на поляната. Защото странният предмет се движеше по същия мек и тромав начин, по който се търкаля изпълнен с течност мях. Но това не беше кожа и сигурно не бе изпълнено с живак. По повърхността на сфероида личаха отворителни грамадни брадавици. Но когато дойде по-близо, Джим разбра, че това са краищата на някакъв загадъчен

механизъм. От всяка брадавица се подаваше метална пръчка, завършваща с разширение, което имаше формата на оптична леща. Пръчките се дръпваха навътре една след друга при търкалянето на сфероида, който се движеше срещу човека със скорост от седем-осем километра в час. И от неговото целенасочено приближаване Джим разбра, че той иска да прибави и него към колекцията от мъртво-живи образци...

С едно възклицание Джим отскочи няколко крачки назад и вдигна пушката. Сфероидът беше на около тридесет крачки, но неотклонно приближаваше. Това равномерно приближаване беше по-ужасяващо от внезапната атака на някой звяр. Джим внимателно се прицели в грамадното кълбо, което представляваше прекрасна мишена под блестящото следобедно слънце. Мрачна усмивка се плъзна по устните му, когато натискаше спусъка. Той знаеше какво може да направи дванадесетграмовият брониран куршум при скорост деветстотин метра в секунда. При такова близко разстояние вероятно той ще пръсне отвратителното кълбо на парчета.

Бам... Познатият удар на приклада в рамото. Фий-й... Свистенето на един рикошет. Джим зяпна от учудване, но нямаше никакво съмнение. На по-малко от двадесет

метра куршум от такова тежкокалибрено оръжие се плъзна по повърхността на сфероида.

Джим трескаво дръпна затвора. Стреля още два пъти и разбра, че е безполезно. Когато сфероидът беше на около шест стъпки от него, той съзря да се подават от брадавичните изпъкналости чифт пръстоподобни израстъци. Те държаха кухо, подобно на жило острие, от което капеше зеленикава течност. Човекът се обърна и побягна...

Джим Ируин тежеше точно седемдесет и пет килограма. Беше доста лесно да избяга напред. Изглежда сфероидът не можеше да увеличи скоростта си. Но Джим не си правеше илюзии. Равномерният темп от седем километра на час беше нещо, което никое живо същество на Земята не можеше да издържи повече от няколко часа. Не след дълго, както Джим предполагаше, преследването животно или се е обръщало да атакува своя преследвач, или обезсилено се е оставяло да стане нова разновидност от страхотната колекция. Само птиците бяха в безопасност. Но за кого беше тази колекция? И защо? Защо?...

Както тичаше, Джим започна да хвърля някои от вещите, които носеше. Той поглеждаше залязващото слънце и потреперваше пред

идващата нощ. Колебаеше се за пушката. Тя се беше оказала безполезна срещу сфероида, а всеки излишен килограм при това ужасно преследване намаляваше шансовете му за спасение. Логиката му твърдеше, че не е позор да хвърли пушката. Но интуицията му подсказваше да пази оръжието до края. Когато тежестта ѝ започна да му пречи да поддържа необходимата скорост, пушката ще бъде захвърлена. Но засега той я преметна през рамо. Гайгеровият брояч беше вече оставил върху плоската скала, през която мина.

Едно беше сигурно – това няма да бъде бягството на уплашен заек, а отстъпление с бой и той ще опита всеки трик, който богатият му опит ще подскаже, за да спаси живота си. Дишайки дълбоко и отмерено, той тичаше, като внимаваше за всичко, което би могло да му помогне в тази главозамайваща гонитба. За щастие наоколо почти нямаше храсти или гора, които да му попречат да се движи по права линия.

Изведнъж Джим видя нещо, което го накара да забави крачки. Това беше огромна, надвиснала над пътеката канара, в която той откри нови възможности. Скочи на ръба и погледна назад към зелената долина. Следобедното слънце хвърляше дълги сенки, но беше лесно да се забележи

преследвачът-сфероид, който се търкаляше по следите му. Джим наблюдаваше кълбото с тревога. Въпреки че на повечето места следите на човека не вървяха по най-добрия път, сфероидът следеше точно следите на жертвата си. Предимствата от този факт бяха големи, но Джим имаше не повече от двадесет минути, за да изпълни плана си. Като влачеше нарочно краката си. Джим направи ясна следа точно под канарата. След като я отмина на около десет метра, той се върна обратно по собствените си стъпки и след това изведнъж отскочи настрана от следите си зад надвисналата канара. Като изкара големия си нож, той започна трескаво да копае основата ѝ. Всеки няколко секунди той опитваше да бутне канарата с рамо. Накрая скалата подаде. Едва прибра ножа и залегна зад нея, когато кълбото се показа по неговите следи.

Джим наблюдаваше сивия сфероид, който се движеше срещу него, и сърцето му биеше лудо. Кълбото не изменяше техниката си. Следвайки следите му, загадъчната сфера премина точно под огромната канара. В този момент Ируин издаде див вик и като хвърли цялата си тежест върху балансираната скала, катурна я върху кълбото. Пет тона камък падна от дванадесет стъпки височина.

Джим скочи долу. Сега стоеше и наблюдаваше огромната скала.

– На... – ритна скалата той, – порадвай се на себе си в ада, откъдето вероятно си дошъл.

Но изведнъж той отскочи назад с разширени очи. Скалата се движеше. Още докато я гледаше, една сива гънка бавно се подаде под близкия ръб. С отчаян вик Джим Ируин се спусна да бяга. Той измина цял километър надолу по следите, след това се спря и погледна назад. В далечината смътно се виждаше една тъмна точка, която се отдалечаваше от падналата скала. Кълбото напредваше все така бавно и постоянно, както преди. И по посока към него. Джим тежко се отпусна на земята и хвана главата си с изранените си и мръсни ръце.

Но отчаянието му не трая дълго. Все пак той беше спечелил двадесет минути почивка. Както лежеше, той извади плоският неприкосновен пакет и бързо изяде няколко парчета сушено месо, бисквити и шоколад. Няколко глътки ледена вода от един поток и той беше готов да продължи фантастичната борба. Но най-напред глътна една от трите таблетки бензидрин, които носеше за случай на телесно изтощение. Когато кълбото беше на около десет минути от него, той отново

побягна с почти напълно възстановен кураж и сили.

След около петнадесет минути Джим достигна до отвесната скала, висока тридесетина стъпки. Ако успееше да се изкачи на този малък връх, сфероидът сигурно трябваше да направи обиколка и това щеше да му даде възможност да спечели малко време. Той погледна към слънцето. Огромно и червено то вече докосваше хоризонта. Трябваше да бърза. Джим не беше алпинист, но знаеше основните правила. Като използваше всеки процеп, грапавина и малки ръбове, той намери път по отвесния склон. Тъкмо стигна върха, когато кълбото достигна основата на скалата. Джим знаеше много добре, че трябва веднага да тръгне, за да се възползува от малкото останали минути дневна светлина. Всяка спечелена секунда имаше голяма цена. Но любопитството и надеждата го накараха да чака. Каза си, че в момента, в който неговият преследвач започне да заобикаля, бързо ще избяга. Освен това сфероидът би могъл да изостави преследването и тогава Джим би пренощувал направо на скалата.

Да спи. Тялото му копнееше за това.

Но кълбото не се върна. То се поколеба за миг под скалата, после няколко от

брадавиците му се отвориха и оттам се подадоха металически пръти. Един от тях, снабден с лещи, се протегна във въздуха. Джим се отдръпна твърде късно – лещите бяха хванали неговия образ на скалния връх. Той се изруга за глупостта си. Веднага след това металическите пръсти се прибраха и от една друга брадавица, право към човека се протегна тънка, ярко червена в светлината на залязващото слънце пръчка. Докато вкаменен Джим я наблюдаваше, нейният закривен като кука край се впи във върха на скалата почти под носа му. В същия момент кълбото я дръпна, увисна на нея и като я прибираще бавно, започна да се изкачва нагоре. Джим скочи на крака, отдръпна се назад и с гневно проклетие се приготви да ритне куката. Но веднага се отказа. Не беше разумно да позволява която и да е част от тялото му да влезе в контакт с опасните оръдия на сфероида. Вместо това той грабна един сух клон и промъквайки единия му край под куката, се опита като с лост да я отмести.

Блесна синя светкавица и дори през сухата дървесина Джим почувствува вълната, която пречупи края на пръчката. С мъчителна гримаса той изпусна овъгленото дърво и разтривайки вцепенените си пръсти, отстъпи няколко крачки назад. За един момент той се поколеба с намерение да

побегне отново, но след това с мрачна усмивка свали от рамо пушката. Той знаеше, че не напразно беше носил тази пушка през целия мъчителен път. Сега сфероидът беше в негови ръце. Той коленичи, прицели се и стреля. Зачу се тежък тътен от падането на кълбото. Джим извика. Куршумът бе направил повече; отколкото той очакваше. Не само бе отхвърлил металическия нокът, но и беше направил широк пролом в скалния връх. Щеше да бъде много трудно за сфероида да използва отново тази част на скалата.

Той погледна надолу. Наистина кълбото беше на дъното. Джим Ируин се усмихна. Ако проклетата сфера протегнеше нова и нова кука към върха на скалата, той и тях ще разбие. Имаше достатъчно патрони в джоба си и луната скоро щеше да изгрее и да даде достатъчно светлина. Освен това сфероидът проявяваше достатъчно интелигентност и не би продължил една такава безполезна борба. Рано или късно той ще трябва да се върне. И тогава може би нощта ще му помогне да скрие следите си.

Но... дъхът на Джим внезапно спря. Очите му се напълниха със сълзи. Защото долу, в призрачната светлина, от кълбото се подаваха едновременно три снабдени с куки пръчки. Те бавно се вцепиха в скалния връх

на разстояние от около четири стъпки една от друга. Джим Ируин свали пушката от рамото. Първият изстрел попадна точно и изби лявата кука. Вторият изстрел също беше толкова точен и отхвърли средната кука. Но докато се извъръщаше, за да се прицели в третата, Джим видя, че това беше безнадеждно – първата кука беше отново на мястото си. Нямаше значение колко добре щеше да стреля – една от пръчките винаги щеше да бъде закачена за скалата и да тегли кълбото нагоре.

Джим окачи вече безполезната пушка на клона на някакво близко дърво и побягна в мрака. Докато тичаше, мислеше усилено. А сега? Къде отиваше той? Какво би могъл да направи? Съществува ли сила, която би могла да спре проклетият предмет зад него?

Тогава си спомни за динамита.

Като измени посоката, умореният човек се насочи към своя лагер край езерото. Над него блестяха звездите, показвайки му пътя. Джим загуби всякаква представа за време. Той тичаше и тичаше и през цялото време можеше да чуе кълбото близо зад себе си. Близо...

Скоро след изгрева на слънцето Джим Ируин достигна езерото. Пот обливаше тялото му и дрехите му бяха съвсем мокри. Той се олюляваше и почти падаше, но видът

на динамита му вля нови сили. Обмисли внимателно какво да прави. Да постави фитил? Но скоростта на горенето на фитила не беше постоянна и ще бъде невъзможно възпламеняването да се предвиди с абсолютна точност. А експлозията трябваше да стане в момента, когато сфероидът преминава върху динамита. Джим трескаво се огледа и видя пистолета на мястото, където го беше оставил в колибата.

Отпадналите му очи пламнаха. С трескава бързина той грабна изпълнения наполовина сандък и изсипа всичките останали капсули между динамитните патрони. След това внимателно постави сандъка върху пораншените си следи на около двадесет метра от един голям камък. Имаше известен риск – динамитът можеше да избухне всеки момент – но това нямаше значение. Джим би предпочел да бъде разкъсан на парчета, отколкото да свърши жив, но парализиран в отвратителната месарница на кълбото.

Едва бе залегнал зад камъка, когато неговият преследвач се появи върху малкия склон на около петстотин метра назад. Джим се притисна към земята. Пред него между скалите се намираше вертикална цепнатина. „Това ми и трябваше“ – помисли той. Можеше да се прицели през цепнатината в динамита и в същото време да бъде защитен

от експлозията. Ако, разбира се, това беше някаква защита при избухването на динамита само на някакви си двадесет метра... Той се просна по корем, като наблюдаваше приближаващото се кълбо.

Джим се чувствуваше съвсем изтощен. Кога за последен път беше спал? От часове насам той за пръв път лягаше. Часове?... Хо!... Това бяха дни!... Цялото тяло го болеше. С гърба си чувствуваше утринното слънце и това го правеше сънлив... Но не!... Ако се поддаде, ако заспи сега. Джим Ируин ще отиде в ужасяващата колекция на кълбото. Пръстите му се свиха около пистолета. Остана буден. Ако загуби – ако сфероидът не бъде спрял от експлозията, – все пак ще му остане време да пусне един куршум през главата си. Погледът му се плъзна надолу към пистолета и след това напред към сандъка с динамит. Ако съгласува всичко както трябва, кълбото ще бъде разбито. Той се отпусна малко и погледна наоколо. Някаква птичка пееше горе из дърветата, в езерото плесна риба.

Изведнъж изтръпна. Проклятие!... Сега ли именно трябваше да се появи тази гризли!... Огромната мечка душеше внимателно сандъка с динамит и глухо изръмжа. Ируин спря да диша. Само едно докосване можеше да възпламени капсулите... Но мечката

вдигна главата си от сандъка. Малките й очички се спряха на търкалящия се сфероид, който вече беше на около четиридесет метра. Джим Ируин се усмихна. Докато не беше срещнал кълбото. мечките гризли бяха единственото нещо, от което някога се беше страхувал. И сега той наблюдаваше най-страшните си врагове, изправени един срещу друг.

На около шест стъпки от мечката кълбото спря. Мечката се изправи на задните си крака. Страшните зъби ослепително блеснаха между червените й устни. Деловитото кълбо се опита да я заобиколи. Но мечката с ръмжене се хвърли срещу него. Страшната й лапа с черни, остри като коса нокти, се стовари върху кълбото. Такъв удар можеше да убие носорог. Кълбото бе отхвърлено близо метър назад. То спря за миг и след това отново тръгна напред, без да се интересува от мечката. Но господарят на горите не беше удовлетворен. Със светкавична бързина мечката се обърна и застанала пред кълбото, го сграбчи. Мощните лапи го притискаха, страшните челюсти се склучиха върху сивата повърхност. Ируин полудял, се изправи.

– Смачкай го!... Разбий го!... – завика дрезгаво той. Но изведнъж върху сивата повърхност на кълбото блесна ярък метал. Грамадната мечка мъчително измуча и падна

на земята с прерязано гърло. Джим Ируин видя кървавото острие да се прибира в сивия сфероид, който отново, както преди, се затъркаля напред по следите на човека.

Джим грабна пистолета. Много спокойно и внимателно се прицели в динамита и дръпна спусъка. Той чу първо шума. След това гигантски ръце го вдигнаха от мястото му и пак го оставиха. Той падна тежко, заболя го, но това не го интересуваше. Птиците бяха замлъкнали. Чу се тътен от нещо, тежко падащо на тревата на няколко метра от него. След това стана тихо. Тялото му още го болеше. Той повдигна замътената си глава и видя... една голяма димяща дупка в земята. Видя също и сфероида. Той беше под една висока ела на около тридесетина метра и изглеждаше сивобял от полепналия по повърхността му скален прах.

Докато го гледаше, сфероидът се затъркаля срещу него. Джим потърси с ръка наоколо пистолета си. Нямахше го. Беше го изпуснал някъде далеч от себе си. Кълбото беше вече на една стъпка от него и Ируин затвори очи. Той почувствува студени металически пръсти, които го докосваха, хващаха, повдигаха. Тялото му беше вдигнато във въздуха, повъртяно насам и натам. Изтръпнал, той очакваше отвратителната спринцовка със зеленикавата

течност. Жълтата муцуна на един гущер с трепкащи клепащи застава пред очите му...

Бавно сфероидът го постави обратно на земята. Когато няколко секунди след това той отвори очи, кълбото се търкаляше назад. Гледайки го да си отива, Джим глухо изрида. Това беше може би няколко секунди, преди да чуе мотора на хидроплана. Той отвори очи и видя надвесения над него Уолт Ленъд. По-късно, в самолета, на пет хиляди метра над долината Уолт внезапно се усмихна, хлопна Джим по рамото и извика:

– Слушай. Джим. какво ще кажеш, да грабнем няколко от тези праисторически или как ги наричаш там гущери, когато онзи валчест музеен пазач го няма, а?..... Както казваш, учените ще дадат маса пари...

Очите на Джим светнаха.

– Това е идея – съгласи се той. След това продължи горчиво: – Аз можех по същия начин да лежа сега там. Но проклетият предмет изобщо не ме пожела. Като че само искаше да ме пита колко съм платил за стария си костюм... Просто ме пипна и си отиде. А как бягах...

– Да – съгласи се Уолт. – Това е проклета загадка. Аз се възхищавам от твоята издръжливост, Джим. И като погледна изтощеното лице на приятеля си,добави: – Това нощно бягане доста ти струва. Отслабнал си поне с пет килограма...

Не оставящият следа

Научно-фантастичен разказ

М. Емцов и Е. Парнов

Резюме от миналите броеве

Космонавтите Нибон и Андрей се отбиват на планетата Зеления Превал, където живее самотно биофизикът Джордж Корин, приятел на Андрей. Поведението на Джордж е странно: той е любезен, но избягва всякакъв физически допир с тях. Двамата космонавти отдават странностите в поведението на Джордж на самотата, но когато виждат, че той тича из степта, без краката му да докосват тревата, и преминава през стени и затворени врати разбират, че това не е същият Корин, когото Андрей познава. Те влизат в лабораторията, където Нибон неочаквано изчезва. Андрей отива в ракетата да се подготви за борба с безплътния образ на Карин и с неговия верен помощник – робота Джими. Той облича космичния си скафандър, взема плазмения пистолет „слънчев лъч“ и специално радио-устройство за борба с робота. Андрей успява да парализира Джими, с което лишава призрака от материалните му ръце. Срещу безплътния обаче не може да се бори.

В изпълнение на програмата си за изследване на Космоса от неосезаемите, призраците започват да се делят. Дворът пред кулата се

изпълва с псевдо-Джорджовци. Но много скоро те започват взаимно да се поглъщат. Появяват се Джорджовци-гиганти и Джорджовци-джуджета. Накрая остава само един Джордж-исполин, който всмуква в себе си всички околни предмети и самия Андрей. Неочаквано призракт-исполин изчезва. Андрей взема „слънчевия лъч“ и отива в лабораторията да търси Нибон. През шахтата той се спуска в центъра на Кориновата лаборатория. Там открива невредими Нибон и истинския Джордж. Помещението е обхванато от пламъци, тримата бързо изливат от горящото помещение.

Тогавя дойдох до извода, че изглежда, все пак е нужен екран. Но особен екран.

В случая ми помогна едно явление. Вие сте чували, разбира се, за сферичното пространство и за изкривяване на пространството под влияние на големите маси?

Успях да създам генератор за изкривяване на пространството. Мощното гравитационно поле, получавано във вакуумен ускорител, има забележителни, съвсем нови свойства. Колкото е по-голяма силата на гравитацията,

толкова по-силно се изкривява пространството. Когато изкривяването достигне максимална величина, пространството сякаш се свива, самозатваря се. Образува се кълбовидно гравитационно поле, което с нищо не се проявява. Но попадналият в него човек чувствава значително увеличаване на тежестта. Това увеличение на гравитацията притисна главата ти, Андрей, когато тя потъна в гърдите на неосезаемия Джордж. Същите гравитационни, сили те въртяха и вътре в Джорджа-гигант.

Освен това такова гаус-пространство, аз го наричам ГП, е съвършено непрозрачно. Светлинните лъчи не могат да се измъкнат навън и се движат вътре в него по кръгова орбита, като в затвор.

Затова пък светлината, попаднала на повърхността на такова кълбо, се отразява добре и то се вижда от страничния наблюдател. Веднъж възникнало, ГП не загива, докато не се прекрати енергетичното захранване. То може да се движи в обикновеното пространство практически с всякаква скорост, включително и със светлинната. Изменяйки силата на полето, можем да разширяваме или да свиваме ГП също като плондер на футболна топка.

Как ликувах, когато получих сферичното гаус-пространство. Ето тук, пред кулата ми висеше голямото бяло кълбо – потенциалният екран на бъдещата обемна телевизия. Всяка сутрин, като минавах край него, го поздравявах. Можех ли да си представя докъде ще ме доведат криволическите пътища на изобретателя!

Дълго опитвах да предам на пространството формата на предавания предмет. Успях да постигна това, когато създадох специална камера за телевизионно предаване. Видяхте ли яйцевидния похлупак в лабораторията ми? Това е камерата. Сега тя е силно обгоряла, но може да се поправи.

Човекът или предметът се затварят в камерата. Електронните лъчи, насочени от всички страни към човека, опипват всяка извивка, всяка гънка на дрехата. Информацията за размерите и формата на обекта се предава във вид на определени импулси на гаус-генератора, който изкривява пространството според тази информация.

По такъв начин един прекрасен ден аз получих своя отпечатък, ако щете, своето копие в пространството... Пред кулата висеше вече не кълбо, а Джордж, издялан сякаш от мрамор.

– Почакай – викна Нибон. – А тоновете? Та ти имаше съвсем естествен цвят? Помня отлично бузите ти, очите ти.

– Вярно, но това стана доста по-късно. Отначало Джордж-призракът беше млечнобял. С помощта на гаус-генератора аз карах изображението да се мръщи и гримасничи по мое желание. Признавам, това ми доставяше голяма радост. Нищожните изменения в мощността на излъчването караха изображението да се криви по най-дивашки начин. Много лесно се управляваше този призрак. Нищо не ми струваше да извия ръцете му над главата и в тази поза да го пусна да тича по полето на ръце. После ми омръзна да управлявам движенията на Джордж-призрака и възложих това на кибернетичния мозък, който получих от Управлението на резервите. Трябва да кажа, че това е изключително силна кибернетична машина. Монтирах я цялата в кулата и я приспособих за своите цели. И след около три седмици Големият Кибер, така наричах кибернетичния мозък, вече прекрасно работеше с гаус-генератора и управляваше всичките движения на „призрака“ по-добре от мен. Разбира се, аз трябваше предварително да натъпча кибера с всевъзможни сведения за човешките движения. Но стереоизображението вече се управляваше

много по-лесно. Даваш команда „валс“ и призракът старателно изпълнява валс. С една дума в това отношение постигнах голямо съвършенство. Когато мен ме нямаше в кабината, Големият Кибер сам „измисляше“ команди и управляваше „призрака“.

Всичко вървеше добре, само белият цвят на изображението започна да ме дразни. Но дълго не можех нищо да измисля, докато не се заех да изуча структурата на гаус-пространството. Успях да установя, че плътността на гравитацията по повърхността на Кълбото може да се мени заедно с промяната в режима на енергетичното хранване. Електромагнитните вълни понякога проникват вътре в гаус-пространството. Това означава, че онази част от лъчите, която прониква, ще се погълне от гаус-пространството, а следователно другата част от лъчите, отразената, би могла да даде оцветяването, тоновете. Но поглъщането и отразяването на светлинните лъчи ставаше само при ниска мощност на гравитационното поле, когато не се получаваше сферично гаус-пространство. Тогава ми хрумна да наложа едно върху друго две гаус-пространства с различна мощност. Върху мощното гравитационно поле наложих по-слабо, което покри като ципа силното гаус-пространство.

Поглъщането и отразяването на светлинните лъчи ставаше в тази ципа. От нейната плътност зависеше степента на поглъщането на светлинните лъчи. Започнах да получавам обемни и цветни изображения на различни предмети. Това беше пълна победа и аз вече исках да съобщя на Земята за постиженията си, но тогава се случи нещо, което така ме потресе, че ме накара за дълго да забравя всичко на света.

Цветните изображения на стола, шапката, съдовете, газовата горелка напълно ме удовлетворяваха. Те висяха във въздуха пред кулата, разглеждах ги най-внимателно и не намирах никакъв недостатък. Всичко си беше както трябва. Предмети като предмети.

– Само дете не могат да се използват – забеляза Нибон.

– Да, естествено. След многобройни опити реших да премина към собственото си изображение. Кабината ми стана още по-сложна. Цялата бе заобиколена от електронно-измервателно поле, което фиксираше пространственото положение на тялото ми, формата, обема, цвета на лицето ми, на дрехите и ръцете.

И един прекрасен ден аз влязох в предавателното устройство, включих апаратурата и зачаках. Пред мене имаше екран на обикновен телевизор, на който се

виждаше дворът, кулата и млечното кълбо на гаус-пространството. Наблюдавах как белият глобус се деформира, приемайки формата и цвета на дрехите ми. Вече различавах собствените си ръце и крака, глава и изведнъж... нещо се случи. Престанах да виждам екрана на телевизора, Големия Кибер, гаус-генераторите; сякаш бях изхвърлен от кулата, макар да не бях почувствувал никакъв тласък, освен болки в очите.

Озовах се в моето дворче, на мястото на гаус-пространството. Виждах дома си, кулата, тревата на няколко метра под краката си и небето над главата си. И в същото време се намирах в предавателното устройство, макар че съвсем не го виждах. Когато вдигах ръце, те опираха в гладките пластмасови стени. Направих крачка и ударих челото си в преградата. С големи усилия, получил доста синини, аз успях да напипам прекъсвача и изключих захранването. И тогава отново видях кабината, в която бях през цялото време.

Така открих ефекта на обратната връзка. От кабината аз виждах онова, което виждаха моите безплътни очи извън кулата. Тогава разбрах, че съм направил още едно откритие. Реших да проверя всичко отново.

Опитите потвърдиха, че съществува обратна връзка.

Стойки в кабината, без да мърдам от мястото си, аз обикалях като призрак цялата планета, надзъртах буквално във всяко нейно ъгълче. Това ми доставяше огромно удоволствие. Беше по-хубаво от каквато и да е телевизия.

– Представям си – промърмори недоволно Нибон.

– Успях дори да се издигна над атмосферата на Зеления Превал. Но по-високо, в Космоса, не можах да се издигна – не достигаше мощността на големия гаус-генератор. Но по принцип е възможно.

Не зная как да ви опиша състоянието си през ония дни. Работех почти без сън, много напрегнато. Бях радостен, доволен.

И веднъж...

Джордж се замисли, поклати глава и продължи.

– Докато изследвах обратната връзка, аз седях през цялото време в телецентъра. Необходимо беше. Искях със собствените си очи да видя всичко, което се намираше извън кулата.

По-късно реших да напусна телекабината. На линията на обратната връзка поставих устройство, приемащо светлинните сигнали и го съединих с Големия Кибер, който

трябваше да разшифрова получената зрителна информация. С това аз сякаш дадох на Големия Кибер очи, а на стереоизображението – кибернетичен мозък. Сега машината можеше да работи самостоятелно – аз бях излишен. Машината имаше очите на Джордж-неосезаемия, мозъка на Големия Кибер и за сърце – гаус-генератора. Докато течеше ток по жиците, сърцето работеше нормално. Да, съвсем забравих, тя имаше и ръце. Роботът Джим. Разбира се, роботът се подчиняваше на мен, но машината имаше отделен мощен предавател и често командваше работата както си искаше.

Така се роди на света псевдо-Джордж като самостоятелна личност.

Заех се с обучението на призрака. Отначало използвах широко принципа на подражанието. Призракът скиташе заедно с мен по планетата, наблюдаваше, гледаше, набираще познания.

Научих „Джордж“ да чете, но за съжаление той можеше да говори само в помещението или около него.

В степта беше ням. Микрофонно-телефонна връзка с Големия Кибер бях установил само в границите на дворчето. Като сте разговаряли с неосезаемия Джордж,

вие всъщност сте разговаряли с Големия Кибер.

Защо ми дотрябва този псевдо-Джордж? За какво ми беше нужен? Обратната връзка и стереоизображението са важни сами по себе си. Освен това Джордж беше естествено развитие на моето изобретение, а второ... Второ, на всички нас, изследователите на Космоса, ни е нужен такъв помощник. Не кибер от типа на Джим, а истински помощник, с опит, знания, който да може да разсъждава. Представяте ли си колко е съблазнително да имаш такъв неуязвим другар в опасните пътешествия по другите планети? Той ще прониква в отровната атмосфера, в пламъците и огъня, космическият студ не ще го уплаши, но защо ли ви разправам. – Вие добре познавате достойнствата на псевдо-Джорджа.

Затова считам, че е особено важно тъй да възпитам и обуча Джордж, та той да стане подвижна енциклопедия, съветник и консултант.

Но не само това, псевдо-Джордж можеше да се използва за събиране на информация и в отсъствие на човека. Например оставяш Големия Кибер на неизвестна планетка, а ти самият отлиташ нанякъде по своите си космични дела. Връщаш се, а през това време псевдо-Джордж е обиколил цялата

планета, изследвал е всичко; което е могъл. Ако му се даде като помощник Джим, който може да вдига тежести, камъни, да взима проби, да извършва анализи, то псевдо-Джордж би станал незаменим изследовател на такива мрачни планети като вашия Черен Титан. Геолозите и строителите, които ще дойдат после на тези планети, ще бъдат много благодарни на комплексните автоматизирани изследователи.

А ако на планетата по някакви причини не може да се постави Големия Кибер, той може да бъде инсталиран където и да е: на изкуствен спътник, на съседна планета, недалеч от изследваното място. Това няма съществено значение. Даже мисля, че псевдо-Джорджовци ще летят пред нашите звездолети. Космонавтите „с очите си“ отдалеч ще виждат приближаващата се опасност. Впрочем те ще могат да посещават планетите и без да кацат на тях.

Псевдо-Джордж притежава и една друга особеност. Поради същността си (нали е къс изкривено пространство) той е много чувствителен към увеличаване на гравитацията. Ако Джордж попадне в силно гравитационно поле, той се деформира, сплесква се и изчезва. Ето ви един прекрасен гравиолокатор за космонавтите.

– Е, с такъв гравиолокатор едва ли ще успееш своевременно да промениш курса – забеляза Нибон.

– Защо? псевдо-Джордж може да лети пред ракетата на достатъчно разстояние. Нужен е само мощен генератор, но аз се поотвлякох...

Джордж се замисли. Той разтри смутено челото си и бавно продължи:

– Имам чувство, че съм допуснал някаква грешка, може би не грешка, а просто не съм съумял да предвидя неочакваните резултати... Какво именно и досега не ми е ясно. Но чуйте какво стана по-нататък.

Работата с двойника-призрак ми доставяше голямо удоволствие. Отначало той напомняше дете с много буден, жив ум. Но този стадий продължи само няколко седмици.

Бях заложил в Големия Кибер основните принципи на самообучаващите се машини, като по този начин му дадох възможност да се развива и усъвършенствува. Известно време моят двойник дотолкова ми приличаше, че това започна дори да ме дразни. Не е чак толкова приятно да се гледаш непрекъснато в огледало, да слушаш мислите си, произнесени със същия твоя глас, да виждаш днес вчерашната си усмивка – та кого няма да раздразни това! Понякога

ми се струваше, че гледам странен филм за себе си и едновременно участвувам в него. Но скоро всичко се измени.

Програмата за усъвършенстване, вложена в машината, започна да дава плодове. Не бих казал горчиви, съвсем не. Но те бяха тъй неочаквани, че понякога ме слисваха. Моят неосезаем двойник много се измени. Стана по-самостоятелен и вече съвсем не приличаше на мен. Започна да проявява нещо свое, което бързо изместваше моите дребни привички и формалното сходство помежду ни.

Всъщност той беше славен момък. Дисциплиниран, образован, способен. Беше отзивчив и наблюдателен. Когато се разболявах, призракът сам поставяше диагнозата, предписваше лекарството и се грижеше за мен по-добре от какъвто и да е лекар или сестра.

Щом забеляза, че нося всяка седмица цветя на паметника на Мария, призракът започна да върши това всеки ден. Букетите му бяха подбрани с по-голям вкус от моите. Но най-важната му черта си оставаше необикновеното му трудолюбие и талант. С него извършихме много извънредно интересни опити по еволюционна генетика. И във всичко ме превъзхождаше. Хрумваха му

такива оригинални неща, че понякога ми беше трудно да следя мисълта му.

Разбрах, че псевдо-Джордж се е превърнал в могъща интелектуална машина. Умът му беше остър и свеж и всичко вършеше обмислено и целесъобразно. И все пак в него имаше нещо чисто машинно, някакви качества, присъщи именно на мислещата машина, а не на човека.

Помня, на опитния участък, където отглеждахме нов вид многогодишни зърнени растения, се бе появил особен плевел, много устойчив на химични и биологични въздействия. Съвсем неочаквано той зацъфтя.

Такива красиви цветчета не бях виждал. Цялото растение бе обсипано с огромни бели чашки с яркочервени дъна. Ароматът им беше необикновено свеж, сякаш някъде наблизо бе превалял дъжд.

Исках да запазя това цвете, но Неосезаемият без мое знание с помощта на Джим унищожи всички растения. Когато се разправях с него, той само вдигна рамене. Плевелът бил вреден, трябвало да се махне и толкова. Пречел за осъществяването на поставената задача.

Но след известно време Неосезаемият дойде да ми се извини. Оказва се, не е имало асоциативна връзка между нашата работа и

естетичното възприятие. Затова се смяташе за виновен. Както виждате – твърде деликатна машина, макар и донякъде догматична.

Но самоувереност никак не му липсваше. Безапелационните разсъждения и сентенции на Неосезаемия понякога ме вбесяваха, въпреки че вършеше всичко от най-добро желание. Нахалността му така ме ядосваше, че реших да поставя в Големия Кибер нов блок – център на съмнение. Искаше ми се, когато постигне желания резултат, да си зададе въпроса: „А защо?“ Щом машината се изпълваше с вяра във възможностите, в силите си, блокът на съмнението сигнализираше, че постигнатото е само незначителен етап по пътя на познанието и я подтикваше да търси отново. Сравнен с човека, блокът на съмнението заменяше в машината неспокойния вечно неудовлетворен човешки дух.

И моят неосезаем двойник просто разцъфтя. Това бяха най-хубавите дни на дружбата ни. Работехме, спорехме и мечтаехме като двама братя, при това той бе по-големият.

Честно казано, тайно аз много се гордеех със своята рожба. Нали бях създавал завършен образец на разум, в много отношения по-висок от човешкия. Да, точно

така беше! Логиката му превъзхождаше моята, а за работоспособността му – да не говорим. Изобретателността, находчивостта на Неосезаемия превишаваха с няколко степени аналогичните човешки свойства. Той беше добър, благ и... човечен. Да, да, не се смейте, именно човечен! Увлечен от някаква научна идея, той бе готов да работи дни и нощи.

За спасяване на заболелите космонавти от „Звезда“ той провери за няколко секунди толкова информация, че половината му батерии изгоряха. Нужният синтез бе намерен, хората – спасени, а Неосезаемият се зае с ремонта си. Всички кибери с удоволствие се занимават с това, но моят двойник, изглежда, тогава обърка нещо. И ето го, идва веднъж при мен и казва: „Трябва да си изясня нещо“.

Какво мислите? – Целта на живота. Неосезаемият се интересуваше защо живея, какъв е смисълът и целта на съществуването ми. И каква е неговата роля в цялата тази история. Да си призная, бях извънредно смутен. Аз разбирах, че това е работа на блока на съмнението, но съвсем не бях подготвен да отговарям на такива въпроси. Започнах да му обяснявам, че въпросът за целта на живота няма особен смисъл, когато се отнася до природни

явления. Въпросът за целта и смисъла е свързан със задачите за управление и регулиране и е присъщ главно на високоорганизираните системи. А материалната основа на живота е възникнала в резултат на стихийни превръщания на материята, на които тези въпроси са безсмислени. Може да се отговори на въпроса, защо нагрятото тяло свети, но не може да се обясни с каква цел става това.

Моят призрак помълча малко и каза:

– Значи, всичко става стихийно?

– До известен момент на еволюцията, безусловно.

– А после, когато се появи мисълта и организиращата дейност, стихийното отстъпва и се регулира, така ли?

– Да. В човека то е подчинено на разума.

– Напълно ли?

Посмутих се. Чувствувах, че ме насочва към някакъв извод, може би не много приятен. Започнах да извъртам.

– Какво значи напълно? Ако всичко в човека е подчинено на дейността на мозъка, може да се приеме...

– Почакай! – прекъсна ме призракът. – Не се напругай да търсиш доводи. По-добре ме изслушай.

И ми дръпна една реч. Един от вариантите ѝ вие сте чули при срещата с псевдо-

Джорджа. Но аз трябваше да изслушам най-подробното и философско обосноваване. Смисълът беше следният. Човечеството трябвало да предаде щафетата за опознаване на природата в ръцете на такива високо интелектуални системи като Неосезаемия. У хората имало много излишни неща, възможностите на човечеството по принцип били ограничени, затова бъдещето принадлежало на псевдо-Джорджовците.

– Присъствието ти на Зеления Превал – заяви той – е просто безсмислено. Ти само пречиш и объркваш всичко. Аз сам отлично ще се справя с поставените задачи. Не искам да те обиждам, но трябва да разбереш, че там, където съм аз, човекът е излишен. Това не означава, че не бива да живееш тук – добави той, – но за да няма повече грешки и несполуки, от днес аз ще контролирам твоята дейност.

Представяте си какво почувствах, когато чух това заявление. Каква неблагодарност и жестокост! Опитах се да възразя:

– Не си прав, приятелю мой. Само от гледна точка на една машина може да се твърди, че у хората има много излишни неща. Всъщност човешката природа е хармонична. Съзнателното у хората е възникнало от стихийното и се подхранва от него, както корените на растенията със

соковете на земята. Не възразявам, когато отхвърляш графика ми за провеждането на опитите и предлагаш свой, по-икономичен. Но как можеш да контролираш мен, а значи и чувствата ми, ю целия ми вътрешен живот, когато нямаш информация за него? Какво знаеш ти за любовта, тщеславието, досадата, плахостта? Нищо. Следователно и изводи не можеш да правиш за тях. А какъв контрол може да има без знание?

– Не е вярно – каза той. – Чувствата наистина не ми са познати, но те са само средства, при това средства чисто съзерцателни. Затова пък много добре са ми известни целите на тези чувства: на любовта – размножаването, на тщеславието – успеха. Съвсем не ми е нужно да преживявам нещо – това само нарушава равновесието в системата. Достатъчно ми е да виждам целта. И ето, целта на човека и на такава машина като мен е една и съща – познанието. Но машината по-бързо ще постигне целта, отколкото човекът. Машината иска да помогне на човека и затова тя е длъжна да контролира целесъобразността на човешката дейност.

Той замълча. Започна да ме втриса. Толкова страшно беше всичко това. А призракът (едва тогава за първи път почувствах, че това бе истински призрак,

без плът, без кръв, без слаба и нежна човешка душа) изведнъж заговори:

– За по-нататъшното ми развитие аз трябва да обезпеча увеличаване на притока от информация. Количеството на получаваната информация трябва да се увеличава с всеки изминат ден, и това може да стане само като се увеличи броят на каналите, по които постъпва информацията.

И тогава сякаш дяволът ме дръпна за езика.

– Че размножавай се. Колкото повече малки Неосезаеми, толкова повече канали, които ще те свързват с външния свят! – Исках да се подиграя с него, да подчертая непълноценността му.

Но призракът възприе всичко сериозно.

– Добре – каза, – ще помисля – и се отдалечи.

След няколко дни, точно преди да замина за биозоната, той ме извика в кулата. Впрочем, откакто стана самостоятелен, Неосезаемият се настани в кулата и освен Джими и другите роботи никого не пускаше вътре.

Но този път вратите на кулата бяха широко разтворени. Седнахме с него край Големия Кибер и той пак започна същата песен, че притокът на информация бил ограничен и това спъвало развитието му, а

целта на живота му са развитието и познанието и тъй нататък, и тъй нататък. Явно бе мислил над идеята за размножаване, но до нищо не бе стигнал.

– Че какво пък? – казвам му аз. – Запознай се с някоя псевдо-Мария, ожени се и всичко ще е наред. Ще се породят псевдо-деца.

– Ти ми се подиграваш – казва той. – Но аз не мога да се откажа от целта си. Затова няма да те пусна оттук, докато не ми помогнеш да разреши проблема за увеличаване на информацията.

– Тогава къде е превъзходството ти? – завиках аз. – Къде е интелектът ти?

– Уверен съм, че ще намеря изход – каза той, – но за това трябва време. А ти знаеш използваните шаблони и можеш да ми подскажеш.

Бях твърде сърдит, за да се съглася да му помогна. Заявих му, че искам да видя как сам ще се справи със задачата. Тогава се появи Джим и ме отведе в ремонтната кабина. Тя стана моята затворническа килия. През час призракът се приближаваше до вратата и питаше:

- Промени ли решението си?

Отговорях, че не съм. После заспах, а на сутринта призракът не дойде. През деня пристигна Джим, донесе ми храна. А вечерта като гръм от ясно небе се появи Нибон. Джим

го домъкна полузадушен и трябваше дълго да се грижа за него. Нибон подробно ми обясни положението.

С него станаме свидетели на изгарянето на Големия Кибер. Това може лесно да се обясни. Изглежда, при интензивното деление моите гаус-генератори дават неравномерно разпределение на гравитационното поле. В единия Джордж плътността на гравитацията е била малко по-голяма, отколкото в другия. А това е било достатъчно, за да започнат и независимо от желанието си взаимно да се поглъщат, както се поглъщат две капки живак. Появяването на един-единствен гигантски Джордж доведе до пренапрежение в линията за обратната връзка. В приемателната камера избухна пожар и псевдо-Джордж престана да съществува. Това е всичко. Останалото ви е известно.

– Значи, той изгоря, защото не можа да предвиди равномерното разпределение на гравитационното поле при делението? – запита Андрей..

– Да – отвърна Джордж. – Но това никой не би могъл да предвиди. Това е откритие – оная неочакваност, която е основната прелест на живота.

– И която погубва възгорделите се машини – забеляза Нибон.

Дълго мълчаха. Най-сетне Андрей развълнувано запита.

– Как мислиш, не може ли диктаторският уклон в разсъжденията на твоя призрак да се обясни с предисторията на машината?

– Какво искаш да кажеш?

– Нали твоят Голям Кибер е от логическите резерви. Може да е много стара машина, още от времето, когато светът е бил разделен на два лагера. Например никой не може да бъде сигурен дали преди триста години тя не е служила за налудничавите цели на някакви си генерали? Тогава всичко би било ясно. Може да са ти изпратили военна машина, обучена в миналото за агресивни операции. А може да е борсова машина или на някоя частна фирма, за която главният принцип е бил зверската конкуренция.

– Чакай, чакай, та нали аз замених цялата памет на Големия Кибер? Всичко старо е изтрито.

– Това нищо не значи. Отделът за програмирането е същият. А в него може да са останали стари принципи и положения. Така че новото съдържание ти може да си вложил в стара форма.

– Не! – сърдито каза Джордж. – Не съм съгласен. Поведението на машината бе напълно логично. И тя ни изолира с Нибон съвсем не от съображение за конкуренция

или господство. По своему тя бе права. Ръководела се е само от идеята за целесъобразност и напредък. Тя ни затвори в кабината така, както ние поставяме зад решетката маймуните, за да ги изучаваме. Това е всичко. Впрочем, с размножаването си машината реши още една важна задача: едновременно получаване на научна информация от различни планети. Може да се създаде своеобразна телеслужба. Изследване на планетите. Представете си редица копчета с надписи: „Уран“, „Сатурн“... Натиснеш копчето и започваш чудно космическо пътешествие!

Андрей весело се провикна:

– Всичко е добре, щом свършва добре! Но обратната връзка си я бива! С удоволствие бих посетил Черния Титан, оставайки тук на покрива ти, скъпи Джордж!

– А аз си представих скулптори, извайващи от изкривено пространство призрачните си мечти – усмихна се Нибон.

– Прекрасно е, Джордж! – възхитено извика Андрей. – Ще проникнем в атмосферата на най-отровните планети, в центъра на Земята, ще можем да посетим звездите! Ще се отправим към другите галактики, без да стареем в полета. Ти си направил гениално изобретение. Отначало нашите очи ще изследват Вселената, а после по уточнените вече маршрути ще тръгнем и ние.

– Радвам се, че чувам такива думи от „жертвата“ – усмихна се Джордж. – Впрочем добре ще е и двамата да подпишете този протокол.

– Какво?!

– Протокола за изпробване на новия тип кибернетична машина „Мария“ с подвижен приемник за информация „Джо-1“.

– О-о, с удоволствие!

– Филма и протокола аз сам ще отнеса на Земята. Искам да зарадвам някои хора там.

Слушайте, слушайте

Фантастичен разказ

Ен Грифит

Мейвис Бескъм прегледа набързо писмото и го подаде през масата на съпруга си Фред. Той прочете първите няколко реда и извика: „Тя пристига тази вечер!“ Но кутията с пуканки вдигаше такъв шум, че нито Мейвис, нито децата го чуха. „Бум! Бум!“ Изведнъж тя престана да бумти и хлябът настойчиво произнесе: „Едната филийка само раздразва апетита! Как мисли домакинята, не трябва ли да предложи на всички по още една?“ Мейвис постави да се препичат още четири резенчета хляб и настъпи кратка тишина. Фред искаше да обсъди смуцаващото го посещение, но Кити го изпревари:

– Мамче, пуканките вече се свършват, а този път е мой ред да изберем нова кутия. Ще ме вземеш ли днес със себе си в магазина?

– Разбира се, детето ми, ще те взема. Право да си кажа, радвам се, че пуканките се свършват. Само едно знаят: „Бум, бум, бум...“ А какви кутии има – с песнички, с весели игриви мелодийки! Просто не разбирам, Били, как си харесал тази?

Били не успя да отговори, прекъснаха го цигарите:

– Приятно ми е да ви напомня, че е време да запушите една „Честърфилд“ Сега е най-подходящият момент да вдъхнете лекия успокояващ аромат на първата сутрешна цигара.

Фред запуши и сърдито каза:

– Мейвис, нали знаеш, че не обичам да се говори така пред децата. Рекламното предаване е отлично, направено е безупречно. Моля те, не обърквай децата.

– Извинявай, Фред – отвърна Мейвис; тя не можа повече нищо да каже, защото бурканът със сол започна дълга и доста съдържателна беседа за ползата от йода.

Тъй като Фред трябваше да върви на работа, а беседата все още продължаваше, наложи се въпросът за бабата да обсъдят по телефона.

– Мейвис – започна той, когато й позвъни къщи, – тя не бива да остава у нас! Трябва да я отпратиш колкото се може по-скоро.

– Добре, Фред. Тя и без това няма да остане дълго. Нали знаеш, че и на нея не ѝ е приятно да ни гостува.

– Отлично, колкото по-скоро си отиде, толкова по-добре. Стига само някой да подуши, че се е появила, и аз тутакси ще изхвъркна от „ЦВ“.

– Знам, Фред, всичко разбирам. Ще се постарая.

Фред работеше в американската корпорация „Централна Вантрелогия“ вече петнадесет години. Бързо напредваше в службата си, можеше и за в бъдеще да разчита на благоволенieto на началството, ако само не узнаеха за бабата на Мейвис... Фред винаги бе обичал работата си, още от първата длъжност на куриер и до днешния си пост – помощник на вицепрезидента по търговските въпроси. Наистина все му се струваше, че техническата секция е по-интересна. Изумително нещо са всички тия машини, изливащи потоци послания към американския народ. И това ако не е чудо: мънички плоски капсули, скрити в бутилка, буркан или кутия – във всякаква тара, – улавят изпращаната по етера радиореклама. Разбира се,. Фред знаеше, че цялата работа е в някакъв електронен процес, но твърде смътно си представяше същината на процеса. Нещо невъобразимо сложно, но

действащо с безупречна точност! Не е имало случай някоя от машините да сбърка – да кажем от шишето с брилянтин изведнъж да заговори глас, рекламираш боя за обувки. Но колкото и да разпалваха въображението на Фред техническите тънкости на „Централната Вантрелогия“, да вникне в тях не беше по силите му: впрочем той бе напълно доволен от постиженията си в областта на търговията.

А постиженията му не бяха малки. За някакви си две години, откакто Фред заемаше поста помощник на вицепрезидента, той вече бе привлякъл за клиенти на „ЦВ“ два „костеливи ореха“, които считаха за безнадеждни. Първо, телефонната компания, днес един от най-изгодните партньори на „ЦВ“. Много години тя отхвърляше всички предложения. докато най-сетне Фред измисли нещо твърде просто: през целия ден всички телефонни апарати всеки четвърт час напомняха, че е по-полезно, преди да повикаш телефонни услуги, да надзърнеш в телефонния указател. След тази победа Фред се прослави в корпорацията като човек с необикновени способности. Но той не почиваше на лаврите си, напротив, със следващата крачка, може да се каже, надмина самия себе си. „ЦВ“ почти бе загубила надежда, че почтеният и твърде

консервативен „Ню-Йорк таймс“ ще се възползува от услугите ѝ. А Фред и тук постигна успех! Подробностите той пазеше в тайна от Мейвис. Утре сутрин тя сама ще види. Утре сутрин! Ах, по дяволите! Бабата ще е вече у тях и когато седнат да закусват, сигурно пак ще подхвърли нещо и ще им развали цялото удоволствие.

Честно казано, Фред не беше уверен дали щеше да се омъжи за Мейвис, ако знаеше каква е баба ѝ. Цялата беда е, че бабата не признаваше „ЦВ“. От всички познати на Фред и Мейвис тя единствена тъгуваше по старото добро време (както се изразяваше тя), когато не е имало „ЦВ“, и можеше да дрънка за това до втръсване. „Домът на човека е неговата крепост“ – как му бе омръзнало това нейно изречение!

Да беше поне само отегчителна стара глупачка, нежелаеща да върви в крак с времето; най-лошото е, че тя наруши закона. Днес тъкмо изтича срокът на петгодишното ѝ наказание... Дали измежду всички сътрудници на „ЦВ“ на някой друг се е паднало такова изпитание?

Колко пъти той и Мейвис предупреждаваха бабата, че преклонната ѝ възраст не ще я спаси от затвора. Така и стана. Тя съвсем пощуря от деня, когато Върховният съд произнесе решението по

делото за ушните запушалки и с това сложи край на дългите разправи, които струваха много скъпо на корпорацията „ЦВ“. Колкото повече разширяваше дейността си „ЦВ“, толкова по-бързо се закупуваха ушните запушалки и когато броят на клиентите на корпорацията надхвърли три хиляди, Обединеното национално предприятие „Ушни запушалки“ организира нагло из цялата страна рекламна кампания под лозунга: „Ушните запушалки са последната крепост срещу „ЦВ“. Стигна се дотам, че стотици клиенти почнаха да развалят договорите си с „Централната Вантрелогия“. „ЦВ“ заведе веднага дело и съдебният процес се проточи много години. Не беше лесно за членовете на съда да вземат решение. Вестниците вече почнаха да намекуват за пристрастие на съдиите, но „ЦВ“ не се съмняваше, че членовете на Върховния съд са разумни хора. Тъй или иначе съществуването на корпорацията бе застрашено и обстановката до последния ден крайно нервна. И ето произнесе се решение: призна националното предприятие „Ушни запушалки“ за виновно в нарушаване Свободата на Рекламирането, а ушните запушалки обявиха за антиконституционни.

Бабата – тогава тя тъкмо гостуваше у Фред и Мейвис – побесня. Измъчи и себе си, и тях с оплакванията си и се закле, че „никога, никога, никога!“ няма да се откаже от ушните запушалки.

Хората на „ЦВ“ във Вашингтон успяха да подтикнат конгреса да побърза с прилагането на постановлението на Върховния съд. В резултат, както предвиждаха Фред и Мейвис, бабата се оказа в числото на упоритите чудаци, които тикнаха в затвора за нарушаване на закона, забраняващ да се използват или притежават ушни запушалки.

И такъв таласъм да има в семейството си не някой друг, а чиновник на „ЦВ“! Добре поне, че никой не знае за това! Бабата дума не пророни нито в съда, нито по-късно, че има роднина чиновник в корпорацията. Но може ли човек да бъде все нащрек... Надявах се, че ще умре, преди да изтече срокът на наказанието и всичко ще се разреши от само себе си. Ами сега?! Нима ще я накараш да държи езика зад зъбите си пред приятели и съседи. Нима ще я убедиш да отиде да живее в някое затънтено място?

Секретарката на Фред прекъсна потока тревожни мисли, като връчи на началника си цяла камара писма от сутрешната поща.

– Изглежда, на много хора не им харесва новата реклама „Бebtумбол“ – безцеремонно

каза тя. – Четиридесет и осем писма с оплакване, ще има да се ядосвате.

Тя се върна в кабинета си, а Фред взе първото попаднало му писмо и започна да чете.

„Уважаеми господа,

както повечето майки и аз давам на бебето си „Бebtумбол“ щом заплаче. Напоследък детето кой знае защо почна да плаче много често. Бяха ми разказали за новата радиореклама на „Бebtумбол“ и забелязах, че не моето дете плаче, а бебето от предаването на „ЦВ“. Разбира се, идеята е великолепна, но не може ли да използвате друго бебе, защото сегашното плаче също като моята дъщеричка, аз не мога дори да ги различа и не зная кога моето бебе иска сиропче, кога бебето от „ЦВ“.

Благодаря ви предварително за мерките, които ще вземете, и ви желая успех в по-нататъшната ви дейност.

Мисис Мона П. Хейес“.

Фред въздъхна тежко и прегледа още няколко писма. Все се същото: майки не могат да различат плача на своето бебе от плача на бебето на „ЦВ“ и съвсем са се объркали. Идиотки! Не се сещат да преместят шишето на другия край на къщата, та да могат по звука да определят кога плаче истинското бебе, а кога рекламното.

И сега ще се наложи да смени рекламата: в много писма се оплакваха, че децата заболяват от прекомерната доза лекарство. „Централна Вантрелогия“ не можеше да поеме такъв грях на съвестта си.

Под жалбите, най-отдолу, лежеше служебна записка от вицепрезидента по търговските въпроси, който поздравяваше Фаед с блестящото завършване на обсадата на „Ню-Йорк таймс“. В друго време Фред би се почувствувал на седмото небе, но бабата и „Бebtумбол“ съвсем му бяха развалили настроението.

Този ден и Мейвис не беше в добро настроение. В паузата между „Радиорекламата за закуска“ и „Радиорекламата за разтребване“ тя се помъчи да анализира чувствата си. Май за всичко е виновна баба й. Изглежда, Фред е прав, като казва, че тя лошо влияе на Мейвис. Разбира се, баба й не е права. Правдата е на страната на Фред (та той е мъж на Мейвис) и на корпорацията „ЦВ“ (та тя е най-могъщата корпорация в целите Съединени щати!). И все пак Мейвис не обичаше, когато Фред и баба й започваха да спорят, а те винаги спореха.

Може би този път баба й ще е по-кротка. Може затворът да я е научил колко е вредно да се изпречваш на пътя на прогреса. На

тази обнадеждаваща нотка мислите на Мейвис се прекъснаха, защото кутията със сапунен прах се провикна: „Добро утро! Как мисли домакинята, не е ли време да се заеме със съдовете и заедно с това да се погрижи за кожата на ръцете си?! Вие, разбира се, знаете, че единственият сапун, който подхранва кожата при миенето на съдове, е „Яр-сап“. „Яр-сап“ е на вашите услуги. Да започнем ли?“

Докато миеше съдовете, Мейвис размишляваше какъв десерт да приготви. Предишния ден тя бе купила няколко десерта и сега те така апетитно се хвалеха, че Мейвис не можеше да реши кой да избере. Сместа за щрудела предаде кратка сценка: съпругът, върнал се в къщи след уморителен трудов ден, усеща разнасящите се от кухнята благоухания, изтичва, грабва в обятията жена си и горещо я целува, викайки: „Моята жена е цяло съкровище!“ На Мейвис това много се хареса, особено след като дикторът обяви, че всяка домакиня, която се заеме незабавно с приготвянето на щрудела, може да бъде сигурна, че съпругът й ще постъпи също като рекламния.

Много приятни народни песнички изпълни кутията с концентрат за баница с месо: три девойки под акомпанимента на отличен джаз съобщиха, че ако е купила само една кутия

от това лакомство, трябва веднага да купи второ, защото една баница с месо едва ли ще стигне за гладното ѝ семейство. Мелодията беше жива, бодра и Мейвис се поразвесели. В запасите ѝ имаше само една кутия месен концентрат и тя отбеляза в списъка си да купи още.

Сместа „сусамени курабийки“ отново ѝ развали настроението с милия възглас: „Мммм, колко са вкусни! Точно такива правеше баба ми!“

След като изслуша още няколко радиореклами, Мейвис се спря на кутията с ананасов сироп. „Бързо! Просто! Извънредно лесно за домакинята: изстуди и поднеси на масата“. Такъв десерт най-подхождаше на сегашното ѝ състояние.

Бе свършила със съдовете и вече излизаше от кухнята, когато заговори дамаджаната с лака за пода: „Уважаеми дами, погледнете подовете си! Нали знаете, че хората съдят за вас по подовете ви. Блестят ли, светят ли така, че да не ви е срам да приемете даже най-придирчивата си приятелка, ако изведнъж ви се изтърси?“ Мейвис погледна пода. Наистина няма да е зле да го намаже. И тя се залови за работа, като мислено благодареше на „ЦВ“ за напомнянето.

По-нататък „ЦВ“ обяви, че сега тя може да излъска сребърните си предмети до блясък, за който преди е могла само да мечтае; осведоми се не е ли добре да си измие главата преди идването на съпруга; три пъти ѝ предложи да си почине и изпие чашата кола; напомни ѝ, че ако е занемарила ноктите си, не би било зле отново да ги намаже с лак; подсети я дали не трябва да измие прозорците си, а също така, че разтворът за къдрене на коса губи свойствата си, ако се държи дълго вкъщи. Имаше още доста време до обедата, а Мейвис бе вече излъскала сребърните предмети, измила прозорците и главата си, лакирала ноктите си, решила още днес да накъдри косата на Кити и се бе наляла с кола. И капна от умора...

Не ще и дума, голяма отговорност е да си жена на висш чиновник на „ЦВ“. Щеш не щеш, трябва да служиш за пример на другите. Но колко уморително е това! Когато минаваше край банята, Мейвис чу гласа на шишенцето с хапчета, което бе донесъл Фред: „Внимание, другари, сега е тъкмо време да глътнете нещо ободряващо. Да, да: ако ви е налегнала умора, отпаднало, безразличие, попълнете запаса си от енергия. Достатъчно е да отвинтите капачето ми и да глътнете едно хапче, в миг ще

усетите прилив на нови сили!“ Но тъкмо Мейвис реши да послуша съвета, шишенцето с аспириин извика: „Аз действувам мигновено!“ В същия миг друго шишенце (и защо ли Фред купува нови таблетки, когато има още от старите? Само объркват човека!) се провикна: „Аз действувам два пъти по-бързо!“ Да, добре ще й дойде сега един аспириин. Главата й се пръска от болка, но от кои таблетки да вземе! Ще стори тъй: по една от всяко шишенце.

Когато децата се върнаха от училище, Кити категорично отказа да си накъдри косата; докато мама не изпълни обещанието си да ги заведе в магазина. Ох, и този магазин... Как го наричаше баба й? Истински ад ли, ад на колела ли – май нещо от тоя род. Разбира се, едновременните предавания на „ЦВ“ са просто необходими в магазините на самообслужване, всяка стока има право да разчита на своя дял от парите на купувача. Но точно днес Мейвис предпочиташе да си остане в къщи.

Не, щом е обещала, трябва да изтърпи. Естествено и Били се присъедини към тях, децата обичаха извънредно много да ходят в магазина. И ето, те вървят от щанд на щанд, слушайки хор от гласове: „Опитай ме... опитай ме... Тук е най-новият, най-масленият... Майки, на вашите деца... Деца,

помолете мама да вземе зеления пакет... Аз съм тук, тук, средство, за което са ви разправяли всички ваши приятели.“

Били жадно слушаше всичко подред и за хиляден път съжаляваше, че не може да се приемат къщи магазинните радиореклами. Та много от тях не са никак по-лоши от домашните! Той винаги молеше контрольорите в магазина на самообслужване да не махат от покупките радиокапсулите, но му отвърщаха сърдито, че такова е нареждането и да не им пречи момченцето, че нямат време. Естествено Били отдавна вече бе решил, че когато порасне, ще стане контрольор. Ех че хубаво ще бъде: цял ден ще си слуша, и то не само чудесните домашни реклами, но и магазинните и винаги ще знае най-новите стоки! Ами хилядите капсули, които той като контрольор ще прибира – та нима няма да успее да мушне незабелязано в джоба си поне една-две!... Приятелите му ще се пукнат от завист!

Влязоха в отдела за бакалия. Децата, сияещи от възторг, доближаваха до ухото си кутии, за да чуват по-добре. Канонади от гърмежи, тракане, пукотевица, трясък, гръмки викове: „По-сипкави, по-ароматни, по-пухкави!“ Имаше и по-разбираеми реклами: гласове, които обясняваха на майките нещо

за хранителността и калориите; известни спортисти приканваха децата да станат като тях. Цвилеха коне, виеха реактивни мотори; звучаха каубойски и други буйни песни, детски песнички, народни игриви мелодии, джазове, квартети, трио... Бедната Кити! Как да избереш!

Мейвис търпеливо изчака двадесет минути, радвайки се на ликуването на децата, макар че главоболието ѝ все се усилваше. Най-сетне тя напомни на дъщеря си, че е време да избере.

– Добре. мамичко – отвърна Кити и доближи до ухото на Мейвис една кутия, – ще взема тази. Послушай... Нали е чудесна?

Мейвис чу гръмогласна команда: „Ходом марш!“

После сякаш замаршируваха хиляди хора. „Кранч, кранч, кранч!“ – крещяха множество гласове, заглушавайки тропота; едновременно други гласове пееха в хор, как „Кранчите“ крачат към вашата трапеза, направо към купата.

Изведнъж съвсем неочаквано Мейвис почувствува, че не ще може, не ще е в състояние всяка заран да слуша тази реклама.

– Не, не, Кити – каза тя сухо, – тази кутия не е подходяща. Не искам да слушам на закуска тропот и виковете!

Хубавичкото личице на Кити се нацупи, от очите ѝ роннаха сълзи...

– Ще предам думите ти на татко! Всичко ще кажа на татко, ако не ми позволиш...

Но Мейвис вече се бе окопитила.

– Прости, детето ми, просто не зная какво ми стана. Разбира се, вземи я. Кутията е чудесна. А сега бързо вкъщи, трябва още да ти накъдря косата, преди да пристигне баба.

Бабата дойде точно на обед. Тя разцелува силно децата, които я бяха позабравили, и изглеждаше радостна, че отново вижда Мейвис и Фред. Но никак не се бе променила. В това те много скоро се убедиха. На масата бабата с всички сили се стараше да надвиква обедната реклама и ако Мейвис не я бе усмирила навреме, нямаше да чуят предаването. А после бабата за малко не им развали удоволствието от новата програма, посветена на хапчетата „Коремче“, която очакваха вече от няколко дни с такова нетърпение!

Фред не се съмняваше, че програмата ще се хареса на децата. В джоба му лежеше новичка кутийка „Коремче“, настроена на необходимата вълна. Всичко бе изчислено до секундата: Фред тъкмо привърши порцията си ананас, когато съвсем отчетливо се зачу звук на оригване. Децата се слисаха, сетне се разсмяха. Мейвис, отначало малко

шокирана, се присъедини към техния смях. В това време заговори мъжки глас.

– Неудобно нали? Ами ако се случи и с вас? Да се съдържат стомашните газове е още по-лошо. Тогава? Защо ще рискувате да изпаднете в неловко положение: взимайте редовно след ядене по една таблетка „Коремче“ и вие ще избегнете риска (звукът се повтори и децата отново избухнаха в смях). Да, да, приятели, внимавайте, това да не се случи и с вас!

И Фред раздаде на всички по таблетка „Коремче“ под възторжените викове на децата.

– Славен, татунко, ти надмина себе си.

– По-скоро да стане утре, за да я чуем пак!

Мейвис намери предаването за „много удачно, много изразително“. А бабата, когато получи своята таблетка, я захвърли на пода и стъпка с крак. Фред и Мейвис си размениха погледи, пълни с отчаяние...

Вечерта разрешиха на децата да си легнат пр-късно, за да могат малко да си побъбрят с бабата след предаванията на „ЦВ“, които завършваха в единадесет часа. Бяха им обяснили, че тя се е върнала от „пътешествие“, а когато започнаха да я разпитват, бабата съчиняваше истории за далечни краища, където няма и никога не е имало никаква „ЦВ“. Но тези приказки не бяха

интересни на децата; тогава бабата им разправи за детинството си, как е била мъничка – много преди да изобретят „ЦВ“ и оня злополучен ден, когато Върховният Съд развързал ръцете на „ЦВ“, като постановил, че беззащитните пътници на автобусите щат не щат са длъжни да слушат радиореклами.

– А не им ли се харесваха рекламните? – удиви се Били.

Фред се усмихна. Браво сине! Твърд си като долар. Баба може колкото си ще да говори, няма да обърка главата на Били.

– Не, не – печално каза бабата. – Не им се харесваха.

Но изведнъж пак се оживи.

– А, знаеш ли. Фред, фабрикантите на спиртни напитки не са много досетливи. Ако сега на масата стоеше бутилка със силно уиски и казваше: „Пийни си от мен, пийни си от мен“ – бих пийнала, честна дума.

Фред схвана намека и незабавно наля три чашки.

– Впрочем – започна Мейвис, гледайки гордо съпруга си – заслугата е на Фред. Всички компании за спиртни напитки буквално му се молеха да им предостави време за радиореклама, предлагаха му пари, всякакви блага. Но Фред не се съгласи, той счита, че е вредно за семейството, ако бутилките в надпревара почнат да те

придумват да пиеш. И аз съм напълно съгласна с него, макар че изпуснахме толкова пари.

– Много мило от негова страна, възхитена съм. – Бабата гаврътна чашката си и погледна часовника. – А сега е време за сън. Ти изглеждаш уморена, Мейвис. И в този дом, предполагам, сигурно е прието заран да се става с първото предаване на „ЦВ“?

– Да, да, ти отгатна, при това за утре – развълнувано произнесе Мейвис – Фред ни е приготвил чудесна изненада. Той е привлякъл нов важен клиент, само не иска да каже кой точно. Утре сами ще чуем!

На другия ден, когато седнаха на масата да закусват, на вратата някой силно почука.

– Аха! - викна Фред. – Всички след мен!

Спуснаха се към вратата и Фред широко я разтвори. Никой! Само новият брой „Ню-Йорк таймс“, който лежеше на прага, говореше:

– Добро утро, това е вашият „Ню-Йорк таймс“. Искате ли да ме получавате всеки ден, помислете за допълнителните удобства, за допълнителното...

Мейвис дръпна Фред към моравата, за да може да я чуе.

– Фред! – викна тя. – „Ню-Йорк таймс“, ти си подписал договор с „Ню-Йорк таймс“! Как успя?

Дотичаха децата да поздравят баща си.

– Ех, че си го измислил, татко! И чуването ли влиза в предаването?

– Аха – отвърна Фред със законна гордост. – Влиза в предаването. Я погледни. Мейвис!

Той посочи с ръка към единия, после към другия край на улицата. Навсякъде край вратите стояха хора и слушаха „Ню-Йорк таймс“.

Щом предаването завърши, съседите завикаха:

– Твоя ли е идеята, Фред?

– Откровено казано, да – смеейки се, отвърна Фред.

От всички страни се зачу: „Чудесно, Фред!“ „Браво, Фред!“ „Ще черпиш, Фред!“

Но само той и Мейвис знаеха какво значение има това за по-нататъшната служба на Фред.

Бабата, без някой да я забележи, се върна в къщи, отиде в стаята си, измъкна от кюфара мъничка кутийка. И отново дойде при стоящите на тревата Фред и Мейвис.

– Тук поне може да се разговаря... Трябва да ви кажа нещо. – По-добре е децата да се приберат.

Мейвис напомни на Кити, че може да пропусне сутрешната реклама на новите пуканки „Кранч“ и децата презглава хукнаха към къщи.

– Не мога да търпя нито ден повече – каза бабата. – За съжаление принудена съм да си замина веднага.

– Какво говориш, бабо, как така, къде ще отидеш!

– Знам къде да отида, връщам се в затвора. Това е единственото подходящо място за мен. Там имам приятели, тишина и спокойствие.

– Но ти не можеш... – започна Фред.

– Мога – отвърна бабата, разтвори юмрука си и им показа кутийката.

– Ушни запушалки! Бабо, скрий ги по-скоро. Откъде ги имаш?

Бабата не удостои с отговор въпроса на Мейвис.

– Ей сега ще позвъня в полицията, нека дойдат да ме вземат. – Тя решително се запъти към къщи.

– Тя не бива да прави това! – изплашено заговори Фред.

– Нека си отиде, Фред. Права е. Хем и ние ще се успокоим.

– Но, Мейвис, ако повика полицията, целият град ще узнае! С мене е свършено! Задръж баба, кажи и, че ще я откараме в друг участък!

Мейвис настигна баба си и й обясни колко е опасно това за Фред. В очите на бабата се появи коварен блясък, но той веднага угасна.

Тя погледна ласкаво Мейвис и каза: добре, само по-скоро да я откарат в затвора...

Върнаха се на масата, закусиха, после децата, като си тананикаха новата песничка от рекламата за пуканки, се отправиха за училище; довечера щяха да им кажат, че бабата неочаквано е предприела ново пътешествие. А Мейвис и Фред откараха с автомобила бабата и багажа ѝ в друг град, на шестдесет километра далеч. Когато слушаше как бензиновият резервоар крещи да го напълнят с бензин, как свещите настояват да ги почистят и всички останали части молят да ги проверят, поправят или сменят, бабата си мислеше, че най-сетне ще се избави завинаги от „ЦВ“ и беше щастлива.

На връщане, след като бяха предали бабата в полицията, на Фред изведнъж му хрумна нещо и завика:

– Мейвис, ние сме слепи като прилепи.

– Какво имаш предвид, мили?

– Слепи, разбираш ли, слепи? Преди малко си представих баба в затвора и хилядите други затворници, лишени от „ЦВ“. Та те нищо не купуват и не знаят никакви радиореклами! Представяш ли си как се отразява това на покупателните им навици?

– Да, да, Фред, прав си. Пет, десет, а понякога и двадесет години затвор! Че как няма да загубят каквито и да било навици! –

Тя се разсмя. – Но не виждам какво можеш да сториш в случая.

– Доста много, Мейвис, и работата не е само до затвора. Това ще е истинска революция. Замислила ли си се някога над този факт, откакто е изобретена „ЦВ“, ние свикнахме, че радиокапсулите непременно трябва да бъдат монтирани в продаваните изделия. Защо? Да, защо? Да вземем например затвора – какво ни струва да речем да се постави във всяка килия кутия с капсули и затворниците да слушат „ЦВ“, да развиват покупателните си навици! Така няма да се объркат, когато излежат наказанието си и излязат на свобода.

– А дали администрацията на затвора ще се съгласи с такъв разход, Фред? Ще се разбереш ли с тях, ще ги убедиш ли да купуват капсули.

Но Фред бе вече всичко намислил.

– Ще ни помогне обществеността. Мейвис. Ще привлечем предвидливи благотворители измежду богатите шмекери, които обичат да правят добрини. Една минимална реклама на стоките им стига. А останалото време ще бъде посветено за възпитанието на затворниците: кратки лекции за ползата от честността, съвети как да се държат, когато излязат от затвора – с една дума всичко, което ще им помогне да се върнат към свободния живот.

Мейвис стисна инстинктивно ръката на съпруга си. Как да не се гордее с Фред? Че кой като него (Мейвис замига често, сдържайки сълзите си) би помислил най-напред не за паричната страна, а за благото и удобствата на всички тия нещастници в затвора!...

Ало, Парнас!

Фантастичен разказ

Валентин Берестов

– Ало, Парнас, Парнас! Как ме чувате!
Приемам.

– Чувам ви добре. Какви нареждания ще дадете за евакуацията? Минавам на приемане.

– Същият график. След три часа всички да бъдат на космодрума. Разбрахте ли?

– Разбрах. докладвам обстановката. колекциите не се побират! Дванадесетте камери са претъпкани. Прометей предлага някои неща да раздадем на ахейците, а мястото, което ще се освободи, да попълним с колекции. Твоето мнение, шефе?

– Парнас! Парнас! Разрешавам да настаните колекциите в тринадесета камера. Машините и уредите да се взривят! да не остане никаква следа. Възложете това на Прометей. Разбрахте ли? Приемам.

– Разбрах много добре. Машините и уредите ще взривим. Хефест моли за разрешение да подари велосипеда си на Херакъл.

– Повтарям: не бива да останат никакви следи от пребиваването ни на тази планета. Хефест е идиот! Нима не разбира, че

велосипедът е нужен на Херакъл за политически цели?

– Зевсе, ти се сърдиш – значи, не си прав.

– Що за шеги? Приемам.

– Шефе, аз съм, Мелпомена. Кажи на Аполон да ми заеме за половин час вертолета. Трябва да направя още някои снимки на театъра в Епидавър.

– Шефе! Шефе! Извънредно произшествие! Отвлякоха Хименей. Пак го замъкнаха на сватба.

– Ти ли си, Арес? Пусни няколко ракети да се разбягат. Мелпомена, никакви вертолети. да си мислила по-рано. Аполон, какво гледаш? Девет лаборантки имаш, а ред – никакъв.

– Шефе, обажда се пак Арес. Имам само червени ракети. Те ще схванат това като сигнал за война.

– Време е да разберат, че причините за войните са социални. Какво общо има това с цвета на ракетите? Действуй!

– Татенце, обажда се Афродита, да знаеш каква статуя товарим сега! Нали помниш, че

позирах на един скулптор? И представи си в храма нямаше никой.

– Върнете веднага статуята в храма. Тя е шедевър на човек и принадлежи на хората.

– Татенце, отде такава почит към храмовете? Ти си атеист.

– По-добре вместо богиня на любовта да бяха измислили богиня на уважението. Парнас! Парнас! Къде е Хименей? Къде е Прометей?

– Хименей вече се върна. Прометей отиде в склада да вземе взрив. За да не изплашим местните жители, предлагам ненужните машини и уреди да хвърлим в кратера на Везувий и там да ги взривим. Така ще помислят, че е обикновено изригване.

– Ти ли си, Хефест? Добре си го измислил. Действуйвай.

– Шефе, обажда се Аполон. Дали все пак да не оставим, нещо, а? За спомен. Да знаят, че сме били тук.

– Ще превърнат уредите ни в идоли, фетиши. Ще мажат телевизорите и вертолетите ни с кръв от бикове и ще им се кланят. Всичко да се взриви!

– Да заровим ли поне таблиците? Клио вече ги е приготвила. Ще ги разкопаят, когато почнат да се занимават с археология, ще ги прочетат, когато открият кибернетиката – когато станат като нас.

– Разбирам те, Аполон. Но предишното ми нареждане остава в сила. Те имат странно свойство да обясняват хикс с игрек. Къде е гаранцията, че не ще се опитат да припишат на нас всички свои постижения? Всичко, което са създали и ще създадат, трябва да бъде дело на собствените им ръце. И няма защо да намесват в това свръхестествени сили, например нас. Всичко да се взриви!

– Докладва Посейдон. Океанографският отряд привърши работата си. Батискафът е потопен. Тръгваме към космодрума.

– Докладва Хадес. Геолозите взеха последните проби. След петнадесет-двадесет минути тръгваме за космодрума.

– Причина за забавянето ви?

– Цербер, безобразникът, погна яребици.

– Чакайте, чакайте, момчета, не прибирайте още преподавателите. Обажда се Аполон. Шефе, кажи на момчетата нещо приятно.

– Какво да ви кажа? Слушайте всички. Вие поработихте... е-е... добре. Добре, казвам, поработихте. От името на ръководството на експедицията ви благодаря и поздравявам целия колектив...

– Внимание! Извънредно съобщение. Прометей е задържан на космодрума, опитал се да взриви ракетата.

– Той е полудял. Ескулап, прегледай веднага този безумец!

– Говори Ескулап. Енцефалограмата е добра. Отклонения от нормата незначителни. Здрав е.

– Нека той да се обади. Прометей, слушам те. Приемам.

– Шефе, исках да останем на земята и да помогнем на хората. За да бъдат щастливи.

– Хлапак! Те още не са дорасли. Трябва сами да постигнат всичко. Аз вярвам в тях. А ти, както виждам, не вярваш.

– Шефе, аз ще остана на Земята. Ще отдам на хората знанията си, огъня си.

– За твое сведение те искаха от нас всичко друго, но не и знания.

– А ти предлага ли им знания?

– Добре, за това ще поговорим по пътя. Марш в ракетата! Отстранен си от работа.

– Казах вече, аз оставам, на Земята.

– Ще те убият и ще обвинят нас.

– Готов съм на всичко.

– Не мога да те позная, момчето ми. Забрави родната си планета. За малко не ни лиши от възможността да се върнем. С какво те упоиха? Какво направиха с теб?

– А с теб какво направиха? Защо скри от тях, че не сме безсмъртни? Защо допусна да ни се кланят като на божества?

– Слушай, това бе сторено изключително в интерес на експедицията, за да бъдат в безопасност сътрудниците. И въобще в сегашния етап на развитие те още не са способни да проумеят кои сме.

– Те не разбраха кои сте и ви обявиха за богове. Аз ги разбрах и станах човек.

– Какво-о?! „Ви“? „Човек“? Вържете го и го натикайте в ракетата? Ще го съдим.

– Говори Темида. Давам справка. Ако той е човек, нашите закони не действуват върху него. Ние нямаме право да го вземем със себе си.

– Разбирам, Темида. Законът си е закон. Развържете го. Нека да имаме поне един изпращач.

– Говори Темида. Давам справка. На планети с неразвита цивилизация не се препоръчва при излитането на ракетите да присъствуват местни жители, защото не се знае как ще възприемат това.

– Ясно. изпратете го някъде, например в Кавказ.

– Шефе, тук е Арес. Да му дам ли револвер?

– Говори Темида. Давам справка. Забранено е да се дава техника на същества с неразвита цивилизация. Тъй като не се знае в чии ръце в края на краищата ще попадне тя и как ще бъде използвана.

– Шефе, но той е наш?
 – Уви. той вече не е наш. Чу ли какво каза
 Темида? Сбогом, Прометей. Надявам се, че...
 – Внимание! Говори Хермес. Започвам
 според графика ликвидиране на свързочните

средства. Всички радиостанции на Земята
 прекратяват работата си.

– Говори шефът. Поправка. Временно
 прекратяват. Гръм и мълнии! Те вече си имат
 своя Прометей!

Аполон – древногръцки бог на поезията, изкуствата и оракулите;

Арес – бог на войната;

Афродита – богиня на красотата и любовта;

Ескулап – бог на медицината;

Зевс – най-главният бог – баща на боговете и хората;

Посейдон – бог на морето;

Прометей – бог на огъня, създател на човешката цивилизация, сътворил човека от глина и му вдъхнал частица от небесния огън, който откраднал от небето. Зевс го наказал, като заповядал на Хефест да го прикове към една скала на Кавказките планини;

Темида – богиня на правосъдието и справедливостта, пазителка на реда във вселената;

Хадес – бог на подземното царство и на мъртвите;

Хермес – бог на Красноречието, търговците и крадците;

Хефест – бог на огъня и метала;

Хименей – бог на брака;

Цербер – голямо триглаво куче със змии по гърба, което пазело вратите на ада;

Деветте музи – **Клио** – на историята; **Евтерпа** – на музиката; **Талия** – на комедията; **Мелпомена** – на трагедията; **Терпсихора** – на танца; **Ерато** – на елегията; **Полимния** – на лиричната поезия; **Уrania** – на астрономията; **Калиопа** – на красноречието и героичната поезия. Заедно с Аполон те обитавали планината Парнас.